

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

Νά είσαι
κοινωνικός
σημαίνει
νά συχωρῆς

ROBERT FROST
Ἄμερικανὸς ποιητῆς
(1874 - 1963)

ΕΤΟΣ 22ον ΤΕΥΧΟΣ 122

ΜΑΡΤΙΟΣ — ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1977

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» (Δραγατσανίου 6)

Δευτέρα - Τετάρτη - Παρασκευή 9.30 — 12.30, τηλ. 32.46.837

G. Leadbeater	Σ' εκείνους πού πενθούν	10
Besant - Leadbeater	Ή Άτραπός του Άποκρυφισμού	150
N. Sri Ram	Προσέγγιςις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	30
»	Αἱ βαθύτεραι ὀψεις τῆς Ζωῆς	30
»	Εἰς ἀναζητησιν τῆς Σοφίας	50
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	50
Irving S. Cooper	Ή Μετενσαρκῶσις	80
Βενετού - Ήλιωρίωνος	Φῶς στὴν Άτραπὸ	30
Krishnamurti	Στὰ ποδία τοῦ Διδασκαλοῦ (ἐκδ. 1966)	30
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Α' σειρά) δεμ.	210
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Β' σειρά) »	210
»	Ήλευθερία, ἀρχὴ καὶ τέλος »	210
»	Ήκπαιδεῦσις καὶ σημασία ζωῆς	80
»	Στὴ σιγὴ τοῦ Νοῦ	120
»	Ή ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς	120
Άντ. Άδριανοπούλοσ	Ή ἀνθρώποσ καὶ ἡ Ζωὴ	150
»	Άρχαίοι Ἑλληνες Φιλοσοφοὶ	200
»	Οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς	100
K. Μελισσαροπούλοσ	Άποκρυφισμοσ καὶ Μυστικισμοσ ἄδ. 40, δεμ.	70
»	Μελετήματα ἄδ. 90, δεμ.	120
»	Εἰσαγωγή στὴ Θεοδοσφία ἄδ. 100, δεμ.	150
»	Τὰ δῆματα τῆς Φιλοσοφίας ἄδ. 80, δεμ.	120
»	ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	140
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κριοναμοῦρτι ἄδ. 80 δεμ.	130
»	Ή Ἰησοῦς	60
»	Ή Κομητής (Θεατρο ἰδεῶν)	40
»	«Άγνώστω Θεῶ»	15
Πίναξ	Αἰώνιοσ Δεῖπνοσ	25
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ήπιλογή ἐτῶν 1956 - 58 καὶ 1959 - 61, ἐκάστη χρυσοδ.	200
	Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»	160
Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι εἰς τεύχη 1959 - 61, 65 καὶ 69 - 70 δρχ.	120
	Τόμοι χαρτόδετοι 1971 - 76 δρχ.	130

Άποτεῖλατε τὸ ἀντίτιμον διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 30

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 150 Ἐξωτερ. \$ 6

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμώνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐπιμελητής ὕλης ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 22ον ♦ Μάρτιος - Ἀπρίλιος 1977 ♦ ΤΕΥΧΟΣ 122

ΣΑΡΑΝΤΟΥ ΠΑΥΛΕΑ

ΜΕ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΜΑΣ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

(Συνειδησιακός διάλογος)

- Μιά φωνή : Ἐνα φτερο μπορεῖ νά κόψει γιὰ μιά στιγμή με τὸ ανοιγμὰ του τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.
- Ἄλλη φωνή : Κι ἕνα φύλλο εὐάριστο κρατεῖ τοῦ ἡλίου τὸ μεγαλεῖο, κατι ἀπὸ τὸν ἰσχυρὸ βραχίονα τῆς μεγαλοπρέπειᾶς του, γιὰ νὰ σκεπάζεται με τὴ σκιά του ἕνα πουλί, ὅταν ἡ καυστικότητα του εἶναι καθετη, τὸ ψηλὸ τὸ καλοκαίρι, μέσα στὸ μεσημέρι.
- Ἄλλη φωνή : Μήπως δὲν εἶναι ὁ πραγματικὸς ἡλιος, παρὰ μίαν ἀντανάκλαση κι ἡ εἰκόνα τοῦ ἄλλου ἡλίου, τοῦ πραγματικοῦ.
- Ἄλλη φωνή : Μήπως τὸν ἄλλον ἡλιο τὸν βλέπουμε με τὴν βοήθεια τοῦ θανάτου,
- Μιά φωνή : Ὁ θάνατος εἶναι ἕνα μεσοδιάστημα.
- Ἄλλη φωνή : Ἐνα μεσοδιάστημα γιὰ τὸν ἡλιο τὸν πραγματικὸ, γιὰ τὸν ἡλιο τοῦ θανάτου.
- Ἄλλη φωνή : Γιὰ νὰ συνηθίζουμε τὴν πραγματικότητα με τὰ ἄλλα ματια μας, τὰ θαμπωμένα μας τὰ ματια, με τὴν ἄλλη μας τὴν ἀκοή, τὴν πραγματικὴ μας ἀκοή, γιὰ τὴν πραγματικὴ, τὴν μεγάλη Μουσικὴ, χρειαζόμεσθε

τὸ σοφὸ Μεσοδιάστημα τοῦ καλοῦ μας
τοῦ θανάτου.

Φωνὴ τοῦ βάθους : Ὁ θάνατος εἶναι ἕνας εὐεργέτης μας.

Φωνὴ τοῦ βάθους : Ὁ θάνατος εἶναι ἕνας οἶκτος τοῦ Θεοῦ.

Φωνὴ τοῦ βάθους : Καὶ σχιζεται τὸ χρεώγραφο τῆς προπατορικῆς
σας ἁμαρτίας.

Φωνὴ τοῦ βάθους : Ὁ θάνατος εἶναι ἡ πραγματικὴ σας ἐλευ-
θερία.

Ἄλλη φωνὴ τοῦ βάθους : Χωρὶς περιορισμούς.

Ἄλλη φωνὴ τοῦ βάθους : Χωρὶς κανόνες καὶ δεσμεύσεις. Χωρὶς θεα-
τρισιμούς τῆς ἐλευθερίας. Χωρὶς ἄγκυρα,
ἕνα πλοῖο εἶναι ὁ θάνατος γιὰ τοὺς Ὁκε-
ανοὺς τῶν κόσμων.

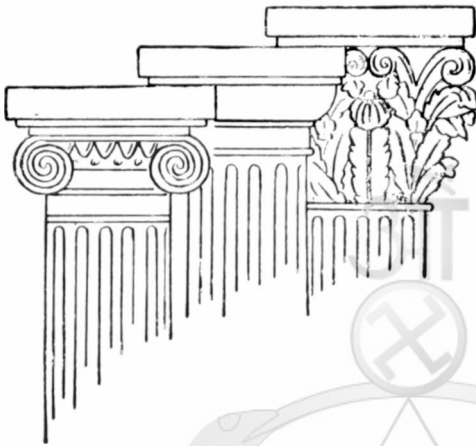
Ἄλλη φωνὴ τοῦ βάθους : Χωρὶς παλαμάρια καὶ ἄγκυρες.

Ἄλλη φωνὴ τοῦ βάθους : Κόψτε τὰ παλαμάρια. Κόψτε τὶς ἄγκυρες.
Κόψτε τὶς ἄγκυρες γιὰ νὰ χαρεῖτε τὰ
πραγματικά σας τὰ φτερά, γιὰ νὰ αἰσθαν-
θεῖτε μὲ τὶς ἄλλες, τὶς τελειότερες αἰσθή-
σεις σας, τὸ πραγματικὸ σας τὸ ταξίδι.
Ἐμπρὸς γιὰ τὴ μεγάλη σας ἡμέρα, τὸ
θάνατο, γιὰ τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου, ἔμ-
πρὸς γιὰ τὸ πραγματικὸ σας τὸ τα-
ξίδι. Προσοχὴ ἀδερφοί, μόνον προσοχὴ,
λησμονήστε τὸ χῶμα σας, γιὰ νὰ μὴν
μπέιτε σ' ἄλλο σῶμα. Τὸ χῶμα σας, ὦ
ἀδερφοί μας, λησμονήστε. Λησμονήστε τὴν
ἐπιθυμία τοῦ χῶματος. Λησμονήστε, ὦ ἀ-
δερφοί τὴν ἀπληστία καὶ τὸν ἴμερο τοῦ
χῶματος, ὦ ἀδερφοί μας, λησμονήστε, λη-
σμονήστε τὸν ὑμέναιο καὶ τὸν ἴμερο τοῦ
χῶματός σας, λησμονήστε.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΣΤΟΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

**Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟ-ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ
καὶ αἰ ἐναντίον του φαντασιοπληξίαι**

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ Κρήτης εβδομαδιαία ἐφημερίς, τιτλοφορουμένη «Ἀληθεία», ἐξεκίνησε πρὸ μηνῶν ἐκστρατεία κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ἡ ὁποία ἐχορηγώθη με διαορηξιν στὰ γραφεῖα τῆς τοπικῆς Τεκτονικῆς Στοῆς, διαπραχθεῖσαν (κατὰ τὸ λέγειν τῆς ἰδίας ἐφημερίδος) ἀπὸ μυστικῶν ὁργανῶσιν «Κρητικά ὄπλα» ἡ ὁποία διεβίβασε τὰ ἄποτα γέντα ἀρχεῖα στὴν ἐφημερίδα πρὸς δημοσίευσιν, καὶ με ἐκορηξιν βόμβας στὸ ἐπαγγελματικὸν γραφεῖον Τέκτονος. Ὡς δρᾶστης τῆς διαορηξέως συνελήφθη ἀτομὸν τὸ ὅποιον παρεδέχθη τὴν πρᾶξιν του, ἀρνοῦμενος ὅμως ὅτι εἶναι μέλος μυστικῆς ὁργανώσεως ἢ ἔχει σχέσιν καὶ με τὴν βόμβαν. Ἡ ὑπόθεσις ἐρευνᾶται ἀπὸ τὰς ἀρμοδίας ἀρχάς.

ΚΑΤΟΠΙΝ τοῦ ἐγερθέντου θορόβου ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἑλλάδος ἀπέστειλε πρὸς τὰς ἡμερησίας ἐφημερίδας τοῦ Ἡρακλείου ἀνακοίνωσιν τὴν ὁποίαν καὶ ἐδημοσίευσαν πρὸς ἀποκαταστασιν τῆς ἀληθείας. Τὴν ἀνακοίνωσιν αὐτὴν ἀναδημοσίευει ὁ ΙΑΙΣΟΣ πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν συνδρομητῶν του.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΤΟΑΣ τοῦ ἐν Ἑλλάδι Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ, ἔχει τὴν τιμὴν νὰ φέρῃ εἰς γνῶσιν τῶν καλῆς πίστεως ἀνδρῶν τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης — καὶ γενικώτε-

ρον τοῦ Πανελληνίου — τὰ ἀκόλουθα, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας, ἡ ὁποία θαναύσως ἐκακοποιήθη με συνοφαντικὰ δημοσιεύματα, ὀδηγήσαντα, ἐν τέλει, εἰς ἐκνόμους πρᾶξεις, με τὰς ὁποίας ἀσχολοῦνται ἤδη αἱ ἀρμο-

δαι Ἀρχαί:

1. — Ὁ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶναι παγκόσμιος ὀργάνωσις, σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς εἰρηνικῆς βαθμιαίας ἀνυψώσεως τῶν ἀτόμων. Βασικὰς ἀρχὰς ἔχει τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, τὴν ἀδελφότητα ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἀνευ διακρίσεως καταγωγῆς, κοινωνικῆς θέσεως, ἐθνικότητος, φυλῆς, χρώματος, γλώσσης ἢ θρησκείας, τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἰσότητα δικαιωμάτων καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν συζητήσεων ἐπὶ θεμάτων θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν.

Κατὰ τὰ 300 περίπου ἔτη τῆς ὑπάρξεώς του, ὁ Τεκτονισμὸς ὑπέδεχθη εἰς τὰς τάξεις του μέγαν ἀριθμὸν διασήμων ἀνδρῶν καὶ ἐπιφανεῖς προσωπικότητας τῆς ἀνθρωπότητος. Ὑπῆρξαν Τέκτονες πάμπολλοι ἡγεμόνες λαῶν (μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ πλείστοι βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας, Σουηδίας, Νορβηγίας Πολωνίας κ.ἄ. χωρῶν), πρόεδροι δημοκρατίας Γαλλίας, Ἑλβετίας, Ἀμερικῆς βορείου καὶ νοτίου, διάσημοι πολιτικοὶ ὡς ὁ Ταλεϋράνδος, ὁ Γαμβέτας, ὁ Καβούρ, ὁ Σατωπριάν, ὁ Κάννιγκ, ὁ Μπριάν, ὁ Τσάμπερλαιν, ὁ Τσῶρτσιλ, ἑνδεκα θραβεῖα Νόμτελ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ ἰδρυτὴς τοῦ Διεθνoῦς Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Ἐρρίκος Ντυνὰν καὶ ὁ ἐφευρέτης τῆς πενικιλίνης σὲρ Ἀλεξάντερ Φλέμιγκ, οἱ φιλόσοφοι Ντιντερό, Ἑλβέτιος, Βολταῖρος, Μοντεσκιέ καὶ Μιραμπώ, οἱ μουσουρ-

γοὶ Μόζαρτ, Χάινδν, Λίστ, Μέντελσον καὶ Σιμπέλιους, οἱ ποιηταὶ Γκαίτε, Σίλλερ, Λέσσιγκ, Ἀλφίερι, Ποῦσκιν καὶ Κίπλιγκ, ὡς καὶ ἄλλοι διάσημοι ἄνδρες, ὅπως ὁ διανοίξας τὴν διώρυγα τοῦ Σουέξ Φερδινάνδος Λεσσέφ, ὁ γλύπτης τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἐλευθερίας εἰς Νέαν Ὑόρκην Μπαρτόλντι, ὁ κατασκευαστὴς τοῦ ὁμωνύμου Πύργου Ἀίφρελ εἰς τὸ Παρίσι, ὁ συνθέτης τοῦ ὕμνου τῆς Μασσαλιώτιδος καὶ λεγεὼν ἀτελεύτητος ἐξόχων Ἀνδρῶν.

Εἰς τὸν ἐν Ἑλλάδι Τεκτονισμὸν εἰδικώτερον, ἐνετάχθησαν κατὰ καιροὺς ὁ Διονύσιος Ρώμας, ὁ ἡγέτης τοῦ ἐθνικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ἰδρυτὴς τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ὁ Μακεδονομάχος Παῦλος Μελάς, ὁ Ὀρφυκὸς τορπιλητὴς τῆς Θεσσαλονίκης ναύαρχος Βότοης, πολλοὶ ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ, καθηγηταὶ πανεπιστημίου, λογογράφοι καὶ ἄλλοι ἐπιφανεῖς Ἕλληνες, ἐκ τῶν ὁποίων 15 ὑπηρετήσαν τὴν Χώραν ὡς Πρωθυπουργοὶ (μεταξὺ αὐτῶν ὁ Ἑθνάρχης Ἐλευθέριος Βενιζέλος, ὁ Ἀλέξανδρος Παπαναστασίου, ὁ Ἑπαμ. Δεληγιώργης, ὁ Ἰωάν. Θεοτόκης, ὁ Νικ. Καλογερόπουλος, ὁ Στέφ. Σκουλούδης κ.ἄ.), Ὑπουργοὶ ἢ ἀνώτατοι ἀξιωματοῦχοι τῆς Πολιτείας.

Ἐκ τῶν πρώτων Ἑλλήνων Τεκτόνων διαπρεπέστερος ἦτο ὁ πρῶτος Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννης Καποδίστριας, ἀργότερον δὲ ἐκ τῶν Ἀρχιεπισκό-

των Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος οἱ ἀείμνηστοὶ Χρυσόστομος καὶ Δωρόθεος.

Τέκτονες ὑπῆρξαν, ἐπίσης, οἱ Οἰκουμηνικοὶ Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως Βασίλειος ὁ ἀπὸ Ἀγγιάλου καὶ ὁ Μέγας Ἀθηναγόρας καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Φώτιος. Ἐπίσης ὁ Μεταξάκης Μελέτιος ὁ Δ' ἐκ Κρήτης.

Μεταξὺ τῶν Τεκτόνων λογογράφων ἦτο καὶ ὁ παγκοσμίως φήμης Νίκος Καζαντζάκης.

2. — Ο ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ εἶναι ἀνεγνωρισμένος ὡς Ἱδρυμα μορφωτικὸν καὶ φιλανθρωπικόν, δια τοῦ ἀπὸ 2 Δεκεμβρίου 1927 Διατάγματος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἐπιτελεῖ δὲ τὸν προορισμὸν του ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν Νομῶν καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἔχει ἀπονεύσει Ἐπαίλιον δια τὸ ἔργον τῶν Τεκτονικῶν Στοιῶν πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἀναλφάβητισμοῦ, δια τῆς ἰδρύσεως καὶ συντηρήσεως πολλῶν νυκτερινῶν σχολῶν ὁπόρων ἐργαζομένων νέων, εἰς τὰς ὁποίας ἢ μορφωσις καὶ τὰ βιβλία, ἀκομῆ δὲ καὶ ἐργαλεῖα παρείχοντο εἰς αὐτοὺς τελείως δωρεάν, πολλὰ ἔτη προτοῦ ὁ θεσμὸς τῆς δωρεάν παιδείας εἰσαχθῆ ἔπισημως. Εἰς τὸν φιλανθρωπικὸν τομέα, διὰ τῆς συστάσεως τῆς Ἀντικαρκινικῆς Ἐταιρείας προσεφέρθησαν ἀπὸ τὸν Τεκτονισμόν μεγάλαὺ ὑπηρεσίαι διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς ἐπαράτου νόσου, διὰ δὲ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μεγάλου Ξενῶνος εἰς τὸ Καλυφτάκι Κηφισιάς προσεφέρθη ἕν

ἄστυρον εἰς τοὺς ἀνά τὴν Ἑλλάδα ἀπόρους καρκινωπαθεῖς. Ἐπι πλεον, ὁ Τεκτονισμὸς ἀνήγειρε τὸν Ἱερόν Ναόν Ἀγίων Ἀναργύρων καὶ ἐνέσχυσε καὶ ἑξακολουθεῖ ἐνίσχῳν σειρὰν ὄλην φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων. Ἐξαιρετικὴν συνδρομὴν παρέσχεν εἰς τοὺς ἐν Κύπρῳ πρόσφυγας καὶ εἰς τὰ ἐν Ἑλλάδι καταφυγόντα τέκνα των, ἐκινήτοποίησε δὲ καὶ τὴν διεθνῆ τεκτονικὴν ἀλληλεγγύην ὑπὲρ Δικαιοσύνης διὰ τὴν Κύπρον. Μόνον κατὰ τὸ λήξαν ἔτος, ποσὸν ὑπερβαῖνον τὸ ἐν ἑκατομμύριον διακοσίας πενήκοντα χιλιάδας δραχμῶν (1.250.000) διετέθη διὰ φάρμακα, νοσηλεία καὶ ἄλλα βοηθήματα εἰς ἀναξιοπαθοῦντας. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τεκτονισμὸς ὀμιλεῖ διὰ τὸ ἔργον του, καθοσον, ὅπως ἀναφέρουν τὰ καταστατικά καὶ τὰ Τυτικά μας, αἱ ἀγαθοεργίαι θεωροῦνται ὡς ἀπλῆ ἐκτέλεσις καθήκοντος καὶ δεόν να τελοῦνται ἐν σιγῇ. Παραβαίνομεν τὴν καθιερωμένην ἀρχήν, ἐνεκα τῆς ἀδιστακτου συκοφαντικῆς ἐκστρατείας, ἡ ὁποία καὶ αὐτὸν τὸν φιλανθρωπικὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἱδρυματος μας ἐτειροῦθη ν' ἀμφισβητήση.

3. — ΑΙ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ ΦΑΝΤΑΣΙΟΠΛΗΞΙΑΙ περὶ τοῦ δῆθεν χαρακτῆρος αὐτοῦ ὡς θρησκείας ἢ ὀργανώσεως θρησκευτικῆς ἢ καὶ ἀντιθρησκευτικῆς, ἔχουν πρὸ πολλοῦ καταρρεύσει, διὰ πάντα καλῆς πίστεως ἄνθρωπον, με τὴν ἐπίσημον ἀπόφασιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστη-

μίον Ἀθηνῶν (Θρησκευτικὸν περιοδικὸν «Ἀνάπλασις», τόμος ΜΖ' 1934, σελ. 5), καθ' ἣν «ὁ Τεκτονισμὸς ΔΕΝ εἶναι θρησκεία, οὔτε θρησκευτικὴ ὀργάνωσις... ΔΕΝ ἔχει ἀντιθρησκευτικὸν χαρακτῆρα... ΔΕΝ ἔχει ἀντιχριστιανικὸν χαρακτῆρα, αἱ ἀρχαὶ τοῦ ΔΕΝ ἀντιστρατεύονται τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ οὐ μόνον οὐδόλως συντελεῖ, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, εἰς μείωσιν τῆς πίστεως τοῦ χριστιανοῦ, ἀλλὰ σέβεται ἀπολύτως τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὰ μέλη του εἶναι πιστότατα μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἰς ἣν ἀνήκουν». Ὁ ἐκ τῶν ἐκδοσάντων τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας Δημήτριος Μπαλάνος, εἰς ἄρθρον του, προσέθεσε τὰ ἑξῆς ἐπεξηγηματικά, μεταξὺ ἄλλων: «Ἐνομίσαμεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχη ἀνατρεπτικὰς ἢ ἀντιχριστιανικὰς τάσεις, σωματεῖον, οὔτινος μέλη ἐχρημάτισαν ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ὁ Διονύσιος Ρώμας, ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης καὶ τόσοι ἄλλοι ἄνδρες ἀγωνισθέντες οὐ μόνον κατὰ τὸ 1821, ἀλλὰ καὶ εἰς προσφάτους ἀγῶνας καὶ μάλιστα τὸν Μακεδονικόν, ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος, ὡς καὶ πλείστοι τῶν κατασχόντων καὶ κατεχόντων ὑψίστα ἐν τῇ Πολιτείᾳ καὶ τοῖς Γράμμασιν ἀξιώματα καὶ διη ἀρχηγοὶ κομμάτων καὶ ὑπουργοὶ πασῶν τῶν ἀποχωρώσεων». Σημειωτέον ὅτι ὁ οὕτως ὁμιλῶν δὲν ἦτο Τεκτων.

ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΤΟΤΤΟ ΤΟ ΒΑΤΙΚΑΝΟΝ, τὸ ὁποῖον παλαιότερον κατεπολέμει τὸν Τε-

κτονισμὸν, διότι οὗτος, ὡς θεσμὸς φιλελεύθερος, ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὰς κοσμοκρατορικὰς τάσεις τῶν ποντιφίκων, ἤδη ἔχμα μεταβάλλει τακτικὴν καὶ κατὰ τόπους ἀρχιεπίσκοποι αὐτοῦ μετέχουν τεκτονικῶν ἐκδηλώσεων καὶ ὁμιλοῦν, διακηρύσσον ὅτι αἱ παλαιαὶ καταδικαὶ τοῦ Τεκτονισμοῦ ἀπὸ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν ἔχουν πλέον ἀχρηστευθῆ καὶ εὐρύτατα θεωρεῖται ὅτι δύνανται νὰ συνυπάρχουν ἀρμονικῶς αἱ ιδιότητες τοῦ Τεκτονος καὶ τοῦ καλοῦ χριστιανοῦ καθολικοῦ.

4. — Ο ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠΕΣΤΗ, κατὰ τὸ παρελθόν, διωγμούς, ποὺ ἀποτελοῦν δι' αὐτὸν ὑψίστην τιμὴν. Κατεδιώχθη, τὸ πρῶτον, ἀπὸ τὴν φοβεράν Ἱεράν Ἐξέτασιν καὶ εἶχε πολλὰ θύματα. Κατεδιώχθη ἀπὸ τὸν Τσαρισμὸν, τὸν Φασισμὸν καὶ τὸν Χιτλερισμὸν, καθὼς καὶ ἀπὸ ἄλλας δικτατορίας, δηλ. ἀπὸ καθεστῶτα ἀνελεύθερα καὶ καταπιεστικά, τὰ ὁποῖα στιγματίζονται ἀπὸ τὴν συνείδησιν τῶν Λαῶν καὶ ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν. Καὶ σήμερον ἀκόμη, εἶναι ὁ Τεκτονισμὸς ἀπηγορευμένος εἰς ἐκείνας τὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι κυβερνῶνται ὀλοκληρωτικῶς. Ἀντιθέτως, τιμᾶται ὑψηλότατῳ εἰς τὰς φιλελευθέρους καὶ δημοκρατικὰς χώρας, εἰς ἀναγνώρισιν, ὅχι μόνον τοῦ μεγάλου ρόλου του εἰς τὴν μορφωτικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀναγνώρισιν τῆς σπουδαίας συμβολῆς του εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Λαῶν. Τὸ δνόματα ἐθνικῶν ἡρώων, ὅπως τοῦ Γαριβάλδη εἰς τὴν Ἱταλίαν, τοῦ

Ουάσιγκτων εις Ἡνωμένας Πολιτείας, τοῦ Μπενίτο Χουαρέζ εις τὸ Μεξικόν, τοῦ Σιμόν Μπολιβάο εις τὴν Βενεζουέλαν, τοῦ Λαφαγιέτ εις τὴν Γαλλίαν καὶ τόσα ἄλλα εὐρίσκονται εις τὰς τεκτονικὰς δέλτους.

5. — **ΕΙΝΑΙ ΘΑΙΒΕΡΟΝ** τὸ νὰ γίνεται εις τὴν ἐποχὴν μὲς λόγος περὶ σχέσεων τοῦ **ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ** μετὸν **ΣΙΩΝΙΣΜΟΝ**. Τὰ τιθέμενα εις κυκλοφορίαν δῆθεν «Πρωτόκολλα τῶν σοφῶν τῆς Σιών», τὰ ὁποῖα κάμνουν λόγον περὶ «συνωμοσίας τῶν ἑβραϊομασόνων διὰ τὴν παγκόσμιον κυριαρχίαν» ἔχουν κηρυχθῆ πλαστὰ δι' ἀποφάσεως τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου τῆς Βέρνης (Ἑλβετίας) ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1935, ἀποδειχθέντος διασφραξίας τεκμηρίων ὅτι ἦσαν χαλκευμένα ἀπὸ τὴν Τσαρικήν μυστικὴν ἀστυνομίαν, τὴν διαδόητον Ὀχράνα. Ἡ σκευωρία ἤλθεν εις πλήρη φῶς μετὰ διαδικασίαν πολλῶν μνητῶν τοῦ μεγάλου Ἑλβετικοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον, διὰ τῆς ἀποφάσεώς του, ἐξαορακτικῶς τὴν ἐκδοσὶν ὡς «ἀνήθικον» καὶ ἀτηγόρευσε τὴν κυκλοφορίαν τῆς. Ἦλθεν, ὅμως, ὁ Χιτλερισμὸς, ὁ ὁποῖος ἐξεμεταλλεῖθη τὸ ἀνήθικον Τσαρικὸν προῖον διὰ τοὺς αὐτοὺς σκοποὺς, ἤτοι τὴν δικαιολόγησιν τῶν διωγμῶν καὶ σφαγῶν Τεκτόνων καὶ Ἰσραηλιτῶν. Προσφάτως δέ, ὁ Ἄρειος Πάγος τοῦ Πακιστάν, χώρας μουσουλμανικῆς, ἠκρόωσε μέτρα κατὰ τεκτονικῶν στοῶν, ληφθέντα ἀπὸ κατώτερα δικαστήρια καὶ δὲν ἐδέχθη ὡς θάσιμον τὴν περὶ Σιωνισμοῦ συγκοφαντί-

αν. Αὐτὸς δὲ αὐτὸς ὁ ὑφυπουργὸς Ἑσωτερικῶν ἐδήλωσεν — ἐπιλέξει — ὅτι «αἱ τεκτονικαὶ ὀργανώσεις **ΔΕΝ** ὑπῆρξαν **ΠΟΤΕ** Ἰουδαϊκαί, ἀλλὰ ἀνέκαθεν περιλαμβάνον μελῆ ἀνήκοντα εις ὅλας τὰς θρησκείας, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Μουσουλμανικῆς». Ἐτέρα ἀπόδειξις ὅτι τὰ περὶ Σιωνισμοῦ εἶναι ἀνοησίαι ἢ κακοῦθαι, εἶναι ἡ ἐλευθέρου λειτουργία τοῦ Τεκτονισμοῦ εις χώρας Ἀραβικὰς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, εἰς τὰς ὁποίας προσετέθη τελευταίως καὶ τὸ Μασόκον.

6. — **ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΝ ΜΥΣΤΙΚΗΝ ΤΗΠΡΕΣΙΑΝ**, τὴν δυσφημῶς γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα **ΣΙΑ**, μετὰ τὴν ὁποίαν οἱ συγκοφάνται καὶ καθόλου φαντασιοκόποι ἐπιχειροῦν νὰ συσχετίσουν τοὺς Τεκτόνας, θὰ εἰπωμεν ἕνα καὶ μόνον: Ὅτι οἱ Τεκτονες εὐρίσκονται ὄχι μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἀλλὰ μετὰ τῶν θυμῶν τῆς καὶ τοῦτος ἐξ αὐτῶν ὁ ἀείνωνστος **ΠΡΟΕΜΠΡΟΣ ΤΗΣ ΧΙΑΗΣ Ἀλλιέντε**, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐπιφανὴς **ΤΕΚΤΩΝ**.

7. — **ΤΕΛΟΣ**, ἐπειδὴ καὶ **ΠΕΡΙ ΣΧΕΣΕΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΧΟΥΝΤΑΝ** γίνεται λόγος ἀπὸ τοὺς ἀδιστακτοὺς μεθοπλάστας, δηλοῦμεν κατηγορηματικῶς ὅτι ὁ ἐν Ἑλλάδι Τεκτονισμὸς, ὁ κατ' ἔξοχον τετιμημένος διὰ τῶν φιλελευθέρων παροδόσεων αὐτοῦ, οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ ἔχη, οὔτε καὶ εἶχε ποτὲ τὴν παραμικρὰν σχέσιν, πλην ἐξείνης τοῦ ἀντιπάλου Ἀνέκαθεν, προσειμένου νὰ συζητηθῆ, ἔστω καὶ κατ' ἀρχὴν, μία αἰτησις ἀμύητον περὶ

εἰσοδοχῆς του εἰς τὸν Τεκτονισμὸν, ἐζητεῖτο ἀπὸ τὸν ὑπαρξήφιον νὰ δηλώσῃ γραπτῶς τὴν γνώμην του περὶ τῶν ὀλοκληρωτικῶν καθεστώτων καὶ συστημάτων, τὰ ὁποῖα καὶ ὄφειλε νὰ καταδικάσῃ σαφῶς καὶ ἀνεπιφυλάκτως μετὰ πλήρους αἰτιολογίας. Ἐὰν — ὅπως συνέβη, εἰς τὴν πραγματικότητα — ἕνας ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Τεκτόνων ἀξιοματικῶν — ΕΝΑΣ καὶ ΜΟΝΟΝ — ἐγένετο ἐπίορκος πρὸς τὸν Τεκτονισμὸν καὶ συνέπραξεν εἰς τὴν κατάλυσιν τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν καὶ εἰς τὴν ἐγκατάστασιν δικατορίας, τοῦτο δὲν δημιουργεῖ καμμίαν ἀπολύτως εὐθύνην διὰ τὸν Τεκτονισμὸν, ὅπως δὲν δημιουργεῖ εὐθύνην καὶ διὰ τὴν Πατρίδα, πρὸς τὴν ὁποῖαν ἐπίσης, ἐγένετο ἐπίορκος.

Ὅπως ἐνθυμούμεθα πάντες, τὸ ραδιόφωνον εἶχε μεταδώσει, τὴν γαρυγγὴν τῆς 21ης Ἀπριλίου, ψευδέστατα, ὅτι «Ὁ Στρατὸς εἶχεν ἀναλάβει τὴν διακυβέρνησιν τῆς Χώρας», ἐνῶ δὲν ἦτο «Ὁ Στρατὸς», ἀλλὰ μιὰ δρᾶξ συνωμοτῶν καὶ ἐπιόρκων ἀξιοματικῶν. Κανεὶς δὲν διενόηθη νὰ ταυτίσῃ τὴν δρᾶκα ἐκείνην μετὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις. Οὕτως, δὲν εἶναι λογικὸν νὰ ταυτίσῃ κανεὶς τὸν μεταξὺ τῶν ἐπιόρκων ΕΝΑ καὶ ΜΟΝΟΝ ἐν ἐνεργείᾳ Τέκτονα ἀξιοματικόν, μετὰ τὸν Τεκτονισμὸν. Τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς θὰ ἦτο καθαρὸς παραλογισμὸς. Ὅσοι παραλογίζονται καὶ συκοφαντοῦν τὸν Τεκτονισμὸν, ὅτι «ἔφερε τὴν Χοῖντα», ἐπειδὴ φέρ' εἰπεῖν, ὁ ταξίαρχος Στυλιανὸς Παττακὸς ἦτο ἐν ἐνεργείᾳ Τέ-

κτων, θὰ πρέπει ν' ἀντιμετωπίσουν, μετὰ τὴν ἰδίαν σχιζοφρένειαν, τὴν ἀποψιν ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Παττακὸς ἦτο Κρητικὸς, ἢ... Κρήτη ἔφερε τὴν Χοῖνταν...

Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ὀνόματα ἀξιοματικῶν τῆς Χοῖντας, τὰ ὁποῖα ἀναφέρουν οἱ συκοφάνται, εἶναι ψευδῆ καὶ ἀπολύτως φαντασιώδη. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὰ ὀνόματα ὑπουργῶν τῆς Χοῖντας, διὰ τὰ ὁποῖα, εἰς τινὰς μὲν περιπτώσεις ἐφηρομόσθη ἢ κακόβουλος μυθολογία καὶ εἰς ἄλλας ἢ ἀσύγγνωστος ἐπιπολαιότης τῆς συνωνυμίας. Τέσσαρα σχετικὰ παραδείγματα. Πρῶτον: Εἶδαν εἰς κάποιον παλαιὸν τεκτονικὸν περιοδικὸν τὸ ὄνομα Θ. Παπακωνσταντίνου. Χωρὶς νὰ ἐξετάσουν διόλου ἂν τὸ «Θ» ἐσημαινῆ Θεόδωρος, Θεόφιλος, Θεοφάνης, Θεοχάρης, Θεόφρατος, Θαλῆς, ἢ Θωμᾶς, εἶπαν «ἀποφασίζομεν καὶ διατάσσομεν» νὰ σημαίνῃ... Θεοφύλακτος καὶ νὰ εἶναι ὁ ἐκ τῆς δημοσιογραφίας προερχόμενος ὑπουργὸς Παιδείας ἐπὶ Ἑπταετίας, ἐνῶ ὁ περὶ οὗ πρόκειται, ἐνυπογράφως καὶ δημοσίᾳ ἔχει δηλώσει ὅτι οὔτε εἶναι τέκτων, οὔτε καὶ ἔχει τὴν διάθεσιν νὰ γίνῃ (ὅπως εἶναι δικαίωμά του). Εἶδαν τὸ ὄνομα Δ. Τσάκωνας καὶ «ἀπεφάσισαν» ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλος Τσάκωνας ἐν Ἑλλάδι, παρὰ μόνον ὁ ἐπὶ Χοῖντας Ὑπουργὸς Πολιτισμοῦ. Ἐφθασαν εἰς τὸ σημεῖον, ἰδόντες ὅτι ὑπάρχει Τέκτων ὀνομαζόμενος Γεώργιος Παπαδόπουλος (ὄνομα συνηθέστατον ἐν Ἑλλάδι, ἀφοῦ ὑπάρχουν μόνον εἰς τὸν Τηλεφωνικὸν

Κατάλογον Ἀθηνῶν ... 370 Γεωγιοι Παπαδόπουλοι!) καὶ «ἀπεφάρισαν» ὅτι εἶναι ὁ πρωτοστάτης τῆς δικτατορίας, πρᾶγμα, θεοβίως, ἀναληθέστατον! Οὔτε τὴν μνήμην τῶν νεκρῶν δὲν ἐσεβάσθη ἡ ἀχαλίνωτος φαντασία τῶν τεκτονοφυγῶν, ἡ ὁποία τὸν Ὑπατον Ταξίαρχον τοῦ Φιλοσοφικοῦ Τεκτονισμοῦ Δημήτριον Ἰωαννίδην (ἐν τῇ κοινωνίᾳ Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Χημείου τοῦ Κράτους) θανόντα τὴν 17ην Δεκεμβρίου 1970, τὸν θέλει νὰ εἶναι ὁ ... πρῶν ἀρχηγὸς τῆς ΕΣΑ... διὰ νὰ τὸν παρουσιάσουν Τέκτονα καὶ αὐτόν!...

ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΤΗΣ ἀφαντάστου ΓΕΛΟΙΟΤΗΤΟΣ ἐπεχείρησαν νὰ συκοφαντήσουν τὸν Τεκτονισμὸν. Τὸ γνωστὸν «πουλι» τῆς 21ης Ἀπριλίου ἐθεωρήθη ἀπὸ τοὺς ὑστερικούς τοῦ ἀντιτεκτονισμοῦ ὡς... τεκμήριον σχέσεων τῆς Χούντας μὲ τὸν Τεκτονισμὸν, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ Τεκτονισμὸς ἐχρησιμοποίησε, πρὸ 166 ἐτῶν τὸν μυθολογικὸν φοῖνικα, ὡς σύμβολον τῆς προσδοκωμένης ἀναστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὑπὲρ τῆς ὁποίας καὶ ἤρχισεν ἐργαζόμενος, δέκα ὀλόκληρα ἔτη πρὸ τοῦ 1821. Ἀλλὰ, ὁ τεκτονικὸς φοῖνιξ ἐγενεν, ἐν συνεχείᾳ ἔμβλημα τοῦ ἐπισήμου ἐλευθέρου ἑλληνικοῦ κράτους, ἀποτυπωμένον ἐπὶ τῆς σφραγίδος καὶ τῶν νομισμάτων, ἀργότερα δὲ ἐγενε καὶ τὸ ἐπίσημον ἔμβλημα τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας, τοῦ 1927. Πταίει, λοιπόν, καὶ ἔχει «σχέσιν» ὁ Τεκτονισμὸς μὲ τὴν Χούν-

ταν, ἐπειδὴ αὐτὴ, ἐπιβάσα τῆς ἐξουσίας, ἐσφραγίσθη καὶ ἐκακοποίησε, μαζί μὲ τοὺς ἄλλας ἐννοίας καὶ σύμβολα καὶ τὸν φοῖνικα;

Τὸ κορύφωμα τῆς γελοιότητος ἦτο ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι αἱ «σχέσεις» Τεκτονισμοῦ καὶ Χούντας «ἀπεδεικνύοντο» μὲ τὰ κοπέντα νομίσματα, τὸ θέρος τοῦ 1973, ὅταν ἡ Χούντα ἀπεφάσισε νὰ φορέσῃ καὶ τὸν σκουῖνον τῆς δημοκρατίας, καθόσον κατὰ ἀπὸ τὸ «πουλι» τῶν νομισμάτων διεκρίνοντο πέντε γραμματα, τὰ ὁποῖα οἱ φαντασιόπληκτοι ἐδιάβασαν ὡς ἸΣΤΙΝ καὶ τὰ ἐρμήνευσαν ὡς... Πρώτη Στοὰ Ἰονίων Νήσων. Ἐνῶ τὰ γραμματα, ἦσαν Ἰ. ΣΤΙΝ καὶ ἐσήμαιναν... Ἰωάν. Στήνης, πού ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος χαράκτου!

8. — Ἐν καταλείδει, θεωροῦμεν ὅτι, εἰδικῶς οἱ ἐκ Ἑραγλείῳ Κρήτης κινήοντες ἕναν τῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ, δὲν ἐκακοποίησαν μόνον τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἐπεριφρόνησαν μόνον τὴν νοημοσύνην τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ προέβησαν καὶ εἰς συκοφαντικὴν δυσφήμισιν τοῦ Τεκτονισμοῦ, κατὰ παραγνωρίσιν τῶν μεγάλων πατριωτικῶν του τίτλων, ὅχι μόνον διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς Κρήτης, εἰς τῆς ὁποίας τὸς ἐπανστάσεις τοῦ 1868 καὶ 1881 ὑπάρχει σπουδαία τεκτονικὴ συμμετοχὴ καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ Γάλλων καὶ Ἀμερικανῶν Τεκτόνων. Καὶ αὐτὸ εἶναι, κατὰ τὸν Ξενοφῶντα, ἀχαριστία, «τῆς ὁποίας πᾶσα ἀναισχυντία ἐπε-

ται». Καί εἶναι, ἀληθῶς, ἀναισχυντία, νὰ εὐρεθοῦν ἄτομα, τὰ ὁποῖα βάλλουν κατὰ τοῦ Τεκτονισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε, μεταξύ τῶν ἄλλων, τὴν ὑψίστην τιμὴν νὰ περιλάβῃ εἰς τὰς τάξεις του ἕνα Μεγάλον Ἐθναρχὴν, σάν τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον, ἕνα Μεγάλον Πατριάρχην σάν τὸν Μελέτιον Μεταξάκην καὶ ἕνα μεγάλον συγγραφέα, σάν τὸν Νίκον Καζαντζάκην.

Ὡς πρὸς ἡμᾶς, ἐνήμεροι περὶ τοῦ ὅτι κατὰ τὴν πορείαν μας πρὸς τὸ Φῶς, θὰ διασταυροῦμεθα μὲ ἐκδηλώσεις μισαλλοδοξίας, φανατισμοῦ καὶ ἀμαθείας (πρὸ παντός, ἀμαθείας), ἀλλὰ καὶ ἰκανοποιημένοι ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως, διὰ τῆς ὁποίας περιβαλλόμεθα ἀπὸ τοὺς φωτισμένους ἄνδρας καὶ τὴν πλειοψηφίαν τοῦ προοδευτι-

κοῦ λαοῦ, θὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος. Μὲ πίστιν καὶ ἐμμονὴν ἀκράδαντον εἰς τὰ ὑψηλά ἰδεώδη μας, μὲ γαλήνην καὶ ἀταραξίαν, ἀλλὰ, ἐν ταυτῷ, καὶ μὲ χριστιανικὴν ἐπιείκειαν πρὸς τοὺς ὑβρίζοντας, τοὺς συκοφαντοῦντας καὶ καταρωμένους ἡμᾶς, ἀκριβῶς ὅπως μᾶς ἐδίδαξεν ὁ Διδάσκαλος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ Θεάνθρωπος τῆς Ναζαρέτ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς (Ματθ. ε' 44), ὃν λατρεύομεν καὶ προσκυνούμεν «ἐν ὅλῃ ἡμῶν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ» (Ματθ. κβ' 37).

Ἀθῆναι, 15 Φεβρουαρίου 1977
(Ἐκ τῆς Γενικῆς Γραμματείας τῆς Μεγάλῃς Στοιᾶς τῆς Ἑλλάδος).

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΙΗΣΟΥΣ

Ποῖος ὑπῆρξεν ὁ Ἰησοῦς; ● Αἱ διάφοροι περὶ αὐτοῦ ἀπόψεις ἐκτιθέμεναι ἀμερολήπτως. ● Ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν Ρενάν. ● Ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν Συρέ. ● Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΜΟΝΟΝ Δρ. 60

Ὁ Πλάτων - Ἐσωτεριστής;

Τοῦ δρ. Φιλ. J. H. DUBBINK

Τὸ κείμενον αὐτὸ ἀπευθίνεται στοὺς σοβαροὺς μαθητὰς τῆς Ἑλενας Πετρόβνα Μηλαβάτσκυ, ποὺ ἐπιχαίρουν ὅταν συγχρονα ρεύματα στὴν ἐπιστημονικὴ σκέψη τείνουν νὰ δώσουν ἔμφαση σὲ ἀπόψεις, ποὺ αὐτὴ εἶχε ὑπερασπισθῆ στὴν ἐποχὴ τῆς, καὶ ποὺ οἱ σύγχρονοί τῆς ἀτέκρουσαν ἢ ἐκορόιδεψαν. Μιὰ δεύτερη κατηγορία ἀναγνωστῶν θὰ ἐνδιαφεροῦν: ἐκεῖνοι ποὺ κάνουν ὁμιλίες γιὰ τὴν Θεοσοφία — διότι, καθὼς ἐλπίζω, θὰ ἔχουν μερικὰ ἀκόμη ἐπιχειρήματα νὰ παρουσιάσουν.

Ἡ Ε.Π.Μ. θεωροῦσε τὸν Πλάτωνα ὡς ἀνήκοντα στὸν Πέμπτο Κύκλο, ὅτι δηλ. κατὰ τὴ γνώμη τους, εἶχε τεράσει ἀπὸ μνήσεις, ποὺ τὸν ὠδήγησαν κατ' εὐθείαν στὴν Αἴθουσα τῆς Σοφίας καὶ ἀκόμα πρὸ πέρα (γιὰ νὰ χρησιμοποιήσωμε τὴν ἔκφραση τῆς «Φωνῆς τῆς Σιγῆς»). Μὲ ἄλλα λόγια, ὁ Πλάτων ἀπέκτησε τὴν γνώση καὶ τὴν σοφία, ποὺ ἡ συνήθης γλῶσσα τῆς ἐποχῆς του δὲν εἶχε λέξεις γιὰ νὰ τὴς ἐκφράσῃ. Ἐκεῖνη ἡ γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ δική μας, ἐχρησιμοποιεῖτο στὴν Αἴθουσα τῆς Ἄγνοιας, στὸν κόσμον τῆς Πέμπτης Φυλῆς, στὴν ὁποία ἀνήκομε. Ἡ ἐργασία του καὶ τὸ καθήκον του ὡς φιλοσόφου καὶ μεμνημένου, ἦταν νὰ προσπαθῆσῃ νὰ ἀφυπνίσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν του καὶ τῶν ἀναγνωστῶν του ἀκριβῶς γι' αὐτὲς τὶς πλευρὰς τῆς φιλοσοφίας του, ποὺ ἦσαν γι' αὐτὸν οἱ πλέον προσφιλεῖς, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ οἱ πρὸ δύσκολες νὰ ἐκφραστοῦν. (Βλ. Ἴσις Ἀποκαλυπτομένη I 287-8). Καίτοι ὁ Πλάτων καὶ οἱ ἄμεσοι μαθηταὶ του συχνὰ ἐμνημόνευαν αὐτὲς τὶς «ἄγραφες» καὶ δὴ «σχεδὸν ἄρρητες» πλευρὰς τῆς φιλοσοφίας του, αὐτοὶ οἱ λόγοι του, εἴτε παραμελήθησαν εἴτε ἐρμηνεύθησαν κατὰ τρόπον, ὥστε ὅλοι οἱ «μυστηριο-θῆραι» ποὺ προσπαθῆσαν νὰ στηριχθοῦν στὸν Πλάτωνα, γελοιοποιήθησαν.

Στὸ πρῶτον τῆς ἔργου, «Ἴσις Ἀποκαλυπτομένη», ἡ Μηλαβάτσκυ στηρίχθηκε στὴν βοήθεια τοῦ καθηγητοῦ A. Wilder. Στὰ

κατοπινά της ἔργα, ἐπανειλημμένως παρέπεμπε στὸν διάσημο μεταφραστὴ τοῦ Πλάτωνος Τόμας Ταϊήλορ. Φαίνεται, τοὺς θεωροῦσε αὐτοὺς τοὺς δύο μαθητὰς τοῦ Πλάτωνος, ὡς τοὺς μόνους πού ἐσκέπτοντο, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἐσωτεριστικῶς.

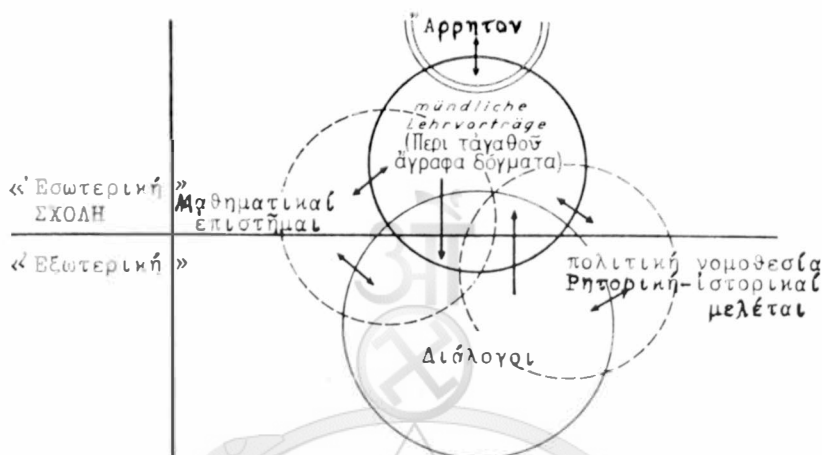
Εἰδικῶς στὶς Ἀγγλοσαξωνικὲς χῶρες, ἡ «ἐσωτερικὴ» αὐτὴ γραμμὴ τῆς ἐρμηνείας ἀποφεύγεται. Μετὰ τὸν δεῦτερο παγκόσμιο πόλεμο, περιεγράφη ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου Πόππερ, (μιλώντας πολιτικὰ) ὡς «ἀπολυταρχικὸς τύπος». Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτῆ, ὁ Πόππερ εἶχε δίκιο, καὶ τὸ «δίκιο» του αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ στὸ φῶς τῶν ἐσωτερικωτέρων πλευρῶν τοῦ Πλάτωνος. Ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν συγχρόνων τοῦ Πλάτωνος μορφῶν δημοκρατίας καὶ τῶν ιδεωδῶν πού ἐμελέτησε κατὰ τὴν διάρκεια τῶν μνησέων του, ἦταν πολὺ μεγάλη. Ἐφθασε στὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ μέσος Ἕλλην τοῦ τρίτου αἰῶνος π.Χ. ἦταν ἀνίκανος νὰ κρατήσῃ τὸ φορτίο τῆς ὑπευθυνότητος στὴν πολιτικὴ σκέψη καὶ ζωὴ. Ἐπομένως, ὁ ἄνθρωπος στὴν Αἴθουσα τῆς Αἰνιδυα (= τῆς Μη-Γνώσεως), γιὰ νὰ ξαναχρησιμοποιήσουμε τὴν ἔκφραση τῆς «Φωνῆς τῆς Σιγῆς», ἔπρεπε νὰ κυβερνᾶται μόνον ἀπὸ σοφώτερους ἡγέτας — ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τοῦ πού θὰ εὐρεθοῦν αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι - βασιλεῖς, παρέμεινε, φυσικά, ἄλυτο.

Τὸ 1963 ἐξεδόθη στὴν Γερμανία τὸ βιβλίον τοῦ Κόνραδ Γκάιτσερ «Platons Ungechriene Lelire» («Ἡ ἀγραφή Διδασκαλία τοῦ Πλάτωνος»), τὸ ὁποῖον ἀρχικῶς ἀνεκοινώθη ὡς διατριβὴ στὸ Πανεπιστήμιον Tubingen. Τὸ βιβλίον ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη: Οἱ σελίδες 1—321 περιλαμβάνουν τὰ ἀποτελέσματα τῶν μελετῶν· οἱ σελίδες 333—439, τὶς «Anmerkungen» — τὶς παρατηρήσεις — πού περιλαμβάνουν τὶς συζητήσεις τοῦ συγγραφέως μετὰ τοὺς συνεργάτας του καὶ τοὺς προκατόχους του· τὸ τρίτον μέρος, οἱ σελίδες 441—557, περιλαμβάνει μίαν συλλογὴν ἀπὸ μαρτυρίες ἀρχαίων συγγραφέων, πού ἀναφέρονται στὸ ζήτημα μιᾶς «ἀγραφῆς φιλοσοφίας» τοῦ Πλάτωνος.

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ τόσον ἐξευδικευμένο ἔργον, ἓνα πρᾶγμα εἶναι σαφές: εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοήσωμε τὸν Πλάτωνα μὲ διαφορετικὸ τρόπο ἀπὸ τοὺς λόγιους τοῦ 19ου καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Ὁ Γκάιτσερ παρουσίασε ἓνα διάγραμμα, γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ στὸν ἀναγνώστη τὰ διαφορετικὰ στοιχεῖα τῆς πλατωνικῆς σκέψεως καὶ ἐργασίας.

Ἡ πρώτη εἰκόνα πού πήραμε ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Γκάιτσερ, ἀποδίδει περιληπτικῶς τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν ἔκτασι τοῦ βιβλίου.

Στὸ ἐπάνω μέρος, ὁ ἀναγνώστης βλέπει τὴν λέξι «Ἄρρητον» (τὸ μὴ δυνάμενον νὰ ἐκφρασθῇ μὲ λέξεις). Ἡ γερμανικὴ ἔκφρασις «mündliche Lehrvortrage» ἀναφέρεται στὴν «προφορικὴ παράδοσις». Πῶς ὅμως γνωρίζει ὁ Γκάιτσερ, ἢ πῶς ὑποθέτει ὅτι

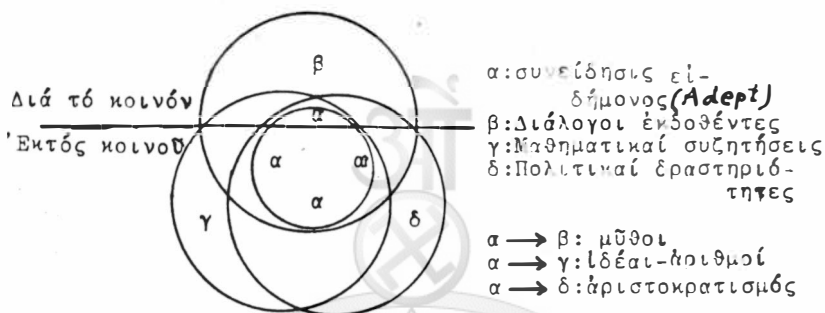

γνωρίζει κάτι ἀπὸ τὶς σκέψεις, ποὺ δὲν ἄφησε γραπτές ὁ Πλάτων; Ἐδῶ παραπέμπω τὸν ἀναγνώστη στὶς «παρατηρήσεις» τοῦ βιβλίου τοῦ Γκάιζερ. Ὁ ἀριστερὸς κύκλος ἐπιγράφεται «Μαθηματικά ἐπιστήμια». Γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα, ὁ Γκάιζερ γράφει στὶς σελίδες 41—201. ● Πλάτων ἐμφανίζεται ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ ἡγετικά πρόσωπα στὴν διατύπωση τῶν μαθηματικῶν, στὴν μορφή ποὺ ἐδιδάσκοντο γενικῶς μέχρι τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, σὲ ὅλα τὰ σχολεῖα μέσης ἐκπαίδευσης.

Ὁ δεξιὸς κύκλος ἐπιγράφεται «Πολιτικοὶ νόμοι, Ῥητορικὴ καὶ Ἱστορικὰ μελέται». Αὐτὸ τὸ τμήμα τῆς ἐργασίας τοῦ Πλάτωνος γίνεται ἀντικείμενον ἐπιθέσεως τοῦ Porpser. Αὐτὸ τὸ τμήμα εὐρίσκειται ἔξω ἀπὸ τὶς βλέψεις αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου καὶ τὸ διαπραγματεύεται ὁ Γκάιζερ στὶς σελίδες 205—289. Ἐνῶ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Πλάτωνος εἶναι ὁ βαθὺς του πεσσιμισμὸς, ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἀνθρώπινες ὑποθέσεις. Ἀπὸ τὰ λόγια του σχετικῶς μὲ τὴν Ἀτλαντίδα, εἶναι φανερὸ ὅτι κάνει παραλληλισμὸ μεταξὺ τῆς Ἀτλαντίδας καὶ τῆς σύγχρονης του Περσίας, ὑπερμαχῶν τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς δουλείας, καὶ τῶν ἰδανικῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς συγχρόνου του πολέμου, ὑπερμαχῶν τῆς ἀναρχίας.

Ὁ Γκάιζερ λέγει ὅτι στὸ ἔργο του δὲν ἀσχολεῖται μὲ τὴν δυναμικὴ ποὺ ἐνέπνευσε τὸν Πλάτωνα στὴν ἐργασία του, καὶ ποὺ θὰ ἐξηγοῦσε τὴν «ἐξέλιξι» καὶ τὴν «παρακμὴ», ὅπως ἐρμηνεύει ὁ Πλάτων τὴν ἱστορία ποὺ ἐγνώρισε — ἀλλὰ μήπως εἶχε περισσότερες γνώσεις γιὰ τὴν Kali Yuga (=τὴν σκοτεινὴν περίοδο τῆς Πέμπτης Ρίζας-Φυλῆς) ἀπὸ ἔ.τι ἡ Μπλαβάτσκυ; Ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ σημεῖα παρουσιάζουν περισσότερο ἐνδιαφέρον ἀπὸ τὶς ἐπιστημονικὲς ἔρευνες τοῦ Γκάιζερ, θὰ ἀποτολήσω μερικὲς σκέψεις γι' αὐτὰ τὰ ζητήματα. Ἀλλὰ ἄς δοῦμε τὸ δεύτερο διάγραμμα.

Ἔνας μαθητὴς τῆς Μπλαβάτσκυ θὰ ἔκανε ἴσως μερικὲς μεταβολὲς καὶ θὰ προσέθετε περισσότερὲς πληροφορίες ἀπὸ τὸν Γκάιζερ. Ἐφτιαξα δοκιμαστικῶς τὸ ἀκόλουθο σχεδιάγραμμα:

Πρῶτα ἀπ' ὅλα, εἶναι φανερό ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τῆς λέξεως «ἐσωτερικὸς» ἀπὸ τὸν Γκάιζερ, εἶναι κάπως πλατύτερη ἀπὸ αὐτὴν πού ἔχομε στὴν φιλολογία μας. Ὁ Γκάιζερ μὲ τὴν λέξι «ἐσωτερικὸς» ἔννοεῖ ἐκεῖνα τὰ πράγματα καὶ τὰ λεγόμενα, πού ἔμεναν ἐντὸς τῶν τοίχων τῆς πλατωνικῆς Ἀκαδημίας. Ἐγὼ θὰ περιώριζα τὴν χρῆσι τῆς λέξεως αὐτῆς στὸν ἐσῶτερον κύκλο — καὶ ὁ ἀναγνώστης θὰ ἰδῆ, ὅτι τὸ «ἐσωτερικὸ» στοιχεῖο δὲν εὐρίσκεται πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ δημόσιον μέρος τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Πλάτωνος. Αὐτὸ γίνεται φανερό, ὅταν ἡ προσοχὴ στραφῆ στοὺς μῦθους, πού περιλαμβάνονται στοὺς διαφόρους Διαλόγους. Παραδείγματος χάριν, στὸν «Φαῖδρον», ὁ Πλάτων ἀναφέρεται κάπως ἐν ἐκτάσει στὶς ἀνθρώπινες ψυχὲς καὶ στοὺς θεοὺς, καὶ στὸ πῶς οἱ ψυχὲς ἀνήκουν στὸν χορὸ τῶν θεῶν, ἐπειδὴ κάθε ψυχὴ προσπαθεῖ νὰ ζῆσι σύμφωνα μὲ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Θεοῦ, ἐκτελώντας τὸ δικό της ἔργο. Αὐτὸ εἶναι πολὺ κοντὰ στὶς «ὀμάδες» ἢ «Ἱεραρχίες» τῆς Μπλαβάτσκυ. Ἔτσι, στὸ σχέδιό μου, τὸ πραγματικὸ ἐσωτερικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον, ἐλλεῖπει καλύτερου ὄρου, ὠνόμασα «Συνείδησις τῶν Adept» (=Εἰδημόνων), εἶναι παρὸν σ' ὅλες τὶς ἀπόψεις τῶν Πλατωνικῶν ἔργων κ' ὄχι μόνο στοὺς Διαλόγους. Ἐδῶ ἀναφέρομαι μόνον στὰ πολιτικὰ θέματα. Ὁ πεσσιμισμὸς τοῦ Πλάτωνος εἶναι ἀπολύτως κατανοητός, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ἔζησε στὰ πρῶτα 5.000 χρόνια τῆς Kali Yuga, καὶ ὅτι μερικὲς πραγματικὲς ἀλλαγές, ἢ ἴσως δυνατότητες γιὰ τέτοιες ἀλλαγές, μπορούσαν νὰ συμβοῦν μόνον μετὰ τὸν 19ο αἰῶνα. Αὐτὸ ὅμως σημαίνει, ὅτι ἤθελε νὰ δώσι τέτοιες πληροφορίες σχετικῶς μὲ τὴν κατάστασι τῶν πραγμάτων σ' ἐκεῖνη τὴν Yuga, ὅπως μπορούσε, ἢ, μὲ ἄλλα λόγια, νὰ ἐξωτερικεύσῃ μὲ λόγια κατὶ ἀπὸ τὴν συνείδησή του, ἢ ἀπὸ τὴν πηγὴ τῶν πληροφοριῶν, μὲ τὴν ὁποία ἦταν σὲ ἐπαφή.

Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ λεχθῆ γιὰ τὰ «μαθηματικά», πού συζητοῦσε

ὁ Πλάτων μὲ τους φίλους του. Ἡ ἀποψὶς του εἶναι κάπως διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν σύγχρονη δική μας. Θὰ παρατηρούσαμε, ὅτι μιὰ τεχνολογία, ἀφωσιωμένη στὴν δημιουργία πυρηνικῶν ὄπλων, δύναται νὰ ἀναπτυχθῆ βασισμένη στὴν ἐπιστημονικὴ καὶ μαθηματικὴ σκέψι, μὲ πνευματικὴ ὁμως ἐνέργεια, ἀποξενωμένη 100% ἀπὸ ἠθικοὺς συλλογισμοὺς. Θέλουμε νὰ ἔχωμε «ἀντικειμενικὴ» ἐπιστήμη, καὶ κατάντησε νὰ γίνῃ ἓνα ὄπλο ἐναντίον τὰ δικά μας ἀνθρώπινα συμφέροντα. Γιὰ τὸν Πλάτωνα — ἦταν ἔνεκα τῶν μῆσεών του; ποῖος θεὸς μᾶς τὸ πῆ; — τὰ μαθηματικὰ καὶ ἡ ἠθικὴ συνέθεταν ἀδιαίρετη ἐνότητα. Ἡ «Μονὰς» ἦταν ταυτοχρόνως μαθηματικὴ ἔννοια καὶ συνώνυμον τοῦ «Ἄγαθοῦ» — μιὰ θεότης, καὶ κἀτὶ ἐπὶ πλεόν ἀπὸ θεότητα; Ἡ «Μονάδα» ἦταν ἡ ἔκφρασις τῆς μαθηματικῆς ἐννοίας γιὰ τὴν «Ἰδέα», τὴν πηγὴ τῆς ὑπάρξεως, καὶ γιὰ τὸ «Ἰδεῶδες», γιὰ τὸ ὁποῖον ἀγωνίζεται ἡ αὐτοσυνείδητη ἀνθρώπινη ψυχὴ. Εἰδικῶς, πρὶν ἀπὸ τὸν πρῶτο παγκόσμιον πόλεμον, αὐτὲς οἱ ιδέες τοῦ Πλάτωνος ἐθεωροῦντο ἀπληραϊσμένες: ἡ ἐπιστήμη εἶχε ἀπὸ καιρὸ ξεπεράσει τὸ μυθικὸ ἐπίπεδον τῆς φιλοσοφίας. Τώρα ὁμως, τὸ ἔκκρεμὸς αἰωρεῖται πρὸς ἄλλη κατεύθυνσι: ἀναζητοῦμε μιὰ καινούργια σύνθεσι τῆς βασικῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως καὶ τῆς πραγματικῶς ἀνθρώπινης συμπεριφορᾶς σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα, τόσο στὴν βιολογία ὅσο καὶ στὴν κοινωνιολογία. Παρ' ὅλον ὅτι δὲν μποροῦμε νὰ δεχθοῦμε τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Πλάτων ἐταύτιζε τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν ἠθικὴν, ὑπάρχει, ἢ πρέπει νὰ ὑπάρχη, ἓνας καινούργιος τρόπος γιὰ νὰ μετατρέψωμε τὴν ἀφιρημένη μας σκέψι σὲ ὄρους ἀνθρωπίνων συμφερόντων — ἂν καὶ ὁ τρόπος δὲν εἶναι καθόλου ξεκαθαρισμένος. Μὲ ἄλλα λόγια, δὲν καταστήσαμε τὸν συμβολισμὸ τῶν ἀριθμῶν «ἐνεργόν», ὥστε νὰ στηρίξωμε σ' αὐτὸν τὴν προσωπικὴν μας, συγκεκριμένην, τὴν καθημερινὴν συμπεριφορὰ — παρὰ μόνον μέσῳ τῆς τεχνολογίας ἢ ἐπίδρασις τῶν μαθηματικῶν γίνεται ἀντιληπτὴ. Δεδομένου ὁμως, ὅτι οἱ σχετικὲς μὲ τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ μαθηματικὰ ἀπόψεις τοῦ Πλάτωνος, ὅπως ἐκτίθενται στοὺς Διαλόγους, εἶναι μᾶλλον θέμα μελέτης τῶν εἰδικῶν στὰ Ἑλληνικὰ καὶ στὴν Θεοσοφία, ὅπως τὴν ἐδίδαξε ἡ Μπλαβάτσκυ, θὰ ἦταν προτιμότερον, νὰ προχωρήσωμε σὲ μερικὰ στοιχεῖα, περισσότερο προσιτὰ στὸν ἀνείδικετον μελετητὴν, ποὺ διαβάζει τὸν Πλάτωνα ἀπὸ μεταφράσεις.

Θὰ ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ ἐδῶ στὸν «μῦθον» τοῦ Διαλόγου «Φαῖδρος», ποὺ συνέβη νὰ ἔχω διδάξει ἐφέτος στὸ Γυμνάσιον, σὲ μιὰ δμάδα μαθητῶν μου. Ἔχει κανεὶς τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι σ' αὐτοὺς τοὺς «μῦθους» — ποὺ δὲν εἶναι παλαιοί, ἀρχαῖοι, ἀρχαῖκοι τρόποι σκέψεως, ἀλλὰ καλλιτεχνικὰ κατασκευάσματα τοῦ ἴδιου τοῦ Πλάτωνος γιὰ νὰ ἔκφρασι τὴν σκέψιν του μέχρι τοῦ σημείου ποὺ θεωροῦσε σωστὸ — ἔχομε τὴν δυνατότητα νὰ διαισθανθοῦμε τίς «διδασκαλίαις» ποὺ ἔλαβε ὁ Πλάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μῆσεών του.

Ὁ μῦθος τοῦ Φαίδρου ἔχει μερικές ὁμοιότητες μὲ τις «Στροφές» τοῦ Τζιάν, πού ἀναφέρει ἡ Μπλαβάτσκυ — ὄχι ὅσον ἀφορᾷ τὸ περιεχόμενο, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς πρὸς τὴν τεχνική.

Εἶναι γενικῶς γνωστόν, ὅτι αὐτὲς οἱ «Στροφές» ἀποτελοῦν ἓναν τρόπο ἐξηγήσεως τῆς «ἱστορίας» τῆς γῆς μας. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ τις μελετήσῃ σὰν νὰ ἀναφέρονται σὲ γεγονότα, σὲ βασικά ρεύματα τῆς ὀργανωμένης ζωῆς, πρὶν ἀπὸ χιλιάδες καὶ χιλιάδες χρόνια. Ὅμως, τὴν ἴδια στιγμή βλέπουμε καθαρά, ὅτι ἡ «ἱστορία» δὲν εἶναι ἓνα μακρινὸ παρελθόν, ἀλλὰ ἓνα παρὸν μὲ μερικές πλευρὲς τῆς πραγματικότητος, στίς ὁποῖες δὲν ἔχομε προσπέλαση.

Γι' αὐτό, τὸ αἶνιγμα γίνεται ὑπαινιγμὸς στὰ Προκαταρκτικὰ Σχόλια τοῦ δευτέρου τόμου τῆς «Μυστικῆς διδασκαλίας». Ἐκεῖ βρίσκουμε ὡς ἀξίωμα τὴν ταυτόχρονη ἐξέλιξι ἐπτά ἀνθρωπίνων ομάδων πάνω σὲ ἐπτά διαφορετικὰ τμήματα τῆς γῆς καὶ τὴν «γέννηση τοῦ ἀστρικοῦ, πρὶν ἀπὸ τὸ φυσικὸ σῶμα», — τοῦ δευτέρου χρησιμοποιοῦντος τὸ στοιχεῖον τοῦ «χρόνου», ὅπως τὸν ξέρομε, καὶ τοῦ πρώτου, ἀρνούμενου αὐτό.

Τώρα, ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἡ Μπλαβάτσκυ ἐρμηνεύει τὸν μῦθο καὶ ἡ διατύπωσις τοῦ Πλάτωνος δείχνουν μιὰ ἀνάλογη αἰνιγματικὴ διαφορά. Στὸν μῦθο, ὁ Πλάτων ὁμιλεῖ γιὰ τις ἀνθρώπινες «ψυχές» καὶ τις παρομοιάζει μὲ δῆφρους φτερωτῶν ἵππων, ἐνῶ ἡ Μπλαβάτσκυ τις περιγράφει ὡς «φτερωτὲς φυλές». Ἐξηγεῖ δηλαδή τις λέξεις ὡς ὑπαινιγμὸ στίς πλέον αἰθερικὲς φυλές τοῦ ἀνθρώπινου γένους, πού κατεστράφησαν σὰν τοὺς Βασιλεῖς τοῦ Ἐδώμ, γιὰ τοὺς ὁποῖους γίνεται ὑπαινιγμὸς στὴν «Μυστικὴ διδασκαλία» (II, 704—707). Καὶ πρόκειται περὶ ἱστορικοῦ γεγονότος, ἐὰν ἱστορία εἶναι καὶ οἱ μαρτυρίες πού δὲν εἶναι εἰσέτι προσιτὲς γιὰ ἓνα ἔταστικὸ πνεῦμα...

Τώρα, ἐὰν κάποιος, ἀφοῦ διαβάσῃ τὸν μῦθο, προσπαθήσῃ νὰ ξεκαθαρίσῃ σὲ ποῖο σημεῖο τῆς διηγήσεως βρισκόμαστε τὸ ἔτος 1972*, δὲν θὰ τὸ καταφέρει, ὅπως δὲν τὸ κατάφερε ὁ κριτικὸς μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος, ὁ Ἄριστοτέλης. Ὅμως, σύμφωνα μὲ τὴν Μπλαβάτσκυ, γιὰ τὸν ἀναγνώστη πού προσφέρει στὸν ἑαυτό του τὰ «κλειδιά», πού αὐτὴ ἔθεσε μπροστά μας, ὁ ἴδιος συμβολισμὸς («φτερωτὰ ἄλογα» καὶ «δίφρος») μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς «ἱστορικὸ γεγονός» καὶ ζωὴ «extra - temporaeus» = ἐξωχρονική.

Ἐλπίζω, ὅτι αὐτὴ μου ἡ κατάληξις καθιστᾷ σαφές, ὅτι τοποθετῶ τις «ἐσωτερικὲς» πλευρὲς στὸ κέντρον τοῦ ἔργου τοῦ Πλάτωνος, καὶ ὄχι κάπου στὸν ἀέρα, ὅπως φαίνεται ὅτι κάνει ὁ κ. Γκάιζερ.

* Τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἐδημοσιεύθη τὸν Μάιο τοῦ 1972 στὸ δλλανδικὸ περιοδικὸ Theosofia.

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

„Γ Λ Ι Σ Ο Υ „

**ΚΑΤΙΝΑ ΤΣΑΤΣΑΡΩΝΑΚΗ -
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Μακάριος

Μακάριος αυτός,
πού δὲ γνωρίζει
τὸ βάρος τοῦ χρυσοῦ.
Κι ὅπου ἔχει θάρρος, σιτὴ ζωὴ
μόνο σιτὴν ἴδια του πνοή.

Μακάριος αυτός,
πού δὲ γυρεύει,
ἄλλο ἀπὸ μιὰν ἀκτίδα
καὶ σιτὴν εἰρήνη τῆς ψυχῆς
πιστεύει.

(Η ΡΟΥΘ ΣΤΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ, Ἀθήνα 1975)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΝΤΗΣ

Πειράματα

Δὲν εἶναι οἱ βασιλεῖς
πού πρόσφεραν στὸν κόσμο
τὰ δῶρα τοῦ οὐράνιου φωτός.
Εἶναι τὰ ἀπλὰ ὄντα
καὶ οἱ ποντικοὶ
καὶ τὰ κουνέλια.
Πειράματα!
Καὶ οἱ ἄνθρωποι!

Σύριγγες καὶ μικρόβια
καλλιεργημένα στοὺς κήπους
τῆς νέας Ἑδέμ.

Πειράματα.

Εἰς τὴν μήτρα τῶν μεγάλων πολιτισμῶν
κυοφοροῦνται

τὰ παιδιὰ τοῦ μέλλοντος.

Καὶ οἱ ἐκτρώσεις

εἶναι μιλιοδοεῖκτες

τῆς μεγάλης πορείας.

Φιλᾶ ἢ θάλασσα

τὲς ἀμμουδιὲς τῆς Κέρκυρας

καὶ τὸ κῦμα ἀναδιπλώνεται

στὰ νησάκια τοῦ Ἰονίου

καὶ κλαίει ἢ καρδιά μου.

τὲς ἀθῶες λευκότητες

π' ἀντανακλοῦν στὸν ἥλιο

τὰ ὄνειρα τῶν δημιουργῶν.

Καὶ οἱ ποντικοί;

Καὶ τὰ κουνέλια;

Καὶ οἱ ἄνθρωποι;

Ἄδερφωμένοι, μέσα στὰ κλουβιά,

σημαδεύουν τὶς χαῖτες τῶν κυμάτων

μὲ τοὺς ἀφρούς τῶν φευγαλέων ἀνακυκλήσεων.

Ἄγκαλιάζει στοὺς μεγάλους ὀρίζοντες

ὁ οὐρανὸς τὴν ἀφρόπλαστη ζωή.

Καὶ οἱ ἄνθρωποι;

Ξεχασμένοι ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων

προδομένοι ἀπὸ τὰ τέρατα τῶν δικτατόρων

μασκαρεμένοι μὲ τὶς μάσκες τῆς δημοκρατίας,

Μικροί!

Τρυπιοῦνται στὰ μεριά καὶ στὶς καρδιὲς

μὲ τὲς μεγάλες θελόνες

τῶν αἰωνίων πειραμάτων.

Καὶ εἰς τὰ ἡσυχαστήρια τοῦ θανάτου

τὸ κῶμα ἐξομοιώνει

τὴν ἀνθρωπίνην ματαιότητα.

(Φῶς ἐκ Φωτός, Κύπρος, 1975)

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

"Ανθρωπος και Σαλιγκάρι

Α. άπ' τὸ καβούκι σου τὸ βολικὸ
βγῆς σαλιγκάρι ταπεινὸ
καὶ κοίταξε τὸν ἥλιο.

Σ. "Οχι!

ζετιδὸς ὁ ἥλιος, τὸ φῶς μὲ σκοτώνει
ν' ἀφήσω τὸ καβούκι μου δὲν εἶναι φρόνιμο·
τόπε ὁ γεροσάλιαγκας, δὲν εἶναι νόμιμο.
Κι' ὕστερα ἢ συνήθεια.

οτὴ λάσπη μ' ἀρέσει νὰ σέρνομαι
ἀπ' τὶς ἀκτίδες τοῦ ἡλίου νὰ δέρνομαι
δὲν ἔχω ὄρεξη.

Κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν δὲν μ' ἔκανε
ὁ πλάστης.

"Οχι, ἄνθρωπε!

ἄσε με μένα τὴ Ζωὴ
μέσ' σιὸ καβούκι βολικὴ
ἦσυχά ἦσυχά νὰ τὴν περάσω
κεῖ ποὺ θέλεις ἐσύ, δὲν θέλω νὰ φθάσω.
Ἐγὼ θέλω φρόνιμα
πάντοτε νόμιμα
πὰ στὴ γλίνα στὴ βροχούλα
νὰ κυλάω τὴ ζωούλα.

(8.3.1966)

(Ἄπειρωταν, ἐκδόσεις Ω, 1969)

● "Ἄρτος

● Ζυμαρικά

● Φρυγανιές

γιὰ διαβητικούς

Ζ Ω Γ Ρ Α Φ Ο Υ

Ο «ΠΡΟΦΗΤΗΣ»
ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Μιχαήλ Νοστράδαμος

Του Καθηγητού ΜΗΝΑ ΛΟΓΟΘΕΤΗ

Μέρος 2ο

Ὁ Νοστράδαμος ὑπῆρξε καθολικὸς χριστιανὸς, μὲ σαφεῖς ἐννοίας περὶ τῶν ἀληθειῶν τῆς θρησκείας. Ἐτίμα καὶ ἀνεγνώριζε τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Πρὸ παντῶν, ὅμως, ὑπῆρξεν οὐμανιστὴς, μὲ τὴν βαθεῖαν ἐπιθυμίαν νὰ ἀναζητήσῃ τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν εἰς τὰς πηγὰς τῆς καὶ νὰ τὴν ἀνεύρῃ. Τὸ πνεῦμα του ἐπιστρέφει πρὸς τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα τοῦ Ἄληθοῦς, τοῦ Καλοῦ καὶ τοῦ Ὁραίου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς πολιτικὰς του πεποιθήσεις ὁ Νοστράδαμος φαίνεται ἀπὸ τὰ κείμενά του ὅτι εἶναι κοσμοπολίτης, πολίτης τοῦ κόσμου, ἀνεξαρτήτως τῆς πρὸς τὸν λαόν του καὶ τὴν πατρίδα του ἀγάπης του. Δὲν ἦτο ἐπαναστάτης. Προλέγει τὰς συνεπεῖας ὄλων τῶν μεγάλων καὶ βιαιῶν μεταβολῶν, ἀλλὰ εἶναι συντηρητικὸς καὶ πρόσκειται εἰς τὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πολίτευμα τῆς πατρίδος του. Δὲν διαστάζει ὅμως νὰ ἐξεγερθῇ ἐναντίον κάθε τυραννίας καὶ δι-

κτατορίας, όποθενδήποτε και άν προέρχωνται και να καυτηριάζει αυτές.

Ό ιστορικός του Νοστράδαμου Le Pelletier, λέγει ότι ήτο ίσως ό πολυμαθέστερος άνθρωπος της εποχής του. Πράγματι, εις κάθε στίχον του συναντώμεν την πολυμάθειάν του. Γνωρίζει τας ήμερομηνίας της παγκοσμίου ιστορίας, την γεωγραφίαν των χωρών και ήπειρων μέχρι του Εισηνικού Ωκεανού και του Γάγγη, κατέχει τους νόμους της αστρονομίας και τους κανόνες της αστρολογίας, ενδιαφέρεται διά τας προόδους της τεχνικής, Αξιολογείσθαι είναι αί γνώσεις του περι της αρχαίας ιστορίας και μυθολογίας, τας οποίας κατέχει μέχρι και των μικροτέρων λεπτομερειών.

Ό αιών του προφήτου έφερε μίαν σημαντικήν άνοδο του πνεύματος εις όλα τα επίπεδα. Διά των ανακαλύψεων ό κόσμος έγινε μεγαλύτερος. Εφευρέθη από τον Γουτεμβέργιον ή τυπογραφία, ή οποία έ χαρακτηρίσθη υπό του Λουθήρου ως «άσβεστη φλόξ» και «τό τελευταίον δώρον του Θεού». Ανακαλύφθη ή Αμερική υπό του Κολόμβου. Μήπως πρέπει να χαρακτηρισθί και ό Νοστράδαμος ως Κολόμβος του πνεύματος, ανακαλύπτων διά των προφητειών του τό μέλλον;

Οί μελετηταί των «προφητειών» του Νοστράδαμου, έρμηνεύοντες και προσαρμόζοντες τας σκοτεινάς «έκατοντάδας»

του εις τα έπιτευχθέντα γεγονότα ύποστηρίζουν, ότι είχε προβλέψει σχεδόν τα πάντα εκ των δραματισθέντων μέχρι σήμερον κατά τον ρυθμό της παγκοσμίου ιστορίας.

Όδου μερικοί συσχετισμοί χαρακτηρισμών του Νοστράδαμου με πρόσωπα και γεγονότα της συγχρόνου εποχής. (Σημ. ό πρώτος αριθμος σημαίνει την έκατοντάδα, ό δεύτερος τό τετράστιχον):

«Τό ρόδον του κόσμου» 5, 96, ό Ρουβελι, «ό γηραιός δούξ» 5, 59, ό Τσώρισιλ, οί δικτάτορες Φράνκο και Ριβέρα αναφέρονται όνομαστί 9, 16. «Η νέα λεοπαρδαλις» 6, 20, ό Μουσολίνι, ό όποιος αναφέρεται και ως Ντούτσε 8, 86. «Ό φαιοχίτων» 5, 65 ό Χίτλερ. «Ό κωλός 3, 73, ό Γκαϊμπελς, «ό μέγας ιερεύς του "Αρεως» 6, 49, ό Σταλιν. «Τα έρυθρά κάυματα» 9, 51, ό κομμουνισμός.

Οί μελετηταί έχουν επίσης την γνώμην, ότι ό Νοστράδαμος προείπε, πέραν των ιστορικών εξελίξεων, και τας περισσότερο έπιστημονικάς εφευρέσεις.

Όδου μία χρονολογική ταξινομησις των προρρήσεων του Νοστράδαμου:

Ηλεκτρικόν φώς 9,9 — Αεροπορία 2,23 και 2,75 — Ράδιον, ακτίνες, άτομική θεωρία 1,87 10,87 1,22 και 2,46 — Δικτατορία του προλεταριάτου έν Ρωσία (ό δελεαστικός νόμος παρά τον Δνείπερον) 3,95 — Οί μελανοχίτωνες της Ιταλίας

(οἱ υἱοὶ τῆς ἀρχαίας Ρώμης) 1,9 καὶ 6,66 — Τὸ ἐθνικοσοσιαλιστικὸν κίνημα (ἐν Γερμανίᾳ ἰδρύνονται αἰρέσεις, πλησιάζουσαι πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν) 3,76 — Ριβέρα καὶ Φράνκο (στρατιωτικὴ δικτατορία ἐν Ἰσπανίᾳ) 9,16 — Προσπάθειαι τῶν δικτατοριῶν δι' αὐτάρκειαν 4,15 — Στρατόπεδα συγκεντρώσεως 1,45 — Ἐγκλήματα κατὰ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ 10,1 — Ὑδροπλάνα 3,21 — Ὑποβρύχια 2,5 2,22 3,13.

1) Τὰ πρὸ τοῦ Α' πολέμου γεγονότα :

Μαρόκον (1912 τελικῶς ἐκχωρεῖται εἰς τὴν Γαλλίαν) 6,80 — Δολοφονία τοῦ δαδούχου τῆς Αὐστρουγγαρίας Φραγκίσκου Φερδινάνδου 2,57 — Ὁ παγκόσμιος πόλεμος ἀρχίζει εἰς τὰ Βαλκάνια 9,60 — Ἡ ἔκρηξις τοῦ πολέμου 1,26.

2) Τὸ δ ρ ᾱ μ α :

Ἄμυνα τῆς Γαλλίας 4,46 — Ἡ Γερμανικὴ προέλασις 10,50 — Οἱ σύμμαχοι διεξάγουσιν ἐπιτυχῶς διμέτωπον πόλεμον 6,7 — Δύσκολα χρόνια διὰ τὴν Γαλλίαν 9,55 — 70 — Μάχαι τοῦ παγκοσμίου πελέμου 1,15 — Τὰ ψεύδη περὶ φρκαλοτήτων 6,90 — Ὁ ὑποβρύχιος πόλεμος 2,78 (2,68) καὶ 3,71 — Ἐπιθέσεις τῶν Ζέππελιν κατὰ τοῦ Λονδίνου 2,68 — Ἀποκλεισμός πείνης 3,71 — Ἡ κόλασις τοῦ Βερντέν 2,77 — Τὰ ἄλλα μέτωπα: Οἱ Ρῶσοι ἠτῶνται 2,57 — Ἡ Ρουμανία

8,60 — Δαλματία 9,60 — Ἰταλία 6,7 θλέπουν Γερμανοὺς στρατιώτας — Οἱ σύμμαχοι: οἱ σύμμαχοι — ἀδελφοὶ 6,7 — Γερμανία καὶ Αὐστρουγγαρία 5,50 — Ἡ συμμαχία μετὰ τὴν Τουρκίαν 3,61 — Ἡ προδοσία τῆς Ἰταλίας κατὰ τῆς Τριπλῆς συμμαχίας 1,12 — Τὸ νέον χρῶμα τῆς στολῆς τῆς τριπλῆς συμμαχίας 4,5.

3) Τὸ κορύφωμα τοῦ πολέμου :

Ἡ εἴσοδος τῆς Ἰταλίας εἰς τὸν πόλεμον ἐλαφρύνει τὴν Γαλλίαν 5,42 — Ὁ ἀγὼν τῆς Γερμανίας ἐναντίον ὑπερτέρων δυνάμεων 8,15 — Ἐπαινος τῶν Γερμανῶν στρατιωτῶν 8,60 — Ἡ βοήθεια ἐξ Ἀμερικῆς 2 100 — Αἱ τελευταῖαι μεγάλαι προσπάθειαι τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν: Ἡ γερμανικὴ ἐπίθεσις τῆς ἀνοίξεως 1918 4,8 — Βομβαρδισμός τῶν Παρισίων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν 4,99 — 2,76 — 1,80 — Ἐπίθεσις τῶν Αὐστριακῶν ἐναντίον τῆς Ἰταλίας 6,97 — 7,39 — 9,31 — Αἱ μάχαι εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν 3,61 — Δαρδανέλλια 8,83.

4) Τὸ τέλος :

Γερμανικαὶ προτάσεις εἰρήνης 1,100 — Ἡ συνθήκη τοῦ Μπρέσι - Λιπόφσκ 4,100 — Ἐπιτυχὴς προπαγάνδα τῶν ἀντιμοναρχικῶν 4,6 — Ἡ Γερμανικὴ ὑποχώρησις 4,12 καὶ 6,99 — Ἡ ἤττα τῆς Αὐστρίας καὶ

τῆς Τουρκίας 5,70 — Ὁ Χίν-
δενμπουργκ συμβουλεύει τὸν
αὐτοκράτορα νὰ παραιτηθῆ —
Τὸ τέλος τῆς μοναρχίας: ἐν
Γερμανία 4,22 — 5,83 — 6,25
— ἐν Αὐστρία 8,106 — Τῶν
Χοεντζόλερν καὶ τῶν Ἀψ-
βούργων 5,50 — ἐν Τουρκία
(1922) 4,38.

5) Ἡ ἐπανάστασις

Τὸ τέλος τῆς Αὐτοκρατο-
ρικῆς αὐτοκρατορίας 1,82 —
Διάσπασις τοῦ Γερμανικοῦ με-
τώπου καὶ φυγὴ τοῦ αὐτοκρά-
τορος 4,13 — Ὑποχώρησις μέ-
χρι τοῦ Ρήνου 4,12 καὶ 4,75 —
Οἱ ἐρυθροὶ ναῦται στασιάζουν
6,91 — Ἡ Νοεμβριανὴ ἐπανά-
στασις ἐν Γερμανία 8,19 —
Μάχαι εἰς Βερολῖνον 8,20 —
Ἡ Δημοκρατία τῆς Βαϊμάρης
ὑπὸ τὰ χρώματα Μέλαν — Ἐ-
ρυθρὸν — Χρυσίζον 6,25 καὶ
1,61.

Ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλλιών
1,61 — Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐ-
θνῶν (ἡ μεγάλη συγκέντρω-
σις τῶν Ἐθνῶν) 1,62 — Ἐπι-
φύλιος πόλεμος ἐν Οὐγγαρία
2,90 — Κατοχὴ τοῦ Ροῦρ 6,16
— Διάλυσις τῆς τριπλῆς Ἀν-
τάντ 6,20 — Τὸ σύστημα τῶν
συμφώνων ἀσφαλείας 5,51 —
Ὁ Ἄξων καὶ οἱ ἀντίπαλοί του
3,70 — Ἀποτυχία τῆς Κοινω-
νίας τῶν Ἐθνῶν 2,39 καὶ 8,10
— Ἡ Ἀθησοσνιακὴ ἐκστρα-
τεία τοῦ Μουσσολίνι 5,85 —
9,80 — 9,00 — Παραίτησις τοῦ
Ἐδουάρδου δού τῆς Ἀγγλίας
10,22 — Παγκόσμιος ἔκθεσις

εἰς Παρισίους 1,34 — Κατα-
σκευὴ ἰσχυροῦ ἰταλικοῦ ὑπο-
βρυχιακοῦ στόλου 2,5 — Διά-
σκεψις τοῦ Μονάκου 3,40 —
Ἀγγλικὴ ἐγγύησις πρὸς τὴν
Πολωνίαν 3,57.

Αἰ δ ι κ τ α τ ο ρ ί α ι :

Ρωσσία. Οἱ Ρῶσοι σοσια-
λισταὶ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν
ἐξορίαν 6,74 — Ἡ καταπίεσις
τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ ἀφορμὴ τῆς
μπολσεβικικῆς ἐπαναστάσεως,
(1917), ἀλλὰ συνεχίζεται ἀμεί-
ωτος (μὲ ἄλλα πρόσωπα) 1,14
— Ἡ κυριαρχία τοῦ Λένιν ὑπὸ
τὸ νέον σῆμα (οφυροδρέπα-
νον) 5,52 — Ἡ συμμετοχὴ
τῆς Ρωσσίας εἰς δύο παγκο-
σμίους πολέμους 5,26 — Τὸ
σύστημα τῶν πριμοδοτήσεων
καὶ τῆς προπαγάνδας παρὰ τὸν
Δνείπερον 3,95 — Τὸ κύμα ἀ-
παλλοτριώσεων 3,60 — Μερι-
κὸς μετασχηματισμὸς τῆς Ἀ-
σίας ἀπὸ τὰ «παιδιὰ τοῦ Κρό-
νου» 5,11 — Αἱ ἐκκαθαρίσεις
τοῦ Στάλιν 3,60 — Τὸ τρομο-
κρατικὸν σύστημα εἰς τὴν Ἀ-
νατολήν (φόβος καὶ τρόμος)
6,21 — Ὁ μέγας λαφυραγω-
γὸς Στάλιν 6,49.

Ἰταλία Ἐμφάνισις τοῦ
Φασισμοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς
κατοχῆς τοῦ Ροῦρ — Οἱ Φα-
σίσιται ὡς κληρονόμοι τῆς ἀρ-
χαίας Ρώμης 6,66 καὶ 1,9 —
ἐπιγραφή D(uce) M(ussolini)
εἰς τὴν φασιστικὴν Ἰταλίαν
8,66 — Ἐρις ἐκκλησιαστικῆς - πο-
λιτείας μεταξὺ τοῦ Μουσσολί-
νι καὶ τοῦ ἀργότερον Πάπα
Πίου 12ου (Πατσέλι) 7,9 —

‘Ο Ἰσραήλ 4,59 καὶ 5,23 — Β΄ Παγκ. πόλεμος. Ἡ Ἀθησυν-
νακὴ περιπέτεια 5,85 — 9,80
καὶ 9,90 — Ἐἴσοδος τοῦ Μουσ-
σολίνι εἰς τὸν παγκόσμιον πό-
λεμον 4,59 — Ἀποτυχία τῶν
φασιστῶν 1,9 — Β΄ Παγκόσμιος
Πόλεμος. Αἰχμαλωσία καὶ ἀ-
πελευθέρωσις τοῦ Μουσσο-
λίνι 6,52 — Τὸ τέλος τοῦ Μουσ-
σολίνι 10,92 — Ἡ ὑπερνίκησις
τοῦ Φασιζμοῦ ἐν Ἰταλίᾳ 6,38.

Γερμανία. Ἡ εἰδωλο-
λατρικὴ αἴρεσις (3,76) τοῦ Με-
γάλου ποῦ ἐγεννήθη παρὰ
τὸν Ρῆνον τῶν νορεικῶν ὀ-
ρέων 3,58 — Ἡ κατάληψις τῆς
ἀρχῆς, μία ἀπάτη 6,77 καὶ 7,33
— Ὁ ἀναδειχθεὶς (2,23) σκί-
ζει τὴν συνθήκη τῶν Βερσα-
λιῶν (1,61) καὶ εἶναι ἐν τα-
ραχοποιῶν πνεῦμα (10,38) —
— Αἱ «πέμπται φάλαγγες» ὑπο-
στηρίζουν τὰς ὑποθέσεις τοῦ
φασισμοῦ εἰς τὸ ἔξωτερικόν
7,47 — Ὁ «ἅγιος βάρβαρος»
κατέχει καὶ πάλιν φρουρὰς
(10,38) καὶ συνάπτει σύμφω-
νον μὴ ἐπιθέσεως μετὰ τῆς
Ρωσσίας (10,38 καὶ 7,33) —
Ὁ ἐμπρηστὴς τοῦ πολέμου
(Χίτλερ) 5,29 καὶ 5,100 καὶ
τὸ κόμμα του 3,59 εὐρίσκουν
τὸ τέλος των ὅπως καὶ ὁ Μουσ-
σολίνι μὲ τοὺς φασίστας του
εἰς ἓνα πόλεμον ὁ ὁποῖος εἶ-
ναι ἡ ἀρχὴ τεραστίων μεταβο-
λῶν 1,51 — Καὶ ὁ κωλὸς
(Γκαϊμπελς) καὶ ὁ Νέρων (Χίμ-
λερ) 3,73 καὶ 9,53 δὲν εἶναι
εἰς θέσιν νὰ μεταβάλουν τί-
ποτε. Οἱ δύο ἀντίπαλοι Χίτλερ
καὶ Στάλιν ἀναμετρῶνται εἰς

τὸν τελικὸν ἀγῶνα (2,55 —
5,94 — Ὁ Χίτλερ αὐτοκτονεῖ
καὶ τὸ πτώμα του καίεται
6,65 — Ὁ ἐθνικοσοσιαλισμὸς
νικᾶται 3,76.

Ὁ πόλεμος ἀρχίζει «μισό-
φαιος καὶ μισόμαυρος» μὲ «ἐ-
πίθεσις καὶ ἀρπαγὴν» 6,65, ἔ-
νεκα «ἐνὸς κράτους καὶ μᾶς
πόλεως» τὴν ὁποίαν «τοῦ ἀρ-
νοῦνται» 1,92 — Ἐκστρατεία
1/3 τοῦ ἑκατομμυρίου νεκροὶ
κατὰ τῆς Πολωνίας 1939 3,57,
1,92 — Ἐκστρατεία κατὰ τῆς
Γαλλίας 1,20 μέχρι τῶν Πυ-
ρρηναίων 3,8 — Αἱ Βρυξέλλαι
παραδίδονται ἀμαχητὶ 4,81 —
Χεΐμαρρος προσφύγων 3,7 —
Ὁ Χίτλερ εἰς Παρισίους 1,8
— Ὁ στρατάρχης Πεταὶν ἀρχη-
γὸς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βι-
σὺ 3,14 — Λιμὸς εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα 5,90 — Πόλεμος ἀπὸ ἀέ-
ρος καὶ ἡ κατ’ αὐτοῦ ἄμυνα
2,75 — Τὸ τραγούδι τῆς Ἀγ-
γλίας 2,68 — 2,78 — 3,71 (ἢ
τὰ ὑποβρύχια) — Ὁ Χίτλερ
διατάσσει κατάσχεσιν τοῦ Νο-
στραδάμου 2,36 — Ἐκστρατεία
κατὰ τῆς Ρωσσίας 2,55 — Ἐ-
πεμβαίνουν αἱ Ἠνωμένα Πολι-
τεῖαι 2,100 — 7,12 — Ρουζ-
βελτ 5,96 — Στάλινγκραδ
2,37 — Ἀεροπορικαὶ ἐπιθέσεις
κατὰ τοῦ Βερολίνου 2,23 —
Ἡ ἀπόβασις εἰς τὴν Νορμαν-
δίαν 3,9 — Ἡ 20ῆ Ἰουλίου
1944 6,34 — Ἡ ἡττα 2,82 —
6,77 — Πτώσις τοῦ Βερολίνου
3,11 — 11,3 — Ὁ θάνατος τοῦ
Χίτλερ 3,58 — Ἡ διάσκεψις
τοῦ Πότσδαμ καὶ ἡ δῆθεν ἀνα-
κωχὴ 5,94.

Ἡ μεταπολεμικὴ ἐποχή:

Τὸ πρόβλημα τῶν προσφύγων (προρρήσεις 72) — Ἡ ἀποναζιστικοποίησις 3,76 — Ἡ διαίρεσις τῆς Γερμανίας 11,3 — Ἐμφύλιος πόλεμος ἐν Οὐγγαρία 2,90 — Μερικὸς μετασχηματισμὸς τῆς Ἀσίας ὑπὸ τοῦ Μπολσεβικισμοῦ 5,11 — Ἰσραὴλ 3,97 — 8,96 — Ἡ ὁμοσπονδιακὴ Γερμανικὴ δημοκρατία 10,51 — Ὁ πόλεμος τῆς Κορέας 3,1 — Ἀτλαντικὴ συμμαχία, ΝΑΤΟ 9,51 — Ἐρυθρὰ στρατεύματα πλησιάζουν τὸν ἄνω Γάγγην 4,51 — Ἡ σοβιετικὴ Ρωσσία ἐν τῷ παρόντι: «ἓνας νέος ἐκλέγεται» καὶ «ὁ μέγας τρόμος ἐξακολουθεῖ» 6,21.

Καὶ τώρα ἄς ἀναφέρωμεν ἀναλυτικώτερον περικὰς ἐκ τῶν πλέον ἐντυπωσιακῶν προφητειῶν:

ΓΑΛΛΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

3,83: «Οἱ ἄνδρες τῆς Κελτικῆς Γαλλίας μὲ τις μακρυὰς περοῦκες, συμμαχήσαντες μὲ ἓνα σπάνιον, περίεργον κράτος, πέζουν τὸν Ἀκουτανικὸν (γαλλικὸν) λαόν. Μὲ αὐτὰ ἐτοιμάζουν τὴν καταστροφήν τους».

Οἱ εὐγενεῖς Γάλλοι ἐφόρουσιν μακρυὰς περοῦκες. Ὁ Λουδοβίκος 16ος ἐνυμφεύθη τὴν Αὐστριακὴν πριγκίπισσαν Μαρίαν Ἀντουανέττα. (Τὴν Αὐστρίαν ἀποκαλεῖ ὁ Νοστράδαμος «περίεργον κράτος»). Τε-

λικά, ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις κατέρριψε τὰ προνόμια τῶν εὐγενῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἔχασαν καὶ τὴν ζωὴν των.

8,17: «Οἱ κρατοῦντες θὰ χάσουσιν αἰφνιδίως τὰς θέσεις των. Ὁ κόσμος συγκλονίζεται μὲ τοὺς τρεῖς ἀδελφούς. Οἱ ἐχθροὶ θὰ καταλάβουν τὴν παρῳλιον πόλιν. Πείνα, φωτιά, αἷμα, πανώλης, ὅλα τὰ κακὰ εἶναι διπλά».

Οἱ «τρεῖς ἀδελφοί», πού θὰ συνταράξουν τὴν ἀνθρωπότητα εἶναι τὸ τρίπτυχον τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως: Ἐλευθερία, ἰσότης, ἀδελφότης. Τὰ προνόμια τῶν εὐγενῶν κατηργήθησαν. Ἡ παρῳλιος πόλις εἶναι ἡ Τουλὼν, οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας ὑπέφεραν διπλῶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην: Ἀπὸ τοὺς κατέχοντας τὴν πόλιν ἐρυθροὺς (τοὺς Ἄγγλους) καὶ ἀπὸ τὰς στερήσεις λόγῳ τῆς πολιορκίας.

Προέβλεψε τὸν ἀποκεφαλισμὸν τοῦ Λουδοβίκου 16ου καὶ τῆς Μαρίας Ἀντουανέττας, ἀναφέρει δὲ καὶ τὴν πόλιν ὅπου συνελήφθησαν προσπαθοῦντες νὰ διαφύγουν (Varenes). Εἰς τὸ τετράστιχον 9/20 λέγει: «Κατὰ τὴν νύκτα δύο σύζυγοι φεύγουν ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς βασιλείσεως, ἀλλὰ χάνουν τὸ δρόμον. Ἡ βασίλισσα, ὁ λευκὸς πολύτιμος λίθος. Ὁ βασιλεὺς ἔφερε γκρίζο ἔνδυμα. Εἰσέρχονται εἰς τὴν Varennes. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ βασιλέως ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς θυέλλης, τῆς φωτιᾶς, τοῦ αἵματος καὶ τῆς λαϊμητόμου».

Πράγματι ἂν εἰρέποντο πρὸς τὸ Βερντέν, ἀντὶ τῆς Βαρέν, θὰ ἐσώζοντο. Ἡ βασίλισσα (λευκὸς πολύτιμος λίθος) ἔφερε λευκὸ φόρεμα. Ἀργότερα τὰ μαλλιά της ἔλευκάνθησαν μέσα σὲ μιὰ νύχτα ἀπὸ τὴν ἀγωνία καὶ τότε ἔκλεισε μερικὰ μέσα εἰς ἓνα δακτυλίδι μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «*blanchis par le malheur*» (ἄσπρισαν ἀπὸ τὴν δυστυχίαν). Εἰς τὴν Βαρέν ἀνεγνωρίσθησαν καὶ συνελήφθησαν.

9,77: «Ἡ κυβέρνησις θὰ καταδικάσῃ τὸν αἰχμάλωτον βασιλέα. Καὶ ἡ αἰχμάλωτος κυρία θὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον. Οἱ ἔνορκοι: διὰ κλήρου. Ἀρνοῦνται τὴν ζωὴν εἰς τὸν υἱὸν τῆς βασιλείσεως, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν τύχην θὰ ἔχη καὶ ἡ κοινὴ γυναῖκα».

Ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος 16ος καταδικάζεται εἰς θάνατον καὶ ἀνέρχεται τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου. Καὶ ἡ βασίλισσα Μαρία - Ἀντουανέτα καταδικάζεται ἀπὸ τὸ ἐπαναστατικὸν δικαστήριον (τὰ μέλη του ὀρίζονται διὰ κλήρου*) εἰς θάνατον καὶ ἐκτελεῖται τὸν Ὀκτώβριον 1793. Ὁ υἱὸς της παραδίδεται εἰς τὸν ὑποδηματοποιὸν Σιμόν καὶ ἀποθνήσκει πολὺ γρήγορα. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες τῆς Ἐπανάστασεως (κοινῆς γυναίκας) πεθαίνουν ἀπὸ βίαιον θάνατον.

5,5: «Μὲ τὴν πρόφασιν, ὅτι

* Τὸ σύστημα τῆς διὰ κλήρου ἐκλογῆς τῶν ἐνόρκων, εἰσαχθὲν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν (Κρόμβελ), δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ Νοστραδάμου.

θὰ παραμερίσῃ τὴν δουλεία, θὰ καταλάβῃ παρανόμως τὴν ἀρχὴν ἐπάνω ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ τὴν πρωτεύουσαν. Καὶ — ἀκόμη χειρότερα — προχωρεῖ μὲ τὰς ἀπάτας του περὶ σοῦτερον ἀπὸ τὴν νεαρὰν κοινὴν γυναῖκα ποὺ κηρύσσει ψεύτικες διδασκαλίαις».

Ὁ Ἰακωβῖνος Ροβεσπιέρος ἀποκτᾷ δικτατορικὴν δύναμιν. Ἀντὶ ὅμως νὰ κυβερνήσῃ μὲ σύνεσιν, μετριοπάθειαν καὶ ἠπιότητα, ἠῦξῃσε τὴν τρομοκρατίαν μὲ μαζικὰς ἐκτελέσεις διὰ τῶν ὁποίων ἐπεδίωκε νὰ παραμερίσῃ ὅλους τοὺς ἀντιπάλους του.

4,55: «Ὁ κόραξ θὰ καθίσῃ εἰς τὸν πλίνθινον πύργον. Ἐπὶ ἑπτὰ ὥρας θὰ κράζῃ. Ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ αἱματωμένου ἀγάλματος. Ὁ τύραννος θανατώνεται. Ὁ λαὸς θὰ ἐξακολουθῇ νὰ λατρεύῃ τὰ εἰδωλά του».

Ὁ Ροβεσπιέρος καὶ οἱ στενότερο ὀπαδοί του συλλαμβάνονται. Ὁ λαὸς τοὺς ἐλευθερώνει καὶ τοὺς μεταφέρει εἰς τὸ Δημαρχεῖον ὅπου ὀργανώνει ἄμυναν. Τὸ συνέδριον διατάσσει νὰ καταληφθῇ τὸ Δημαρχεῖον διὰ τῶν ἔπλων, καὶ τὴν ἐπομένην (28 Ἰουλίου 1794), ὁ Ροβεσπιέρος καὶ οἱ ὀπαδοί του ἐκτελοῦνται. Τὸ αἱματωμένον ἄγαλμα εἶναι τῆς «Θεᾶς τῆς λογικῆς», ἡ λατρεία τῆς ὁποίας εἶχεν εἰσαχθῆ ἀντὶ τῆς χριστιανικῆς.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ροβεσπιέρου ἠνοίχθησαν εἰς

τὴν Γαλλίαν αἰ φυλακαί, οἱ Ἰακωβῖνοι διελυθησαν καὶ ἀποκατεστάθη ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκείας. Ἀλλὰ ὁ λαὸς ἐμείνε πιστὸς εἰς τοὺς ἀνδρας τῆς Ἐπαναστάσεως (εἰς τὰ εἶδωλά του).

1,81: «Ἀπὸ μίαν ἀνθρωπίνην ὀμάδα, χωρίζονται ἑννέα. Χωρίζονται ἀπὸ τα δικαστήρια καὶ τὰ ἄλλα συμβουλία. Ἀλλ' ἡ τύχη των ἐκπληροῦται μετὴν πτώσιν των. Κάππα, Θῆτα, Λάμιδα: Νεκροί, ἐξόρστοι ἀπαχθέντες».

Εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἐπαναστασιν ἡ κυβερνητικὴ ἀρχὴ τοῦ ἔθνικοῦ συνεδρίου ὀνομάζεται «Ἐπιτροπὴ κοινῆς σωτηρίας». Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ἀποτελουμένη ἀπὸ 9 ἀτομὰ ἐχωρίσθη τὴν 6ην Ἀπριλίου 1793 ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν ἀσφαλείας, τὴν ἀστυνομίαν. Ἀπὸ τὴν 3ην Δεκεμβρίου 1793, ἡ ἐν λόγω ἐπιτροπὴ ἀπετέλει τὴν ἀνωτάτην κυβερνητικὴν ἀρχὴν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἦτο ὁ Ροβεσπιέρος, ὁ ὁποῖος ἀνετράπη καὶ ἐξετελέσθη.

Τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ἔχουν ἀριθμητικὴν σημασίαν: Κάππα=20, Θῆτα=9, Λάμιδα=30. Ὁ Ναπολέων πού ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν Γαλλικὴν ἐπαναστασιν ἐγεννήθη τὸ 1769. Ὅταν ἦτο 20 ἐτῶν (Κάππα) δηλ. τὸ 1789 ἤρξισεν ἡ ἐπανάστασις μετὴν πτώσιν τῆς Βασιλείας.

Ἀκολουθοῦν 9 (Θῆτα) ἔτη ἐπαναστάσεως 1789—1798. Ὅταν ὁ Ναπολέων ἦτο 30 (Λάμι-

δα) ἐτῶν δηλ. τὸ ἔτος 1799, ἀνέτρεψε τὸ Διευθυντήριον καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν ἐν Γαλλίᾳ.

Ν Α Π Ο Λ Ε Ω Ν

1,60: «Ἐνας αὐτοκράτωρ γεννᾶται κοντὰ σὴν Ἰταλία, πού θὰ στοιχίση ἀκριβὰ εἰς τὸ κράτος. Οἱ λαοὶ πού θὰ συμμαχήσουν μαζί του θὰ εἶπουν ὅτι περισσότερον εἶναι σφαιγευς, παρά ἡγεμόν».

Ὁ Ναπολέων ἐγεννήθη εἰς Κορσικὴν, πλησίον τῆς Ἰταλίας, καὶ ἡ Γαλλία ὑπέστη θυσίας εἰς αἷμα καὶ ἄλλα ἀναθά.

8,57: «Θὰ ἀνέλθῃ ἀπὸ ἀπλοῦς στρατιώτης εἰς αὐτοκράτορα. Ἀπὸ τὴν κοντὴ σκολῆ (τοῦ λαχαγοῦ) θὰ φθάσῃ εἰς τὴν μακρὰ τήβεννον (τοῦ αὐτοκράτορος). Εἶναι γενναῖος ὑπὸ τὰ ὄπλα. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν θὰ πῆσῃ τοὺς ἱερεῖς, ὅπως συμβαίνει μετὰ τὸν σπόγγο καὶ τὸ νερό».

7,13: «Τὸ μετὰ κοντὰ μαλλιά ξυρισμένο κεφάλι θὰ ἀποκτήσῃ κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς πόλεως πού εἶναι φόρου ὑποτελής. Θὰ ἐκδιώξῃ τὸ κυδῖον πού θὰ ἐξακολουθεῖ ὁμως νὰ ἀνθίσταται. Ἐπὶ 14 χρόνια θὰ διατηρήσῃ στὰ χέρια του τὴν ἡγεμονία».

Εἰς τὰς 19 Δεκεμβρίου 1793 ἀνακτᾷ ὁ Ναπολέων τὴν Τουλὼν καὶ ἐκδιώκει τοὺς Ἀγγλους, πού ἐξακολουθοῦν ὁμως νὰ ἀνθίστανται. Ὁ Ναπολέων κατεῖχε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ

9 Νοεμβρίου 1799 — 13 Ἀπριλίου 1814 δηλ. περίπου ἐπὶ 14 1/2 χρόνια (11 μῆνες εἰς Ἔλβα).

2,66: «Μὲ μεγάλους κινδύνους δραπετεύει ὁ αἰχμάλωτος. Γιὰ λίγο καιρὸ στρέφεται ἡ τύχη τοῦ Μεγάλου. Εἰς τὸ ἀνέκτορον ὁ λαὸς μὲ ὑποσχέσεις καὶ προρρήσεις πείθεται».

Φυγὴ τοῦ Ναπολέοντος ἀπὸ τὴν Ἔλβα μέσῳ τῶν πλοίων πὺν τὸν φυλάσσουν. Γιὰ 100 ἡμέρες ἀλλάσσει ἡ τύχη τοῦ μεγάλου Κορσικανοῦ. Κερδίζει τὸν λαὸν εἰς τὸ Παρίσι μὲ ὑποσχέσεις.

2,70: «Ὁ πέλεκυς τοῦ οὐρανοῦ θὰ πέσῃ. Παρὰ τὰ μεγάλα λόγια ἔρχεται ὁ θάνατος. Εκκληροῦται τὸ πεπρωμένον. Ὁ γίγας γιὰ τὸν ὁποῖον τόσον πολὺ μιλοῦσαν οἱ ἄνθρωποι, θὰ πληρώσῃ γιὰ τὰ ἀμαρτήματά του».

Εἰς Βατερλώ ἠττᾶται εἰς τὰς 18 Ἰουνίου 1815. Ἐξορίζεται εἰς Ἀγίαν Ἐλένην.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

9,76: «Κατ' ἐντολὴν τοῦ ἄρπαγος καὶ αἰμοβόρου βασιλέως, ἐμφανίζεται ἕνας διάδοχος τοῦ ἀπανθρώπου Νέρωνος πὺν συμμαχεῖ μαζί του».

Ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ τῶν στρατευμάτων εὐρίσκεται μεταξὺ δύο ποταμῶν.

Νικάται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ἐθνικιστάς».

Ὁ αἰμοβόρος Σουλτάνος Μαχμουτ II ἀδυνατεῖ νὰ κα-

ταπνίξῃ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν καὶ συμμαχεῖ μὲ τὸν ἡμεγῶνα τῆς Αἰγύπτου, ὁ ὁποῖος στέλλει τὸν υἱὸν του Ἰμπραήμ, ὁ ὁποῖος γίνεται δεῦτερος Νέρων, δηώσας τὴν Πελοπόννησον. Νίκαι τῶν Ἑλλήνων.

5,47: «Ὁ ἰσχυρὸς Ἄραψ θὰ εἰσδύσῃ βαθειὰ μέσα. Θὰ ἐγκαταλειφθῇ ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς. Ἡ ἀρχαία Ρόδος θὰ ἀποκτήσῃ τὴν ὑπεροχὴν. Μεγαλύτεραν ἀτυχίαν θὰ ἔξῃ εἰς τὴν ἄλλην Παννονίαν».

Ὁ Ἰμπραήμ ἀφοῦ εἶχεν ἀρκετὰς ἐπιτυχίας, καταναυμαχεῖται ἀπὸ τὸν ἠνωμένον Ἄγγλο-Ρωσσικὸν στόλον εἰς τὸ Ναυαρίνον. Δὲν βοηθεῖται ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς (Τούρκους). Ἡ ἀρχαία Ρόδος (Ἑλλάς) διατηρεῖ τὴν ὑπεροχὴν.

Εἰς τὴν ἄλλην Παννονίαν (Ρωμαϊκὸν ὄνομα διὰ τὸν κῶρον τοῦ Δουνάβεως), κατόπιν τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου, ἡ Τουρκία ἔχει καὶ ἄλλην ἀτυχίαν. Χάνει τὴν Σερβίαν, Μολδαβίαν καὶ τὴν Βλαχίαν διὰ τῆς συνθήκης τῆς Ἀδριανουπόλεως.

ΠΡΩΤΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

1,26: «Ὁ Μεγάλος πίπτει κτυπημένος ἀπὸ κεραυνόν. ἐν πλήρει ἡμέρᾳ. Αὐτὸ προλέγει συμφορὰν μὲ πολλὰ θύματα. Σύμφωνα μὲ τὴν πρόρρησίν μου θὰ εἰσβάλῃ σὲ νυκτερινὴ ὥρα ἡ πανώλης τοῦ πολέμου εἰς Reims (Γαλλία), Λονδίνον

(Ἄγγλια), Ἐτρουσκίαν (Ἰταλία)».

Τὸν Ἰούνιον 1914 δολοφονεῖται εἰς Σεράγεβον ὁ διάδοχος τῆς Αὐστρουγγαρίας Φερδινάνδος. Ἐκρήγνυται ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος.

1,15: «Ὁ Ἄρης μᾶς ἀπειλεῖ μὲ πόλεμον. Ἐβδομήντα φορὲς θὰ ρεύσῃ τὸ αἷμα. Αὖξις καὶ πτώσις τῆς πίστεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Συνεχῶς μεγαλώνει ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων πού δὲν θέλουν νὰ ἀκούσουν τίποτα γι' αὐτήν».

Διὰ τὸ δυτικὸν μέτωπον (Γαλλία-Βέλγιον) προεῖπεν ὁ Νοστράδαμος ἑβδομήκοντα μάχας μὲ ἀκρίβειαν. Κατὰ τὸν πόλεμον ἡ πίστις πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐμεγάλωσε, μετὰ τὸν πόλεμον ὅμως ἠλαιτώθη. ἔπεσε.

2,68: «Αἱ προσπάθειαι ἀπὸ βορρᾶ θὰ εἶναι μεγάλαι. Ἡ πόρτα πρὸς τὸν ὠκεανὸν εἶναι ἀνοικτή. Τὸ κράτος ἐπὶ τῆς νήσου θὰ μεινῇ μεγάλο καὶ ἀκέραιον. Τὸ Λονδίνον τρέμει, ὅταν ἀνακαλυφθῇ ἀπὸ τὰ ἰστία».

Ἡ Γερμανία (βορρᾶς) ἀγωνίζεται μὲ ὅλας τῆς τὰς δυνάμεις. Ἄλλὰ τὸ Ἀγγλικὸν βασιλεῖον παραμένει ἀκλόνητον. Ἡ βοήθεια ἔρχεται ἀπὸ τὸν ὠκεανὸν πού μένει ἀνοικτός. Ἀφ' ἑτέρου τὰ Γερμανικὰ πηδαλιόχουμένα (Ζέιπελιν) πού πετοῦν, βομβαρδίζουν τὸ Λονδίνον.

6,7: «Τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Ρουμανία καὶ αἱ Βρετανικαὶ νῆσοι πέζονται πολὺ ἀπὸ τοὺς

συμμάχους ἀδελφούς. Τὰ στρατεύματα τοῦ Ρωμαίου ἀρχηγοῦ, πού εἶναι Γαλλικῆς καταγωγῆς, ἀπωθοῦνται μέσα εἰς τὰ δάση».

Ἡ Ρουμανία εἰσέρχεται εἰς πόλεμον τὸ 1916, ἀλλὰ ὑφίσταται μεγάλας ἤττας, πιεζομένη ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς καὶ Αὐστριακοὺς συμμάχους ἀδελφούς.

Ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουήλ τῆς Ἰταλίας (Γαλλικῆς καταγωγῆς) ὑφίσταται ἤττας.

1,100: «Ἐπὶ μακρὸν χρόνον βλέπουν στὸν οὐρανὸ ἓνα γκρίζο πουλὶ πού κρατεῖ στο ράμφος του πράσινον κλάδον. Πετὰ πλησίον τῆς Dole καὶ τῆς Τοσκάνας. Ὁ πόλεμος θὰ τελειώσῃ μετὰ τὸν θάνατον ἑνὸς Μεγάλου».

Ἐπὶ μακρὸν αἰ προσπάθειαι πρὸς εἰρήνευσιν δὲν ἔχουν ἐπιτυχίαν.

Αἱ Γερμανικαὶ προτάσεις διαβιβάζονται μέσω τῆς Dole (Ἑλβετικῆ πόλις) εἰς τὴν Τοσκάνα. Ὁ πόλεμος τελειώνει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Τσάρου τὸ 1918 εἰς τὸ Αἰκατερίνημπουργκ.

2,77: «Βλέπω ἐμπρηστικὰς βόμβες νὰ πετοῦν εἰς τὸν ἀέρα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σὰν ἀψίδες. Ἀκούονται φωνῆς τῶν πολεμιστῶν καὶ τὸ οὐρλασμα τῶν ὀβίδων μέρα καὶ νύχτα. Ἄνθρωποι εἶναι ἀποκλεισμένοι μέσα στὰ κατεστραμμένα χαρακώματα. Προσπαθοῦν νὰ διαφύγουν διὰ στοῶν ὁμοίων πρὸς τὰς τῶν ὄρυχειων».

Τὸ τετράστιχον ἀναφέρεται

εις τὴν κόλασιν τοῦ Βερντὲν πού ἐστοίχισε τὴν ζωὴν χιλιάδων ἀνθρώπων.

1,100: «Φωτὰ πίπτει ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ τοῦ «βασιλικοῦ σπιτιοῦ» ὅταν θὰ ἀρχίσῃ νὰ σβύνη τὸ φῶς τοῦ πολέμου. Ἐπιτὰ μῆνες ἀκόμη σφοδροῦ πολέμου, φοβερῆς δολοφονίας ἀνθρώπων».

Τὴν 21 Μαρτίου 1918 ἀρχίζει ἡ γερμανικὴ ἐπίθεσις. Τὸ Παρίσι (βασιλικὸ σπίτι) βομβαρδίζεται τὸν Ἀπρίλιον 1918 μὲ τὸ νέον τηλεβόλον πού ἔχει βεληνεκὲς 120 χιλιομέτρων. Μετὰ 7 μῆνας (Νοέμβριος 1918) ἡ Γερμανία καταθέτει τὰ ὄπλα, ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος τελειώνει.

4,13: «Ἀγγέλλονται μεγάλα ἀπώλειαι. Αἱ εἰδήσεις αὐταὶ καταπλήσσουν τὸ γενικὸν ἐπιτελεῖον. Τὰ στρατεύματα τοῦ μειώπου ἐνοῦνται μὲ τοὺς ἐπαναστάτας. Ὁ Μεγάλος ἐγκαταλείπει τὸ διπλοῦν μέτωπον».

Τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ πολέμου οἱ Γερμανοὶ ὑφίστανται μεγάλας ἀπωλείας. Ἐκρήγνυται ἐπαναστάσις. Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος (ὁ Μεγάλος) ἐγκαταλείπει καὶ τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν μέτωπον καὶ παραπεῖται, μεταβαίνων εἰς Ὀλλανδίαν.

8, 15: «Ἐναντίον τῆς χώρας τοῦ ἀετοῦ ἀναλαμβάνονται μεγάλα προσπάθειαι μὲ πλήθη ἀνθρώπων. Σχεδὸν ὀλόκληρος ἡ Εὐρώπη, ὀλόκληρος ὁ κόσμος τὸν πολεμοῦν. Αἱ δύο ἐκλείψεις τὸν φέρουν

εις φρενήρη κίνησιν»

Πράγματι σχεδὸν ὀλόκληρος ὁ κόσμος ἐπολέμησεν ἐναντίον τῆς Γερμανίας καὶ εἰς τὸν πρῶτον καὶ εἰς τὸν δευτέρον παγκόσμιον πόλεμον. Αἱ δύο ἐκλείψεις εἶναι αἱ δύο ἦταν τῆς Γερμανίας κατὰ τοὺς πολέμους αὐτοὺς.

8,60: «Πρῶτος εἰς τὴν Γαλιάν, πρῶτος εἰς τὴν Ρουμανίαν, κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐναντίον τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Παρισίων, θὰ ἐκιελέσθαι θαυμαστὰς πράξεις διὰ τῆς ἕξαρέτου ὀργανώσεως καὶ ἡγεσίας. Ἐν τούτοις θὰ χάσῃ τὴν Ἀωρραίνην παρ' ὅλα ταῦτα».

Ὁ Νοστράδαμος ἐπαινεῖ τὸν Γερμανὸν στρατιώτην καὶ τὴν ὀργανωσιν καὶ ἡγεσίαν τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Τελικῶς ὅμως ἔχασε καὶ κατὰ τὸν πρῶτον καὶ κατὰ τὸν δευτέρον παγκόσμιον πόλεμον τὴν Ἀωρραίνην.

6,91: «Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ναυτικοῦ εὐρίσκεται εἰς σοβαρὰν κατάστασιν, λόγῳ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν ἐρυθρῶν ναυτικῶν. Μία φοβερὴ γρίπη κυριαρχεῖ».

Τὸν Νοέμβριον 1918 ἐξερράγη σπασίς εἰς τὸ Γερμανικὸν Ναυτικόν. Ἡ φοβερὴ ἐπιδημία τῆς γρίπης τοῦ 1918 προφητεύεται ἐδῶ ἀπὸ τὸν Νοστράδαμον. Ἐκατομμύρια ἀνθρώπων ἀπέθανον τότε ἀπὸ τὴν καλουμένην «ἰσπανικὴν γρίπην».

1,14: «Ἀπὸ τὸν λαὸν τῶν

Σλαύων ἀκούονται τραγούδια καὶ παρακλήσεις, ἐφ' ὅσον οἱ πρίγκηπες καὶ οἱ ὑψηλοὶ κύριοι ρίπτουν ἀνθρώπους εἰς τὰς φυλακάς. Εἰς τὸ μέλλον τοῦτο θὰ γίνεταί ἀπὸ ἄλλους ἀνοήτους χωρὶς μυαλό, τῶν ὁποίων οἱ λόγοι θὰ γίνωνται δεκτοὶ σὰν θεῖες ἀποκαλύψεις».

Ἡ καταπίεσις τοῦ λαοῦ εἶναι ἡ ἀφορμὴ τῆς κομμουνιστικῆς ἐπαναστάσεως, συνεχίζεται ὁμως μὲ ἄλλα πρόσωπα.

5,52: «Θὰ ὑπάρξῃ ἕνας κυβερνήτης, ποὺ θὰ ἐκτελῇ τὸ ἀντίθετον ἀπὸ τοὺς προκατόχους του. Οἱ ἐξοριστοὶ θὰ γίνουν κυβερνήται. Ὁ λαὸς γεμίζει αἷμα. Ἐπὶ μακρὸν θὰ ζήσῃ ὑπὸ τὸ ἴδιο σῆμα. Ἡ κυριαρχία τῶν πρώην ἐξοριστῶν ὑπὸ τὸ νέον σῆμα (σφυροδρέπανον). Ἡ μεταβολὴ θὰ εἶναι αἰματηρά».

9,16: «Ἕνας μεγάλος φεύγει ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν, ἡ ὁποία αἰμορραγεῖ ἐπὶ μακρὸν. Στρατεύματα περνοῦν τὰ ὑψηλὰ βουνά. Κατόπιν κυριαρχεῖ ἐν εἰρήνῃ».

Ὁ βασιλεὺς φεύγει, ἀκολουθεῖ ἡ ἐπανάστασις τοῦ Φράνκο ποὺ ἐστοίχισε πολὺ αἷμα εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Κατόπιν ἐκυβέρνησεν ἐν εἰρήνῃ. Ἀκόμη καὶ εἰς τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον ἔμεινεν οὐδέτερος.

10,81: «Οἱ πολῖται τῶν Δυσσιμῶν ἀρπάζουν τοὺς θησαυ-

ροὺς ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηριῶν. Πειναλέαι συμμορίαι ἀνοίγουν, εἰσέρχονται καὶ ἀρπάζουν τὴν λείαν τῶν».

Αἱ ἀρπαγαὶ καὶ ἡ ἀλληλοσφαγὴ ἐν Ἰσπανίᾳ.

10,22: «Ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῶν νήσων δὲν θέλει νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ μίαν γυναῖκα ἡ ὁποία δὲν κρίνεται ἀξία του, ἀναγκάζεται νὰ πασαιτηθῇ. Στὴν θέσι του ἔρχεται κάποιος ποὺ δὲν προωρίζετο γιὰ βασιλεὺς».

Ἡ παραίτησις τοῦ Ἐδουάρδου 8ου τῆς Ἀγγλίας τὸ 1937 διὰ νὰ νυμφευθῇ τὴν Σίμμσον. Ὁ Γεώργιος 6ος γίνεται βασιλεὺς.

3,76: «Ἐν Γερμανίᾳ ἰδρύνονται διάφοροι αἵρέσεις, ποὺ πλησιάζουν πρὸς τὴν εἰδωλολατρείαν. Ὅταν κατελήφθη ἡ καρδιά, οἱ μικροὶ ἐπανῆλθον πάλιν».

Ἰδρυσες τοῦ Ἐθνικοσοσιαλισμοῦ. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς «καρδίας» τῆς Εὐρώπης (Γερμανία) ἔγινεν ἡ ἀποναζικοποίησις καὶ οἱ μικροὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχαν φύγει.

1,61: «Ἡ δημοκρατία, ἀτυχὴς καὶ ἐλεεινὴ, ἐξαφανίζεται ἀπὸ τὴν νέαν ἐξουσίαν. Ἡ μεγάλη ἔκτασις τῶν καταστροφῶν, θὰ ὀδηγήσῃ τὴν χώραν τῶν Σουαθῶν εἰς τὸ νὰ σκίσῃ τὴν μεγάλην συνθήκην».

Εἰς τὸ ἐπομένον:

Τὸ τελευταῖον μέρος.

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΗΤΙΣ

Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας

Β' ἔκδοση, ἀναθεωρημένη, ΣΕΛΙΔΕΣ 320

Πωλεῖται δεμένον δρχ. 140

Εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ ΙΛΙΣΟΥ

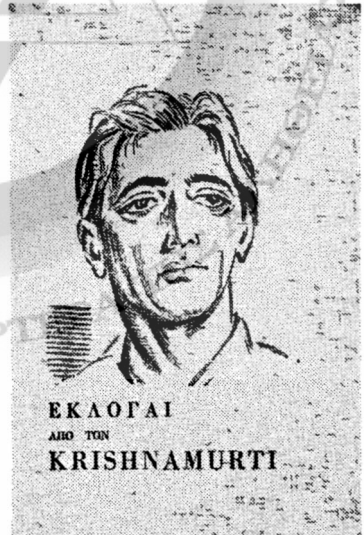
Ἀποστείλατε ταχ)κὴν ἐπιταγὴν διὰ νὰ τὸ λάβετε ταχυδρομικῶς εἰς τὴν διεύθυνσιν πού θὰ ἀναγράψετε εἰς τὴν ἐπιταγὴν.

**ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ**

Ἄδետον 80. Δεμένον 120

**ΕΚΛΟΓΑΙ
ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ**

Ἄδետον 80. Δεμένον 130

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ
 “ΕΠΙΤΙΜΙΟΝ,, ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ
 ΚΑΙ ΣΤΕΡΗΣΙΝ ΘΕΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
 ΕΠΙ ΕΝΑ ΕΤΟΣ ΛΟΓΩ... ΚΑΡΝΑΒΑΛΟΥ

Ἐγεννήθη ἡμῖν... Καντιώτης νέος — ὁ Μητροπολίτης Μαρωονείας (Κομοτηνῆς) Σεβασμιώτατος κ. Δαμασκηνός, ὁ ὁποῖος ἐστέρησε τῆς θείας κοινωνίας τοὺς ὀργανωτὰς καὶ ἐνισχυτὰς τοῦ... Καρναβάλου!

Ὁ ἴδιος ἀποκρούει αὐτὸν τὸν συσχετισμὸν. Λέγει διὰ τὸν Μητροπολίτην Φλωρίνης, ὅτι εἶναι «τῶν ἄκρων», ἐνῶ αὐτὸς ὄχι.

«Στὸ συνέδριο τῶν ἱεροκλήρων μάλιστα — λέγει — εἶχαμε διαφωνήσῃ μετὰ τὸν Καντιώτη. Καὶ μάλιστα, ὅταν εἶτανε νὰ πῆ μερικὰ πράγματα ἐκεῖ τέρα, τοῦ λέω, «θὰ τὰ πῆς ὁμορφα, εἰρηνικὰ κι ὄχι ἐξάλλα». Καθούαστε δῶπλα. Στὴν ἀρχὴ μιλοῦσε καλά, ἀλλὰ μετὰ ἄρχισε τὰ ἔκτροπα καὶ τὶς ἔκτροχιάσεις. Τὸν τράβαγα ἀπὸ κάτω, τοῦ τράβαγα τὰ ράσα καὶ τοῦ ἴεγα «κάτσε κάτω». Κι αὐτὸς εἶχε πάρει φόρα καὶ μοῦ

ἔλεγε: «Ἄει ρε μαγκούφη, ἄσε με νὰ τὰ πῶ ὅλα».

Ἄλλα, ὁ Μητροπολίτης Μαρωονείας, στὴν πραγματικότητα, ἔλαβε περισσότερο «προωθημένης θέσεως» καὶ ἀπὸ τὸν Καντιώτη, διότι ἐπέβαλε ἐπιτίμιον ὄχι μόνον στοὺς ὀργανωτὰς τοῦ καρναβάλου, ἀλλὰ καὶ σ' ἐκείνους ποὺ τηροῦν (μιά φορά τὸ χρόνο) τὸ ἔθιμον τῆς «γυναικοκρατίας» καὶ τῆς «Τζαμαλας» (ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς σε τί συνίσταται).

Τὸ πλήρες κείμενο τῆς ἐγκυκλίου τοῦ μητροπολίτου Μαρωονείας, μετὰ τὴν ὁποία διακόπτεται καθὲ πνευματικὸς δεσμὸς μετὰ τὸν δῆμο Σαλπῶν καὶ ἄλλες κοινότητες, ἔχει ὡς ἀκολούθως:

«Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, θεωροῦμεν τὰς ἡμέρας τῆς ἐποχῆς μας πολὺ γρισίμους καὶ

κοσμογονιάς. Ὁ ἄνθρωπος τείνει μὲ τὸν μηχανοκρατικὸν του πολιτισμὸν νὰ κατακτήσῃ τὸ σύμπαν, λησμονώντας τὰς τεραστί-
 ας του ἁλλείψεις εἰς τὸν πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν τομέα. Τοῦτο εἶναι πάγκοινον μυστικόν, διότι ἐνῶ μὲ τὰ τέλεια μηχανικά μέσα καὶ τὰς ἐπιστημονικάς ἀνακαλύψεις, ποῦ διαθέτει, κολυμπᾷ κυριολεκτικὰ μέσα εἰς τὴν χλιδὴν, ὅμως, πνευματικῶς καὶ ὀρησκει-
 τικῶς εἶναι καθιστημένος. Διακατέχεται ἀπὸ εἰδωλολατρικὰ κατάλοιπα, τὰ ὅποια ἁλλοιώνουν τὸ εὐαγγελικὸν πνεῦμα καὶ μεταβάλλονται εἰς σιδηρᾶ δεσμὰ ποῦ τὸν βασανίζουν ἀσφυκτικῶς. Ἐνα ἀπὸ τὰ κατάλοιπα αὐτὰ τῆς εἰδωλολατρίας εἶναι καὶ ὁ καρναβάλος, ποῦ μὲ τόση φροντίδα, τεράστια ἔξοδα καὶ ματαιοδοξία περιβάλλεται. Καὶ ἐνῶ θὰ ἔπρεπε ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου νὰ προετοιμάσῃ καταλλήλως τοὺς Χριστιανούς πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Πάσχα, μὲ αὐτοσυγκέντρωσιν, αὐτοκριτικὴν, μετάνοιαν καὶ κατάνυξιν, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὰς τόσον μυσταγωγικάς ἱερὰς ἀκολουθίας, δυστυχῶς συμβαίνει τὸ ἐντελῶς ἀντίθετον. Ἀστεῖοι κῶμοι καὶ μέθη, ὄργια βακχικά καὶ διονυσιακά εἶναι εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Τονίζοντες αὐτὰ, δὲν κατεχόμεθα ἀπὸ νοσηρὸν καλογερισμὸν καὶ φανατισμὸν, οὔτε καὶ ἔχουμε παρωπίδας. Δὲν εἴμεθα ἐναντίον τῆς ψυχαγωγίας καὶ ἐκτονώσεως τῶν χριστιανῶν. Ἀντιθέτως, εἴμεθα θιασῶται τῆς ἀγνῆς καὶ ἀξιοπρεποῦς τέρψεως, ποῦ δὲν ἐπιφέρει καμμίαν αὐθαιρεσίαν

καὶ ἀβαρίαν εἰς εὐαγγελικάς ἀρχάς, τοὺς κανόνας καὶ τὴν ἱερὰν παράδοσιν τῆς ἐκκλησίας.

1. Ἀπαγορεύουν οἱ ἱεροὶ κανόνες τῆς ἐκκλησίας νὰ ἐνδύωνται οἱ χριστιανοὶ καρναβάλια καὶ συγκεκριμένως, οἱ ἄνδρες νὰ φοροῦν γυναικεῖα καὶ οἱ γυναῖκες ἀνδρικά ἐνδύματα, διότι ἁλλοιώνουν τὴν φυσικὴν παράστασίν των εἰς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔχει δυσμενεῖς ἠθικάς ἐπιπτώσεις.

2. Διὰ νὰ ἐνδυθῆ κανεὶς καρναβάλι, ἢ πολὺν περισσότερον, διὰ νὰ γίνουν ἐπίσημοι καρναβαλικά ἐκδηλώσεις, ἀπαιτοῦνται τεράστια χρηματικὰ ποσά, τὰ ὅποια σπαταλῶνται ἄλογίστως καὶ ἀποτελοῦν σκάνδαλον μεγάλο καὶ πρόκλησιν διὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἐστερημένους ἀδελφούς μας.

3. Τόσον τὸ χειρότερον, ὅταν τὸ καρναβάλι γίνεται τὴν πρώτῃν ἡμέραν τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς, τὴν Καθαρὰν Δευτέραν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔγινεν εἰς τὰς Σάπτας καὶ ἐπιστήσαμε πέρυσιν πατρικῶς τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων, διὰ τὴν ἐξάλειψιν αὐτοῦ τοῦ ἀνοσιουργήματος. Πλὴν ὅμως, ὅπως ἀποδεικνύεται, ματαίως, διότι αἱ νοθεσίαι ἡμῶν ὡς ἐπισκόπου, ἔπασαν εἰς τὸ κελόν, εἰς ὅσα μὴ ἀκουόντων.

»Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τί δέον γενέσθαι; Ἐχομεν ἱερὰν ὑποχρέωσιν, ὡς ὑπεύθυνος ποιμενάρχης ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ποιμνίου μας, νὰ προστατεύσωμεν τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα μὲ σωφρονιστικά μέσα, ἀπὸ τὰ σατανικά αὐτὰ τεχνάσματα,

ποῦ παρουσιάζονται μετὰ τὴν μά-
οκα τοῦ ἀγνοῦ θεάματος καὶ τῆς
ἀθώας ψυχαγωγίας.

»Πρὸς τοῦτο, δηλώνομεν εὐ-
θαρῶς, ὅτι ὡς κεφαλὴ τῆς ἐκ-
κλησίας, ἐπὶ ἓν ἔτος διακόπτι-
μεν τὴν πνευματικὴν ἐπικοινωνί-
αν καὶ ἀπέχομεν ἀπὸ τᾶσαν ἐ-
πίσημον ἐκδήλωσιν τῆς κοινω-
λεως τῶν Σαππῶν, πρὸς μετὰ-
νοϊαν καὶ σωφρονισμὸν. Ἐπι-
πλέον, ἐπιβάλλομεν τὸ πνευματι-
κὸν ἐπιτίμιον τῆς στέρησεως τῆς
Θείας Κοινωνίας, ἐπὶ ἓν ἔτος,
τόσον εἰς τοὺς διοργανωτὰς τοῦ
καρναβαλοῦ, ὅσον καὶ εἰς τοὺς
λαβόντας ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς
καρναβαλικάς ἐκδηλώσεις. Τὸ ἴ-
διον ἐπιτίμιον ἐπιβάλλομεν καὶ
εἰς τὴν Νέαν Καλλιस्थν. Τὸ ἴ-
διο ἐπιτίμιον ἐπιβάλλομεν καὶ εἰς
τὴν κοινότητα τῆς Ξυλαγαῆς,
τὴν Στρούμφη, καὶ Νέαν Πέτραν
διὰ τὸ ἔθιμον τῆς γυναικοκρα-
τίας, καὶ εἰς τὸ χωριὸν Ἀρσά-
κειον διὰ τὸ λεγόμενον ἔθιμον
τῆς τζαμάλας.

»Ποιοῦμεθα θεομὴν ἐκκλησίαν,
παρακαλοῦντες πατρικῶς ἀπαν-
τας τοὺς ἐκπροσώπους τῶν ἀρ-
χῶν νὰ συμπαρασταθοῦν ἀπὸ
τῆς θέσεώς των, εἰς τὴν προστά-
θειαν διὰ τὴν ἐξάλειψιν τῶν ἐκ-
δηλώσεων αὐτῶν, τελείως ἕξινον
πρὸς τὴν γνησίαν διδασκαλίαν
τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Αὐτὰ τὰ μέτρα, ἐν βαθεῖα θλί-
ψει καὶ συνοχῇ καρδίας, ἠσπανά-
σθημεν νὰ μεταχειρισθῶμεν, μετὰ
τὴν ἐλπίδα καὶ θεομὴν δέξομεν
πρὸς τὸν δομητορὰ τῆς ἐκκλησί-
ας Κυρίου, ὅτι τὸ ἐπόμενον ἔ-
τος, τὴν ἰδίαν ἐποχὴν, θὰ ἐκλεί-
ψουν ὅλα τὰ ἔργα αὐτὰ τοῦ σκό-

τους καὶ θὰ προβάλλουν τὰ ἔργα
τοῦ φωτός».

Ἡ δημοσίευσίς τῆς ἐγκυκλίου
τοῦ Μητροπολίτου προεκάλεσε
«σάλον», ἔγραψε ἡ ἀπογευματι-
νὴ «Θεσσαλονίκη».

Ὁ Μητροπολίτης ἐπεχείρησε
νὰ μειώσῃ τὴν ἐντύπωσιν, μετὰ δὴ-
λώσιν του, ὅτι ἡ «ποινὴ» στρέ-
φεται μόνον ἐναντίον ὄσων συνέ-
βαλαν στὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐκ-
δηλώσεων καθ' οἰονδήποτε τρο-
ποῦ, εἴτε ὡς μέλη ὀργανωτικῶν
ἐπιτροπῶν, εἴτε ὡς χρηματοδό-
τες. Δὲν ἐπιβάλλεται τὸ ἐπιτίμιον
στὸν ἀπλὸν θεατὰ τῶν ἐκδη-
λώσεων.

Ὅσοσο, καθὼς ἐδήλωσε ὁ
δημαρχὸς Σαππῶν, κ. Δῆμος
Κρυστάλλης, μὴ Κυριακῇ, πρὸ
τῆς Καθαρᾶς Δευτέρας, ὁ Μη-
τροπολίτης τῆγε καὶ λειτούργησε
σ' ἓνα χωριὸν, στὸ Χαμηλό. Στὸ
κῆρυγμα τοῦ λοιποῦ καταφέρθη-
κε ἐναντίον αὐτῆς τῆς ἐκδηλώ-
σεως καὶ προέτρεψε τὸ κοινὸ νὰ
μὴ πάη στὸ Καρναβάλι. Πρὸ
ὅλ' αὐτὰ, ὁ κόσμος τῆρε μέρος.
Καὶ πιστεύω, πὼς «ἐνεργὸς συμ-
μετοχὴ» εἶναι καὶ τὸ νὰ σταθῆς
νὰ δῆς, νὰ λειποροτηθῆς καὶ
νὰ διασκεδάσῃς μετὰ τὸ Καρνα-
βάλι.

Πάντως, ἔστω μετὰ τὴν περιο-
ριστικὴν δηλώσιν τοῦ Μητροπολί-
του, ἀποκλείονται τῆς θείας κοι-
νωνίας ὁ ὑπουργὸς Βορείου Ἑλ-
λάδος κ. Μάρτης, ὁ ὑπουργὸς
Πολιτισμοῦ κ. Τρουπάνης, ὁ Νο-
μάρχης Ροδότης κ. Φωτέας, ὁ
δημαρχὸς Σαππῶν κ. Κρυστάλ-
λης, οἱ πρόεδροι τῶν πέντε χω-

ριών, καθώς και οί πρόεδροι και τὰ μέλη τῶν πολιτιστικῶν σωματείων, πού ὀργάνωσαν τὶς λαογραφικὲς γιορταστικὲς ἐκδηλώσεις.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ὁ Μητροπολίτης, βλέποντας τὶς ἀντιδράσεις τοῦ λαοῦ, ἐδήλωσε ὅτι θὰ «ἄρη» τὴν τιμωρία ἐν ὄψει τοῦ Πάσχα, ἐφ' ὅσον ἀπὸ μέρους τῶν «τιμωρημένων» ἐκδηλωθῇ ἔμπρακτη μετάνοια.

Τέτοια διάθεσις δὲν ἐξεδηλώθη. Μάλιστα ὁ δήμαρχος Σαλπῶν ἐδήλωσε ὅτι τὸ καρναβάλι θὰ γίνῃ καὶ «τοῦ χρόνου». Ἄλλωστε, προσέθεσε, κάνει μεγάλο λάθος ὁ Μητροπολίτης, ὀνομάζοντας «εἰδωλολατρικὸ» ἓνα σκέτο λαογραφικὸ ἔθιμο.

Σχετικῶς, ὁ Νομάρχης Ροδόπης κ. Παν. Φωτέας, ἐδήλωσε:

«Εὐρισκόμεθα ἐδῶ γιὰ νὰ τιμοῦμε καὶ νὰ βοηθοῦμε τὴν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ σὲ καμιά περίπτωση δὲν εἶχαμε πρόθεση νὰ ἀναβιώσουμε εἰδωλολατρικὸ ἔθιμα. Ἄν κάναμε τὸ καρναβάλι στὶς Σάλπες, τὸ κάναμε μὲ σκοπὸ νὰ ἀποδείξουμε, μέσω τῶν λαογραφικῶν ἐκδηλώσεων, τὴν ἀδιατάρακτη συνέχεια τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς σ' αὐτὸν τὸν χῶρο, πού λέγεται Θράκη. Οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι πού μετεῖχαν στὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς τὶς λαογραφικὲς, εἶναι οἱ ἴδιοι ἄνθρωποι πού πλαισιώνουν μὲ κατάνυξη ἀπόλυτη τοὺς ἐπιτάφιους καὶ μὲ κροτίδες γιορτάζουν τὸ Χριστὸς Ἀνάστη».

Ἡ ἀπήχησις τῆς «ἐμπνεύσεως» τοῦ Μητροπολίτου ἦταν δυσμε-

νῆς καὶ στὴν Ἀθήνα. Ὁ γνωστός θεολόγος κ. Σπύρος Ἀλεξίου, γράφοντας στὴν «Καθημερινή» (12 Μαρτίου), μεταξὺ ἄλλων, ἐτόνισε:

«Τὸ ἐρώτημα, ἀγωνιώδες πολλὲς φορὲς, γιὰτὶ προέρχεται ἀπὸ ἄνθρωπους, πού πραγματικὰ πονᾶνε τὴν Ἐκκλησία, εἶναι τοῦτο: ξέρουν, ἄραγε, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πού ἔχουν τὴν εὐθύνη ἀπ' τὴν πλευρὰ τῆς Ἐκκλησίας, σὲ μιὰ περιοχὴ, ποῖα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς τέτοιας ἀποφασῆς τους; Μαθαίνουν πῶς ἀντιδρᾶ καὶ τί λέει ὁ κόσμος, ὅχι μόνον τῆς περιοχῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπόλοιπος; Γνώρισαν ποτὲ τὴν ἀλήθεια, ἂν ὠφελήθηκε ἢ ζημιώθηκε ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τὴν ἐνέργειά τους ἐκείνη, καὶ ἂν μήπως τὸ κῦρος τῆς ἔπαθε καμιά ρωγμὴ;

Δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ δεχτοῦμε πῶς θὰ πίστεψε ὁ Μητροπολίτης τῆς Κομοτηνῆς, ὅτι οἱ χριστιανοὶ του, ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού ἐβγαξε τὸ ἐπιτίμιο, θὰ βλέπουν μὲ φθόνον τοὺς Μουσουλμάνους τῆς περιοχῆς, γιὰτὶ ἐκείνοι εἶμεναν ἀτιμώρητοι, ἀφοῦ τὸ ἴδιο γεύτηκαν τὴ «χαρὰ τοῦ Καρνάβαλου», καὶ ὁ δικὸς τους Μουφτῆς δὲν τοὺς ἀπαγόρευσε τὴν προσευχὴν τους στὰ τεμένη. Δὲν πρέπει ὁ ποιμενάρχης νὰ περιμένε πῶς γονατιστοὶ θὰ ἔφεπταν στὰ πόδια του οἱ Σαλπαῖοι καὶ θὰ ζητοῦσαν ἔλεος γιὰ τὸ ἀμάρτημά τους.

Ὁ κόσμος ἀδιαφορεῖ. Μπορεῖ νὰ πικραίνεται ἢ νὰ γελάει μὲ αὐτὰ τὰ καμώματα, ἀλλὰ καὶ στὴ μιὰ καὶ στὴν ἄλλη περίπτωση,

δὲν τὸ παίρνει σὰ σοβαρά. Καὶ ἔδω εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς ἀποτυχίας. Οἱ ἴδιοι ποὺ κάνουν αὐτὸ τὸ διαχωρισμὸ χριστιανικῆς ποιότητος τοῦ κόσμου, μένουν μόνοι μὲ τὶς ἐντολές τους, ἀποκομμένοι καὶ ἀπομακρυσμένοι ἀπ' τὴ λαϊκὴ συνείδηση.

Ἡ ἀδιαφορία αὐτὴ τοῦ κόσμου στὶς διάφορες μητροπολιτικὲς καμπάνιες, ποὺ ὅπως εἶπαμε, στὸ βάθος, πᾶνε νὰ γωρῖσουν τοὺς ἀνθρώπους. Θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχει προβληματίσει καὶ νὰ ἔχει διδάξει τοὺς ποιμένες, πὼς πέφτουν οἱ ἐνεργειές τους αὐτὲς στὸ κενό. Εἶναι πολὺ ἐγωιστικὸ ἄλλωστε, ἓνας σημερινὸς ἐπίσκοπος, νὰ πιστεῖ πὼς μ' ἔνα ἐπιτίμιο θὰ κατορθώσει νὰ ξεριζώσει ἓνα ἔθιμο, ὅπως ἐκεῖνο τοῦ Καρνάβαλου καὶ ἄλλα, ποὺ ἔμειναν ἀπὸ τὴν ἀρχαία, τὴν εἰδωλολατρικὴ Ἑλλάδα καὶ ἐπέ-

ζησαν μέσα σὲ εἴκοσι αἰῶνες χριστιανικοῦ βίου.»

Ἦσ τε ρό γρα φ ο ν : Ἐὰν ἡ ἡγεσία τῆς Ἐκκλησίας ἐφρόντιζε γιὰ τὴν σοβαρότητά της, θὰ εἶχε ἀπαγορεύσει (ἀκόμη καὶ διὰ νόμου) στοὺς διαφόρους Μητροπολίτες νὰ παίρνουν πρωτοβουλίες σὲ ζητήματα ἔξω ἀπὸ τὴν τρέχουσα καὶ γραφειοκρατικὴ ἀρμοδιότητα. Διότι, πὼς θὰ συμβιβασθῆ τὸ γεγονός, ὅτι στὴν Πάτρα, ὅπου τὸ καρναβάλι ἀποτελεῖ πολύχρονο θεσμὸ καὶ φθάνει σὲ μοναδικὴ γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἔκτασι, γαμμία ποιὴν δὲν ἐπεβλήθη ποτὲ καὶ σὲ κανέναν; Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶναι μία; Ἡ ἔχει «μερισθῆ» σὲ ἀνεξάρτητους, αὐτόνομους καὶ ἄσχετους μεταξύ τους «βοσκοτόπους», ὅπου ἀνεξέλεγκτος κυρίαρχος εἶναι ὁ Μητροπολιτικὸς ποιμενάρχης;

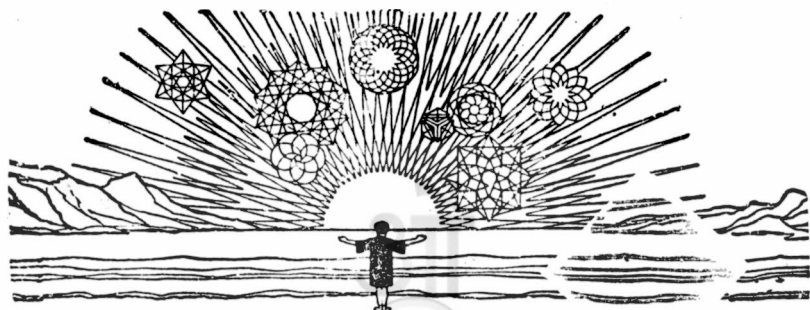
Ἕνα πολὺ καλὸ βιβλίο

A. Besant - C. Leadbeater

Ἡ Ἀτραπὸς τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ

Μετάφρασις ΔΗΜ. Κ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Σελίδες 400 — Δρχ. 150

Τηλεπάθεια - Διόραεις - Πρόγνωεις

Του Ψυχολόγου κ. ΚΩΝ. Α. ΔΟΥΚΑ
(Περίληψις διαλέξεως στο «Λαϊκό
Πανεπιστήμιο», 27 'Ιανουαρίου 1977)

Ἀπὸ τὴν αὐγὴ τῆς φυσικῆς τοῦ ἱστορίας, μέχρι τὴν σύγχρονη ἐποχὴ τῶν δορυφόρων, ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ ἐρμηνεύσει τὸν ἀνεξερεύνητο «κόσμο» του.

Ὁ πρωτόγονος ἐνόμιζε, ὅτι ὅλα τὰ φυσικὰ ἀντικείμενα περι-κλείουν δυνάμεις, πὺ τούς προσ-δίδουν μαγικὲς ιδιότητες. Σύμφωνα μὲ αὐτὴ τὴν ἀντίληψη, τὰ φαινόμενα δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ἐπακόλουθα ἀπὸ κάποια μαγικὴ ἐπενέργεια. Μὲ τὴ «μαγεία», ὁ ἄνθρωπος προσφέ-ρει τὴν παντοδυναμίαν στὸν ἑκυ-τό του καὶ γίνεται ὁ κυρίαρχος τῆς φύσεως.

Τὴ μαγικὴ αὐτὴ φάση διαδέ-χθηκε στὴν «προλογικὴ» σκέψη τοῦ πρωτόγονου ὁ «ἀνιμισμὸς» — πὺ πιστεῦει, ὅτι τὰ φυσικὰ ἀν-τικείμενα δὲν ἐνέχουν μαγικὲς δυνάμεις, ἀλλὰ ἐνδυναμώνονται, ἐμψυχώνονται, ἀπὸ ὑπερφυσικὲς

ὀντότητες, ψυχῆς ἢ πνεύματα.

Τὴν ἀνιμιστικὴ αὐτὴ φάση ἀ-κολούθησε ἡ «θρησκευτικὴ» φά-ση καὶ αὐτὴν ἡ «ἐπιστημονικὴ», τὴν ὁποῖαν, σήμερα κυρίως, δι-ερχόμαστε.

Ἡ ἐξελικτικὴ μετάβαση τῆς διανοήσεως, ὅμως, σὲ πὺ προη-γιμένες φάσεις δὲν σημαίνει καὶ τὸ τέλος τῆς μαγικῆς σκέψεως. Ἡ ἐπιβίωση τῆς μαγείας εἶναι περισσότερο ἀπὸ φανερὴ στὰ πρῶτα στάδια τῆς ψυχοδιανοητι-κῆς ἐξελίξεως τοῦ παιδιοῦ, στὴν ἰδεολογικὴ νύρῳσι, καὶ στὴν τέχνη. Θὰ πρέπει νὰ ἀποδεχθῶ-με τὴν ἀποψη, ὅτι φέρνουμε τὸ παρελθὸν μαζί μας, δηλαδὴ τὸν πρωτόγονο ἄνθρωπο, καὶ ὅτι μό-νο μὲ μιὰ σημαντικὴ προσπά-θεια, θὰ ἰμορῆσωμε νὰ ἀπολυτρω-θοῦμε ἀπ' αὐτὸ τὸ βάρος.

Στὶς ἡμέρες μας, ἡ κρίση τῶν ἀξιών, ἡ γενικὴ ἀνασφάλεια, τὸ ὑπαρξιακὸ ἄγχος, ἀναβιώνουν καὶ

τήν προγονική επιθυμία μας να εξασφαλίσουμε την προστασία μυστηριωδών δυνάμεων, και ακόμη, να γνωρίσουμε τα μέλλοντα να συμβούν. Ο «μυστικισμός» και ο «πνευματισμός» διαδίδονται και πάλι ευρύτατα μέσα στην καρδιά της «τεχνολογικής» εποχής μας, τη στιγμή μάλιστα, που η Φυσική και η Παραψυχολογία γνωρίζουν, μιά χωρίς προηγούμενο άλληλη!

Ο ελληνικής προελεύσεως όρος: «Παραψυχολογία» — νοητικό δημιουργημα του θεολογικού φιλοσόφου Μάξ Ντεσουάρ, το 1889 — επεκράτησε σχεδόν διεθνώς και αντικατέστησε τον προγενέστερο, αγγλικό όρο: «Ψυχικές Έρευνες», ή τον γαλλικό: «Μεταψυχική» — ή όποια, από παρήχηση, χωρίς αμφιβολία, έχει καλύψει πολλά από τη «Μεταφυσική».

Μολονότι η «Παραψυχολογία» δεν έχει προσδιορισθεί με ακρίβεια — τοποθετείται στα όρια της ψυχολογίας και, κυρίως, μεταξύ της Φυσικής, της Φυσιολογίας και των Μαθηματικών — σ' αυτήν ανήκει, όχι μόνον η περιγραφή, ή έρευνα και ή έρμηνεία, αλλά και ή απόδειξη για την ύπαρξη ψυχικών φαινομένων, τα όποια δεν έχουν ενταχθεί, ακόμη, μέσα στα σύστημα της επιστημονικής Ψυχολογίας.

Όταν μιλούμε για «Παραψυχικά» φαινόμενα έννοούμε, σήμερα, τα πολύ «σπάνια» ψυχικά φαινόμενα, που είναι, ένδεχομένως, το αποτέλεσμα μιās ενιαίας λειτουργίας — την όποια, μέ-

σα στην άγνοιά μας ονομάζουμε «Ψ», από το πρώτο γράμμα της ελληνικής πάλι λέξεως: Ψυχή.

Αυτά τά, πολύ σπάνια, ψυχικά φαινόμενα τα ταξινομούμε, ανάλογα με τις «φυσιολογικές», τις γνωστές, αίσθητήριες και κινητικές ικανότητές μας, σε φαινόμενα «Έξω-αίσθητηρίου αντίληψης» και «Ψυχο-κινητικότητας».

Τα παραψυχικά φαινόμενα της Έξω-αίσθητηρίου αντίληψης τριχοτομούνται — για πρακτικούς σκοπούς — στην «Τηλεπάθεια» — Διόραση — Πρόγνωση. Για τα πολυάριθμα «ψυχοκινητικά» — ή «Τηλεκινητικά» — παραψυχικά φαινόμενα — τα όποια αναφέρονται και σε απορρυψιστικά κείμενα, «σάν ικανότητα του πνεύματος να κινεί άμεσα την ύλη», και για τα όποια ελάχιστας επιστημονικές έγγραφοι υπάρχουν — δεν ύφίσταται, μέχρι σήμερα, ύποχρεωτικός διαχωρισμός.

Παλαιότερα, πολλοί επιστήμονες παρουσίαζαν την Παραψυχολογία σάν ένα μυστηριώδες δόγμα, σάν μια επιστήμη του άποκρυφισμού, και την εχλεύαζαν. Άργότερα, όμως, άρχισαν να ενδιαφέρονται σοβαρά για αυτήν, με πρώτους τους... φυσικούς! Το 1882 ιδρύεται, από διανοημένους προσωπικότητες της εποχής ή «Βρετανική Έταιρεία Ψυχικών Έρευνών». Το 1932, ή Παραψυχολογία εγκαθίσταται επίσημα στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Duke στη Βόρειο Καρολίνα των ΗΠΑ. Ήταν ένα γεγονός ύψιστης συμβολικής σημασίας: ή έρευνα γύρω

ἀπὸ τὰ «παράδοξα» καὶ «ἀδιανόγητα» παραψυχικά φαινόμενα ἀποκτοῦσε — στὰ πρόσωπα τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς Λουίζας Ράιν — γιὰ πρώτη φορά τὴν ἀκαδημαϊκὴ ἀναγνώριση. Τὸ 1969, ὁ «Ἀμερικανικὸς Σύνδεσμος γιὰ τὴν Προώθηση τῶν Ἐπιστημῶν» δέχεται τὴν Παραψυχολογία ὑπὸ τὴν στέγη του. Ἡ ἔγκριση τῆς εἰσδοχῆς τῆς ἦταν ἓνα νέο σημεῖο τῶν καιρῶν καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ τῆς καθιέρωση.

Σήμερα, δὲν ὑπάρχει σχεδὸν κανένα μεγάλο κράτος, πού νὰ μὴ διαθέτει—γι' αὐτὴ τὴ «νέα» ἐπιστήμη, πού βρίσκεται στὸ ἴδιο στάδιο πού βρισκόταν ἡ Ψυχολογία πρὶν ἀπὸ 70 χρόνια καὶ ἡ Φυσικὴ τῶν κβάντα πρὶν ἀπὸ 50 — ἓνα ἢ περισσότερα πανεπιστημιακὰ παραψυχολογικὰ ἐργαστήρια, μὲ ἐπικεφαλῆς τὴ Σοβιετικὴ Ἑνωτὴ!

—Καὶ στὴν Ἑλλάδα τί ὑπάρχει;

—Ἰσχύει, ἀκόμη, ἡ πνευματικὴ διαθήκη πού ἄφησε, τὸ 1969 — τί σύμπτωση ἀλήθεια, μὲ τὴν καθιέρωση τῆς Παραψυχολογίας ὡς ἐπιστήμης, τὸν ἴδιο χρόνο — ὁ Ἄγγελος Τανάγρας: «Φεύγω μὲ τὴν θλίψιν, ὅτι τὸ ἔργον μου, ἡ ἴδρυσις τῆς «Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Ψυχικῶν Ἐρευνῶν», ἐρευνῶν αὐστηρῶς ἐπιστημονικῶν, ὑπῆρξε πρόωρον διὰ τὸν τόπον μας, ὅστις, τὸ πλεῖστον, ἢ ἀδιαφορεῖ ἢ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνδιαφέρεται δι' ἐντυπωσιακὰς παρεξηγήσεις τῶν ψυχικῶν φαινομένων καὶ αὐταπάτας μὲ πνεύματα νεκρῶν. Κρίμα εἰς τὴν προσπάθειαν δι' ἐν Ἔθνος μὲ τὴν

κληρονομίαν τῶν Πυθίων καὶ τῶν Μαντείων»!

Ἡ ἑλληνικὴ καὶ πάλι προελεύσεως ὅρος: «Τηλεπάθεια» — νοητικὸ δημιούργημα τοῦ φιλολόγου τῆς Ὁξφόρδης καὶ προέδρου (1900) τῆς «Βρετανικῆς Ἐταιρείας Ψυχικῶν Ἐρευνῶν», Φρειδερίκου Μάυερς — σημαίνει τὴν μεταδίδασιν κάθε εἶδους ψυχικῶν συμβάντων, ἀπὸ ἓνα ἄτομο σὲ ἄλλο, «ἐξῶ» ἀπὸ τίς, γνωστές, αἰσθητηρίους ὁδοὺς — τῆς ὁράσεως, τῆς ἀκοῆς, τῆς ἀφῆς, τῆς ὁσφρήσεως, ἢ τῆς γεύσεως.

Ἀπ' ὅλα τὰ Παραψυχικά φαινόμενα, τὰ Τηλεπαθητικὰ συμβάντα — λόγῳ τῆς πιὸ συχνῆς ἐμφανίσεώς τους — εἶναι: τὰ πιὸ γνωστά. Μερικοὶ ἄνθρωποι μαθαίνουν τὴν ἀρρώστεια ἢ τὸν θάνατο ἑνὸς ἄλλου, πού βρίσκεται μακριά, μὲ τρόπο ἀνεξήγητο: χωρὶς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν κοινῶν «μέσων» τῆς διαπροσωπικῆς τους ἐπικοινωνίας. Τὰ πιὸ ἐντυπωσιακὰ, ὅμως, Τηλεπαθητικὰ συμβάντα, εἶναι: μερικὰ ὄνειρα, ἓνα προαίσθημα, μιὰ ψευδαίσθησις, πού ξαφνικὰ καὶ φαινομενικὰ χωρὶς αἰτία, δίνουν μιὰ «πληροφορία». Ἡ πείρα διδάσκει, ὅτι ἡ Τηλεπάθεια ἐμφανίζεται: συχνότερα σὲ ἄτομα, πού διατηροῦν μεταξὺ τους στενὴ «ψυχικὴ ἐπαφή». Ἡ «Συμ...πάθεια» φαίνεται ὅτι εὐνοεῖ τὴν «Τηλε...πάθεια»!

Ἡ συλλογὴ τέτοιων μοναδικῶν ἐμπειριῶν, τέτοιων «αὐθορημάτων» βιωμάτων ἦταν, γιὰ πολὺν καιρὸ, ἡ μοναδικὴ δυνατό-

τητα «μελέτης» αὐτῶν τῶν φαινομένων. Ἀπὸ τῆν εἰσοδο, ὅμως, τῆς Παραψυχολογίας στὸ γῶρο τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ τῆν ἀνάπτυξη τοῦ ἐνδοαφέροντος γιὰ γνώση, ἡ συλλογή αὐτὴ συμπληρώνεται καὶ μὲ «προκαλούμενες», πειραματικά, περιπτώσεις. Τὰ ἀρχικά, «κλασσικά», πειράματα γιὰ τῆν Τηλεπαθητικὴν μεταδίδασθ σχεδίων ἢ εἰκόνων, ἀξιολογήθηκαν σύμφωνα μὲ τὰ ὑποκειμενικά κριτήρια τοῦ πειραματιστοῦ. Τὰ μεταγενέστερα, «στατιστικά», πειράματα ὁδήγησαν στὴν πολὺ ἐπιφυλακτικὴν διατύπωσθ, ὅτι: τὰ ἀποτελέσματα εἶναι: πολὺ σημαντικά γιὰ τῆν ὑπαρξῆ τῆς Ἐξωαισθητηρίου αὐτῆς ἀντίληψως. Τὰ σύγχρονα «ἠλεκτρονικά» πειράματα — χωρὶς τῆ χρήση τῶν συμβόλων ἢ τῶν ἀριθμῶν τῆς στατιστικῆς — ἐπέτρεψαν νὰ σχηματισθῆ μιά γνώμη γιὰ τὰ διώματα, τίς συγκινήσεις, τίς Παραψυχικὲς ἰκανότητες «λήψως» καὶ «ἐκπομπῆς» ἐνὸς «μηνύματος» πὲ καταστάσεις πλήρους συνειδήσεως, ἐκστάσεως, ἢ καὶ κατὰ τῆν διάρκεια τοῦ ὕπνου.

Σὲ ἀντίθεσθ μὲ τῆν Τηλεπαθθεια — πὸ κύριο γνώρισμά τῆς εἶναι ἡ Ἐξωαισθητηριος ἀντίληψη τῶν «ψυχικῶν» συμβάντων — ἡ «Διόρασθ» ὀρίζεται: ἢ ἡ Ἐξωαισθητηριος ἀντίληψη τῶν «φυσικῶν» καταστάσεων πραγμάτων, τίς ὁποῖες κανεὶς δὲν γνωρίζει: π.χ. ἢ ἀπ' εὐθείας ἀνάγνωσθ κλειστῶν ἐπιστολῶν, ἢ εὔρεσθ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἐπάνω πλευρᾶς ἐνὸς ζαριοῦ, μέσα πὲ σφραγισμένο δοχεῖο.

Αὐτὴ ἢ «ἐξ ὀρισμοῦ» διορατικὴ ἀντίληψη τῶν «ἀψύχων» εἶναι πολὺ δύσκολο, ὅχι μόνο νὰ ξεχωρισθῆ ἀπὸ τῆν Τηλεπαθητικὴν ἀντίληψη τῶν «ἐμψύχων», ἀλλὰ καὶ νὰ γίνετ ἀποδεκτὴ, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν ὑπάρχει προκατάληψη.

Ἀρκετοὶ ἐρευνῆται τῶν Παραψυχικῶν φαινομένων δέχονται τῆ Διόρασθ μὲ μεγάλη ἐπιφύλαξθ, ἢ καὶ τῆν ἀπορρίπτουν. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἐπιστήμονες πὸ δὲν ἀντιμετωπίζουν τῆν Διόρασθ μὲ τὸν ἴδιο σκεπτικισμό, ἔστω καὶ ἐὰν πρόκειται καὶ γιὰ τίς «εὐαισθησίες» τῶν ζῶων, ἢ ἀκόμη καὶ γιὰ τίς «συγκινήσεις» τῶν φυτῶν.

Τὸ ὅτι τὰ ζῶα προαισθάνονται τὸν κίνδυνο, δὲν εἶναι κάτι τὸ καινούργιο. Κατὰ καιροὺς ἀναφέρθηκαν πολλὲς περιπτώσεις, πὸ ἔδειξαν — ὅχι μόνο στοὺς εἰδικούς φυσιολόγους — ὅτι: τὰ ζῶα προειδοποιοῦν μὲ τῆ συμπεριφορά τους καὶ γιὰ ἐπικείμενο σεισμό, νωρίτερα ἀπὸ τὰ τελειότερα ἐπιστημονικὰ ὄργανα. Τῆν ἀποψη αὐτὴ ἐπιβεβαίωσε καὶ ἢ παρατήρησθ τῶν ἀντιδράσεων τῶν ζῶων, πρὶν ἐπακολοθηθῆσθ οἱ τελευταῖες καταστροφικὲς σεισμικὲς δονήσεις στὴν Ἰταλία: Ὁρες πρὶν ἀπὸ τοὺς σεισμούς ἄρχισαν στὰ ἔγκατα τῆς γῆς μικροτρῑζήματα, ἀπὸ τίς μετακινήσεις τῶν βράχων ἢ τῶν σωμάτων. Αὐτοὺς τοὺς ἐλαφροὺς θορύθους πὸ ἔφταναν στὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς, τοὺς «ἐπιαναν» τὰ πέλματα τῶν ζῶων καὶ περισσότερο τὰ φίδια, πὸ ὄλο τους τὸ σῶμα «σερνότανε» στὴ γῆ. Οἱ

χωρικοί είδαν τὰ φίδια νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὶς τρύπες τους, πολὺ πρὸ τοῦ σεισμοῦ, καὶ νὰ τρέχουν σὰν τρελλά, ἐδῶ κι ἐκεῖ!

Τὰ φυτὰ φαίνεται νὰ ἀντιδρῶν σὲ ἐξωτερικοὺς ἐρεθισμοὺς καὶ νὰ προαισθάνονται καὶ αὐτὰ τὸν κίνδυνο. Τὰ φυτὰ παρουσιάζονται ἀπὸ βοτανολόγους, χημικοὺς, τεχνικοὺς, βιολόγους, γιατροὺς σὰν εὐπαθεῖς ζωντανοὶ ὄργανισμοί: Ὑποστηρίζεται, ὅτι τὰ φυτὰ ἐμφανίζουν «συγκινητικότη-
τα» καὶ ἄλλες ἄγνωστες, μέχρι σήμερα, «δυνατότητες ἐπικοινωνίας», ὅχι μόνον μὲ τὰ ἄλλα φυτὰ, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἴσως δὲ καὶ μὲ μυστηριώδεις παρουσίες στὸ διάστημα...

«Πρόγνωση» εἶναι, κατὰ βάση, «μαντική ἀποκάλυψη γεγονότων πού ἀναφέρονται, κυρίως, στὸ μέλλον». Σύμφωνα μ' αὐτὸν τὸν ὀρισμὸ, θὰ πρέπει νὰ διαχωρίζονται, βεβαίως, τὰ μελλοντικά ἐκεῖνα γεγονότα, πού ἡ ἀνθρωπιγὴ διάνοια προβλέπει μὲ τὰ δικά της, μόνο, μέσα: Ἡ πρόβλεψη τῆς ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου — ἀπὸ τὸν Θαλῆ τὸν Μιλήσιο, τὸν ἕκτο αἰῶνα π.Χ., — δὲν εἶναι μαντική ἀποκάλυψη — γιατί δὲν βασίστηκε σὲ καμιὰ μορφή ἐξωαισθητηρίου ἀντιλήψεως, ἀλλὰ μόνον στὴν καθαρὴ γνῶση τῶν νόμων πού διέπουν τὴν κίνηση τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ στοὺς σωστοὺς ὑπολογισμοὺς.

Ἡ Πρόγνωση, σὰν «μαντική», δὲν περιορίζεται μόνο στὴ γνῶση τοῦ μέλλοντος, ἀλλὰ ἀναφέρεται καὶ στὸ παρὸν καὶ στὸ παρελθόν: Στὸν «Οἰδίποδα Τύραν-

νο», ὁ τραγικὸς βασιλεὺς τῶν Θηβῶν στέλνει τὸν Κρέοντα στοὺς Δελφοὺς νὰ ρωτήσῃ τὴν Πυθίαν, τί θὰ πρέπει νὰ κάνει, «τώρα», ὥστε νὰ ἀπαλλαγεῖ ἡ πόλη ἀπὸ τὸν λοιμὸ. Συχνά, ἡ μαντικὴ ἀναζητοῦσε καὶ στὸ σκοτεινὸ παρελθὸν ἓνα ἐγκλημα, τὸ ὁποῖο καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἐνοχὸς ἀγνοοῦσε, καὶ πού ἦταν ἡ αἰτία τῆς ἀτομικῆς του δυστυχίας, ἢ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Ἡ Πρόγνωση — ὅπως ἡ Διόραση — καὶ ἰδίως τὰ «Ψυχοκινητικά» φαινόμενα συγκεντρώνουν τὰ πιὸ πολλὰ καὶ τὰ πιὸ ἰσχυρὰ πυρὰ τῆς κριτικῆς. Πέρα ἀπὸ τὴν ἀμφισβήτηση τῆς Φυσικῆς προκαλοῦν καὶ μιὰ δλόκληρη σειρά ἀπὸ καθαρὰ φιλοσοφικά καὶ ἠθικά ἐρωτήματα.

Τὰ Ψυχοκινητικά φαινόμενα, π.χ. τὰ κάδρα πού πέφτουν μοναχὰ τους ἀπὸ τὸν τοῖχο, τὰ ρολόγια πού σταματοῦν μὲ τὸν θάνατο κάποιου συγγενικοῦ προσώπου, οἱ βελόνες πού μετατοπίζονται χωρὶς ἄγγιγμα ἐπάνω σὲ πλάκες μὲ γράμματα καὶ ἀριθμοὺς, τὰ περιστρεφόμενα τραπέζια, ἡ ἀνύψωση, ἡ αἰώρηση, ἡ μετακίνηση ἀντικειμένων καὶ ἀκόμη οἱ ὑλοποιήσεις, ἢ φωτογραφία τῆς σκέψεως, οἱ φωνῆς ἀπὸ τὸ σύμπαν, οἱ στοιχειωμένες ἠλεκτρικὲς ἐγκαταστάσεις, δηλαδή «κάθε μεταβολὴ στὸ φυσικὸ περιβάλλον χωρὶς τὴν ἐπίδραση ὁποιασδήποτε γνωστῆς, φυσικῆς ἐνεργείας» εἶναι τὸ «καυτὸ» θέμα ἑνὸς... «ἀτέρμονος» διαλόγου μεταξὺ πνευματιστῶν καὶ παραψυχολόγων. Οἱ πνευματισταὶ ἔχουν εὐκολα

παραδεχθεί την παρεμβολή των πνευμάτων. Οι παραψυχολόγοι, όρθολογιστάι στην ουσία, αρνούνται να πιστέψουν στα πνεύματα από το Ύπερπέραν και επιθυμούν να κρατηθούν σε μια αυστηρή «αίτιοκρατία», προσπαθώντας να εντοπίσουν την σύμπτωση, το τυχαίο, την πλάνη, την απάτη, την υπερβολή των μαρτυριών, την εϋπιστία —ή όποια και ανάγκασε το 1757 μια χωρική να καλέσει παπά, για να διώξει το πνεύμα, που άκουσε τὰ μεσάνυχτα να μιλάει με ανδρική φωνή, μέσα από την κλειδαμπικρωμένη κρεβατοκάμαρα της 18χρονης κόρης της.

Στή σύγχρονη έρευνα παραχωρείται: ο καθορισμός, όχι μόνο αυτών των ψυχολογικών φαινομένων και των σχέσεων της Παραψυχολογίας με τον Πνευματισμό, τή Μετεμψύχωση, τή Ύπνωση, τή Ψυχανάλυση και τή Ιατρική, αλλά και ή διερεύνηση της προσωπικότητας όρισμένων «προικισμένων» και συνήθως «υπερευαίσθητων» ατόμων, τὰ όποια «παράγουν» Παραψυχικά φαινόμενα.

«MENTIOUM»

Τὰ «Μέντιουμ» —σύμφωνα με τήν ύφιστάμηση, ακόμη, όρολογία του πνευματισμού, είναι τὰ «διάμεσα» πρόσωπα μεταξύ ζώντων και νεκρών— προσφέρουν και στην ψυχολογία πλούσιο και σημαντικό υλικό έρεύνης.

Η «στάση» των Μέντιουμ, απέναντι στις δικές τους Παραψυχικές ικανότητες, ποικίλλει: Υπάρχουν Μέντιουμ «ύψηλού βαθμού ύπευθυνότητας», τὰ όποια

προσφέρουν, άφιλοκερδώς, τις υπηρεσίες τους στον πάσχοντα και στην παραψυχολογική έρευνα. Μερικά από αυτά τὰ «προικισμένα» άτομα θέλουν να «γνωρίσουν» τί ακριβώς τους συμβαίνει, συνεργάζονται με τους έπιστήμονες και βοηθούν έτσι τήν έπιστήμη. Όρισμένα άλλα είναι θέβια, ότι τὸ «χάρισμά» τους προέρχεται, μόνο, «απ' αυτά τὰ ἴδια», δέν μιλοῦν ποτέ για πνεύματα και δέν θέλουν να λέγονται Μέντιουμ.

Επίσης, υπάρχουν και άτομα, που ή περίπλοκη δομή της προσωπικότητάς τους θυμίζει: «Μεγαλοουία και Παραφροσύνη» κατά Λομπρόζο.

Τέλος, υπάρχουν σ' όλες τις χώρες και τὰ γνωστά εκείνα πρόσωπα που καταφέρουν να ... παντρεύουν τήν πολύ μικρή Παραψυχική τους ικανότητα με τὸ πολύ πολύ μεγάλο έμπορικό τους δαιμόνιο: τους πάνω από 12.000 «μάγους», μέντιουμ, διάμεσα, ψυχρερευνητές, ψυχοδολόγους, ψυχοκοινωνιολόγους, ψυχοθεραπευτές, ψυχολόγους, άστρολόγους, ύπνωτιστές, πνευματιστές, έεροφάντες του μυστικισμού, χειρομάντες, χαρτορίγτρες, καφετζούδες, μια δλόκληρη στρατιά, που... «δουλεύει» σήμερα στην Ἀθήνα και... τὸ «Έθνος με τήν κληρονομίαν των Πυθών και των Μαντείων»!

Η ΠΑΡΑΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η ιστορία της έπιστημονικής πρόόδου στηρίζεται, συχνά, στις

Έρευνες για γεγονότα που ή επίσημη επιστήμη αγνόησε!

Η παραψυχολογική έρευνα είναι: μιὰ από τις σημαντικώτερες έρευνες, που ανέλαβε ποτέ να κάνει άνθρωπινο μυαλό. Είναι πιθανόν να δείξει, κάτω από ένα τελείως άλλο φώς, την προσωπικότητα, τή θέση της μέσα στον κόσμο, και θα μπορούσε, με τον καιρό, να μεταμορφώσει ολόκληρο το πνευματικό υπόδαθρο επάνω στο οποίο στηρίζεται ο πολιτισμός μας!

Τις τελευταίες δεκαετίες, ή παραψυχολογική έρευνα γίνεται όλο και πιο αυστηρή, πιο στατιστική και πιο μηχανογραφημένη.

Μιὰ «γεύση» από το «κλίμα», που επικρατεί μέσα στα πανεπιστημιακά παραψυχολογικά εργαστήρια δίνουν και τα πολύχροτα πειράματα—που άρχισαν από το 1930—με τις είκοσι πέντε καρτέλες του Ζένερ, οι οποίες απεικονίζουν πέντε διαφορετικά σύμβολα: σταυρό, κύκλο, κυματσειδείς γραμμές, τετράγωνο, άστρο.

Στά «στατιστικά» αυτά πειράματα ο «πειραματιστής - πομπός» γυρίζει, κρυφά, όλες τις καρτέλες, τή μιὰ μετά τήν άλλη, και προσπαθεί να μεταδώσει, από μακριά, στο «υποκείμενο έρεύνης - δέκτη», τήν εντύπωσή του από τήν κάθε καρτέλλα. Ο Δέκτης προσπαθεί να πληροφορηθεί τηλεπαθητικά, ποιὰ καρτέλα γυρίζει, κάθε φορά, ο Πομπός και να απαντήσει—είκοσι πέντε φορές—σωστά...

Οι πιθανότητες που υπάρχουν, να οφείλονται οι σωστές απαντήσεις του Δέκτη καθαρά σε σύμπτωση, ανέρχονται, φυσικά, σε

ένα προς πέντε ή είναι πέντε σωστές απαντήσεις στις είκοσι πέντε καρτέλες. Αν σε μιὰ σειρά χιλιάδων τέτοιων «δοκιμασιών» εμφανίζεται μιὰ σημαντική και σταθερή απόκλιση από τήν αναμενόμενη «τιμή τύχης», τότε το μόνο λογικό συμπέρασμα είναι, ότι έπαιδαίνει για το πειραματικό αποτέλεσμα κάποιος άλλος, εκτός τής τύχης, παράγων.

Θα πρέπει να τονισθεί, ότι τα σχεδόν τεχνητά Παραψυχικά φαινόμενα που προκαλούνται στα εργαστήρια, δέν είναι τα άβιαστα, τα «ποιοτικά», Παραψυχικά φαινόμενα τής καθημερινής ζωής—που ενώ στερούνται «προσφάτων ή ιστορικών αποδείξεων», εξακολουθούν να έντυπωσιάζουν!...

—Προικισμένα άτομα, τα οποία έπιτυγχάνουν έξαιρετα αποτελέσματα στην «αυθόρμητη» Τηλεπάθεια και Διόραση, μπορεί να μη δείξουν τήν ίδια απόδοση στο εργαστήριο. Το ίδιο ισχύει και για άτομα που ενώ σημειώνουν «σχόρ» στην «προκαλούμενη» Τηλεπάθεια και Διόραση, άποτυγχάνουν στην αυθόρμητη τής καθημερινής ζωής.

Τα εργαστηριακά αυτά πειράματα, αλλά και οι Παραψυχικές έμπειρίες από τήν καθημερινή ζωή, επιβάλλουν, σήμερα, τήν άναστολή τής πολεμικής γύρω από τήν ύπαρξη τής Έξωαισθητηρίου αντιλήψεως. Παράλληλα, όμως, δείχνουν και τήν ανάγκη τροποποίησης των μέχρι σήμερα παραψυχολογικών θεωριών, για τήν ένταξη των πανάρχαιων αυτών φαινομένων στη σύγχρονη επιστημονική εικόνα του κόσμου.

ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Οι συστηματικές προσπάθειες για την έρμηνεία της Έξωαισθητηρίου αντίληψης — στην «Τηλεπαθητική» της, βασικά, μορφή άρχισαν από τον 19ο αιώνα, σύμφωνα με τα κυριαρχούντα, τότε, αξιώματα της Φυσικής και τή θεωρία των —ηλεκτρομαγνητικών— «κυμάτων». Άλλά τα κύματα, σε μερικά εκατοστά, μακριά από τον «έγκεφαλο», δεν υποδεικνύουν πιά τήν ύπαρξή τους, ή έντασή τους πέφτει με τὸ τετράγωνο τῆς ἀποστάσεως, ή διεισδυσή τους σταματά μπρός σε μιὰ θωράκιση από μόλυβδο... «Όταν ανακαλυφθεῖ ή φύση τῆς Τηλεπαθητικῆς ἐνέργειας, θά ἔχει γίνει μιὰ ἀνακάλυψη, ὅχι κατώτερη ἀπὸ ἐκείνη τῆς πυρηνικῆς. Τὰ ἀποτελέσματα θά εἶναι ἀνυπολόγιστα γιά τὸν ἄνθρωπο, τήν ἐπιστήμη καὶ τὸν πολιτισμό!

Μιὰ ἄλλη ἐνδοαφέρουσα, ἀλλά ὅχι χωρὶς προδλήματα, θεωρία —ἀρχικά γιά τήν Πρόγνωση— ἀπτεται ἰσχυρά τῆς πλατωνικῆς σκέψεως, πού ὑποστηρίζει, ὅτι ή Έξωαισθητήριος ἀντίληψη συλλαμβάνει τήν «ιδέα» τῆς καταστάσεως πραγμάτων πού προϋπῆρχε, ὑπάρχει καὶ θά ὑπάρχει.

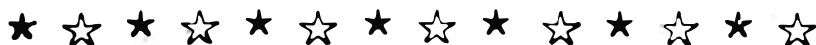
Τέλος, οἱ θεωρίες πού ὑποστηρίζουν, ὅτι ή Έξωαισθητήριος ἀντίληψη σχετίζεται με τὸ —ατομικό ή συλλογικό— «ἀσυνείδητο»,

ή με κάποια δημιουργική «ἐνόραση», ή ἀκόμη καὶ με τήν ὕπαρξή —πιθανόν ἀνεξάρτητης ἀπὸ χῶρο καὶ χρόνο «διαψυχικῆς ἐπικοινωνίας», ἀποτελοῦν — ὅπως ὅλες οἱ μέχρι σήμερα, 30 περίπου, ἐπικρατέστερες θεωρίες— ἐρμηνευτικές ἀπόπειρες με τή σφραγίδα, συχνά, τῆς μεταφυσικῆς.

Ἐλέχθη, ὅτι: ή ἐπιστήμη γνωρίζει: ὅλο καὶ περισσότερο γιά ὅλο καὶ λιγώτερα. Αὐτό, ὅμως, ἰσχύει μόνο γιά τίς ἐξειδικεύσεις τῆς. Θά μπορούσε κανεὶς νὰ πεῖ, ὅτι ή ἐπιστήμη γνωρίζει: ὅλο καὶ λιγώτερα γιά ὅλο καὶ περισσότερα, γύρω ἀπὸ τίς περιπτώσεις τῶν συμπληρωματικῶν διεργασιῶν ἐνοποιήσεως τῆς ὕλης καὶ τῆς ἐνέργειας —σωματίου καὶ κύματος — σ' ἓνα ἐννοιολογικό δέλτα πού χύνεται, μεγαλειώδεις, σ' ἓναν ὠκεανὸν ἀφαιρέσεως: Η ἐπιστήμη ἀποδεινύεται: τὸ λαμπρότερο ἐπίτευγμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ή βασανιστικώτερη ἦττα του!

Ὁ ἄνθρωπος ἔγινε, τελευταίως, πιὸ νοήμων. Δὲν ἔγινε, ὅμως καὶ πιὸ σοφὸς καὶ δὲν γνωρίζει: πιὸ πολλά, ἀπ' ὅσα γνώριζε πιὸ παλιά... .

Ἀπ' τὰ ὁἴθη τῶν αἰώνων, τὸ πάθος καὶ ὁ λόγος ἀντιμετωπίζονται καὶ μάχονται: Τὸ ἓνα, εἶναι: ἄλλοτε νικητῆς καὶ ἄλλοτε ἡττημένος· ἀνάλογα με τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς τόπους καὶ τίς ἐποχές!... .

Βασικές ιδέες τῆς ἐσωτερικῆς Φιλοσοφίας

Μέσα σὲ κάθε ὄν, σχετικῶς δεσμευμένο καὶ σχετικῶς ἐλεύθερο, ὑπάρχει ἓνας θεῖος σπινθήρας τοῦ Κεντρικοῦ Πυρὸς τῆς Ὑπάρξεως. Κάθε ἄτομο, κάθε πρᾶγμα εἶναι, δυναμικῶς, τὸ Θεῖον.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἐξελιξέως εἶναι νὰ ἀποβῆ κανεὶς συνειδητῶς ἓνα μὲ τὸ Θεῖον, τὴν Θεότητα, ποῦ εἶναι ἡ οὐσία ὄλων.

Αὐτὸ τὸ σύμπαν δὲν εἶναι μιὰ ἀπλή μηχανὴ ἢ μιὰ ἀπλή φυσικὴ μορφή. Κυβερνᾶται ἀπὸ τὴν Θεία Διάνοια, ἀκριβῶς ὅπως ὁ ἄνθρωπος εἶναι κάτι παραπάνω ἀπὸ ἓνα κορμί, διότι ὑπάρχει καὶ ἓνα ὄν σκέψεως καὶ δυνάμεως, ποῦ ἐλέγχει τὸ σῶμα του.

Ὅλες μας οἱ ἀνθρώπινες ἐνέργειες ὑπόκεινται στὸν ἄκαμπτο καρμικὸ νόμο. Αὐτὸ σημαίνει πῶς ὅ,τι εἴμεθα σήμερα, εἶναι ἀναπόφευκτα τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ τί ἐπράξαμε στὸ παρελθόν, διότι, κατὰ συνέπειαν, εἴμεθα οἱ κύριοι τοῦ δόκου μας ἀνθρώπινου προορισμοῦ. Αὐτὸς ὁ νόμος καὶ αὐτὴ ἡ τάξις ἐπικρατοῦν σ' ὀλόκληρο τὸν Κόσμο· ὁ ἥλιος καὶ τὰ ἄστρα, ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ ζῴδια, εἶναι πολυπλόκως συνδεδεμένα μὲ τὸν νόμο τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ αἰτιατοῦ. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ βάση γιὰ τὴν πίστι στὴν Παγκό-

σμιο Ἀδελφότητα.

Οἱ κατώτερες ὑπάρξεις ἀναπτύσσονται πρὸς τὴν ἀνθρώπινη κατάσταση, ἐνῶ ἐμεῖς, μὲ τὴν σειρὰ μας, ἀαπτυσσόμεθα πρὸς τὴν θεϊκὴν κατάσταση καὶ τὰ θεῖα ὄντα ἐπεκτείνονται στὴν συνειδητότητα πρὸς μιὰ ἀκόμα μεγαλύτερη ἔκφραση τῆς συμπαιθείας καὶ τῆς διανοίας των.

Ἡ μέθοδος μὲ τὴν ὁποία ἐπιτυγχάνεται αὐτὴ ἡ ἀνάπτυξις, εἶναι ἡ κυκλικὴ δραστηριότης καὶ ἀνάπαυσις, γνωστὲς ὡς πρὸς τοὺς κόσμους σὰν Εἰσπνοὴ καὶ Ἐκπνοή, καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ στὶς ἀνθρώπινες ὑπάρξεις, σὰν μετεμψύχωσις ἢ μετενσάρκωσις.

Ἡ εὐγενέστερη ιδιότης τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ Ἀνθρώπου, εἶναι ἡ Ἀγάπη — ποῦ εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς εὐσπλαγχνίας, τῆς θυσίας καὶ τῆς σοφίας.

Αὐτὸ ποῦ ζητοῦν σήμερα οἱ ἄνθρωποι, δὲν εἶναι ἀπλῶς εἰρήνη τοῦ πνεύματος ἢ εἰρήνη τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ θεβαιότης περὶ τοῦ ἐνώπιόν τους δρόμου. Μὲ τὴν γνώση, ὅτι ὑπάρχει ἓνας Δρόμος, ὅτι ὑπάρχει ἓνας Σκοπός, ὅτι ὑπάρχει ἓνα τέρμα, ἀφήνομε παράμερα ὅποιεσδήποτε ἀδύνατες καὶ ταλαντευόμενες στάσεις καὶ υἰοθετοῦμε μιὰ δυναμικὴ προσέγγιση στὴν ζωὴ, ποῦ μᾶς βοηθᾷ νὰ ἀντιμετωπίσωμε ὡς ἄνδρες, τὶς περσσότερες φορὲς χαρωπά, καὶ πάντοτε μὲ ἀποφασιστικὸ πνεῦμα, ὅ,τιδῆποτε κι' ἂν συμβεῖ.

(Διευτυπῶθη ἀπὸ τὸν ὄμιλο συγχρόνου θεοσοφικῆς σκέψεως τοῦ San Diego).

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο άνθρωπος θεωρείται τὸ πρῶτο ἐξελιγμένο ὄν πάνω στη γῆ. Ἐκεῖνο πού τον διακρίνει ἀπὸ τ' ἄλλα ὄντα καὶ τονίζει τὴν πρωτεύουσα θέση του στὴν ἱεραρχικὴ κλίμακα τῆς δημιουργίας εἶναι, δίχως ἀμφιβολία, ἡ διανοητικὴ του ἀνάπτυξις. Τὸ στοιχεῖο αὐτὸ δομεῖ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου - ατόμου καὶ δημιουργεῖ τὸν πολιτισμὸ τοῦ ἀνθρώπου - ὁμάδος, διαμορφώνοντας ταυτόχρονα τὶς διανθρώπινες σχέσεις του μὲ τὸν φυσικὸ κόσμο πού τον περιβαλλεῖ.

Ἄν ἐξετάσουμε τί συμβαίνει στὴν ἀμέσως κατώτερη ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ἐξελικτικὴ βαθμίδα, δηλαδὴ στὸ ζωικὸ βασίλειο, βλέπομε πὼς ἐκεῖ ἡ ζωὴ κυριαρχεῖται ἀπὸ μιὰ σειρά μηχανικῶν, θὰ λέγαμε, ἐπαναλαμβανομένων πράξεων τυφλῆς ὑπακοῆς στὶς ἐπιταγὰς πανίσχυρων ἐνστικτων (αὐτοσυντήρηση - ἀναπαραγωγή). Τὰ ζῶα παλεύουν νὰ ἐπιβιώσουν σὰν μοιάδες καὶ σὰν εἶδη, ὀδηγούμενα ἀπὸ τὴν πρώτη καὶ ἀκαταμαχητὴ δύναμη τῆς ζωῆς, συνισταμένη τῶν παραπάνω ἐνστικτων, πού θὰ τὴν ονομάσουμε βιολογικὴ δύναμη. Μὲ τὸ ἄνθρωπο ὅμως, τὰ πράγματα ἀλλάζουν. Διότι, ἐνῶ κι' αὐτὸς διαθέτει τούτῃ τὴ δύναμη, καὶ μάλιστα σὲ ἔντονο

βαθμὸ, ὥστε νὰ θεμελιώνει πάνω σ' αὐτὴ τὴν προσωπικότητά του δὲν σταματᾷ ἐκεῖ. Μιὰ ἄλλη δύναμη, τὸ ἴδιο ἰσχυρὴ, πού θὰ τὴν ὀνομασῶμε πνευματικὴ δύναμη, ἀνεγείρει μέσα του περικαλλὴ νάο. Τούτῃ ἡ δύναμη τον κάνει νὰ σκέπτεται, ν' ἀπορεῖ καὶ νὰ ἐρευνᾷ, ζητώντας ἐξήγησι γιὰ τὸ μυστήριον τῆς ὑπαρξῆς, τῆς δικῆς του καὶ τῶν ἄλλων ὄντων.

Οἱ δυο τούτες δυνάμεις ἔρχονται συχνὰ ἀντιμέτωπες μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου - ἀλλοτε νικᾷ ἡ μιὰ, ἄλλοτε ἡ ἄλλη. Κι' ὁ ἀγῶνας δὲν ἔχει σταματημὸ. Ἄν ριξομε μιὰ ματιὰ στὴν καθημερινὴ ζωὴ, θὰ βροῦμε ἀφθονες ἐκδηλώσεις αὐτοῦ τοῦ ἀγῶνος. Ἄπο τὴ μιὰ μεριά, ῤγουμενοὶ στὴ βιοπάλη ἀγωνίζομαστε νὰ ἐπιβιώσουμε, εἴτε μὲ τὴν ἐξασφάλισι τοῦ ἐπιούσιου εἴτε ἐπιδιώκοντας περισσότερες ἀνάσεις, ἐπαγγελματικὴ ἀνοδο καὶ κοινωνικὴ προβολή. Ἄπο τὴν ἄλλη, βλέπομε μὲ περισσὴ ἀγωνία νὰ ὀρθωθῶνται ἐμπρὸς μας φοβερὰ ἐρωτήματα: «ποιοὶ εἴμαστε, ποῦθε ἔρχομαστε, πού πάμε;» Συναϊδητοποιοῦμε τὰ ὄρια τῆς ὑπάρξεώς μας, τὸ λίκνο καὶ τὸ τάφο, κι' ἀνατριχιάζομε. Τότε λαχταρομε γιὰ γνώσι κι αἰωνιότητα. Ὅμως, ἀπάντησις, ὀριστικὴ καὶ σωτηρία, δὲν ὑπάρ-

χει. Ὑπάρχει μόνο ὄδευσις κι ἀναζήτησις δίχως τέρμα.

Κρειάζω τὸ τοῦ περιέργου ταξιδευτῆ τοῦ σύμπαντος, ποῦ χει τὰ πόδια του δεμένα στὴ γῆ, μὲ τὴν ψυχὴ του νὰ φτερουγίζει στοὺς οὐρανοὺς. Ξεκινώντας ἀπὸ τὴ χαμένη στὰ βάθη τῶν αἰώνων κρυσμὴ ἐκεῖνη ὥρα, ὅπου ἔγινε τὸ μεγάλο ἐξελικτικὸ βῆμα, κι εἶδε τὸ εἶδος τοῦ ἡλίου ὁ πρῶτος Homo Sapiens, ἕως σήμερα, μιὰ ἀτέλειωτη σειρὰ γενιὲς ἀνθρώπων ἔρχονται καὶ φεύγουν, κληροδοτώντας στὶς γενιὲς ποὺ ἀκολουθοῦν τὴν ἱερὴ φλόγα τῆς φυλῆς, ποὺ φωτίζει τὴν πορεία τῆς πρὸς τὸ μέλλον. Τούτη ἡ φλόγα εἶναι τὸ πνεῦμα, ποὺ φωλιάζει μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου σὰν ἀνήσυχη δυνατότητα καὶ λάμπει ὀλόγυρά του, σὰν ἡρωικὴ ἀθλησις. Εἶναι τὸ ἐλάχιστο, μὰ θαυματουργὸ ἐκεῖνο μόριο ἀπὸ τὸ Παγκόσμιο Πνεῦμα, ποὺ παλεύει αἰώνια νὰ διαλύσει τὰ σκοτάδια ποὺ τυλίγουν τὸν κόσμο. Τούτη ἡ φλόγα ἀγωνίζεται νὰ μᾶς ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴν ἄγνοια, νὰ μᾶς λυτρώσει ἀπὸ φόβους, δεισιδαιμονίες καὶ προλήψεις καὶ νὰ δώσει ἀνώτερο νόημα στὴ ζωὴ μας. Εἶναι αὐτὴ ποὺ γεννᾷ κι ἀνατρέφει τὴ θρησκεία καὶ τὴ φιλοσοφία, τὶς ἐπιστῆμες καὶ τὶς τέχνες, μὲ μιὰ λέξη, τὸν πολιτισμὸ, καὶ γράφει μὲ πύρικα γράμματα πάνω στὴν τραχεῖα ράχη τῆς γῆς, στὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου γένους.

Ὁ χρόνος κυλᾷ καὶ τὸ ταξίδι τοῦ ἀνθρώπου συνεχίζεται. Οἱ

παλιὲς ἰδέες ἀναθεωροῦνται καὶ νέες ἰδέες παίρνουν τὴ θέση τῶν παλιῶν. Ἀλλάζει ὁ τρόπος τῆς ζωῆς, καὶ μέσ' ἀπ' τὰ ἐρείπια τῶν παλιῶν πολιτισμῶν ἀνεγείρονται καινούργιοι. Τούτες οἱ ἀλλαγές δὲν γίνονται πάντα ἀπλά κι εὐκόλα, οὔτε εἰρηνικὰ κι ἀνάμακτα. Ἀντίθετα, ἡ ἱστορία εἶναι γεμάτη φοβερὲς συγκρούσεις. Ὁ φωτεινὸς στιγμὲς τῆς ἀνθρωπότητος ὠχριοῦν μπροστὰ στὸν ἀτέλειωτο ζόφο. Τὶς περισσότερες φορές τὸ φῶς, λιγοστὸ κι ἀδύναμο, καταδιώκεται ἀπὸ τὸ φοβερὸ καὶ πανίσχυρο σκοτάδι. Μὰ δὲν χάνεται. Παρὰ τὶς μεγάλες δυσκολίες καὶ τὸν ἀνελέητο πόλεμο, ποῦ χουν ἐξαπολύσει ἐναντία στὴν ἀνοδικὴ πορεία τοῦ πνεύματος οἱ καταχθόνιες δυνάμεις, ὁ ἀνθρώπος προχωρεῖ. Μὲ τὴν ἀδιάκοπη ἀναζήτησι καὶ ἀλλαγὴ, ποὺ εἶναι συνυφασμένη μὲ τὴν πρόοδο, διατηρεῖται ἡ ἐνότης τῆς πνευματικῆς προσπάθειας καὶ μεταλαμβάνεται ἡ φλόγα, ποὺ καίει μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ τὸν τραγλοδύτη τῆς προϊστορίας, ὡς τὸν κοσμοναῦτη τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, ὁ ἴδιος πάντα ἡρωικὸς ταξιδευτῆς καὶ πολεμιστῆς, ὁ ἀνθρώπος, διαβαίνει τὸ καμίνι τῆς ἱστορίας καί, ἀνάμεσα ἀπὸ στιγμὲς ἀνυπερβλήτου μεγαλείου, μὰ καὶ ἀνείπωτης φρίκης, προχωρεῖ, ἀνεβάζοντας ὄλο καὶ πιὸ ψηλὰ τὴν ἱερὴ φλόγα, ποὺ εἶναι καὶ μοναδικὴ τοῦ ἐλπίδα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο.

Νίκος Ζουγλῆς

Σκέψεις του Μαχάτμα Γκάντι

Συζήτησις με τὸν Γκάντι σὸ δικοηγορικὸ τοῦ γραφεῖο, σὸ Γιοχάνεσμπουργκ, Ν. Ἀφρικὴ 1903.

Πράκτωρ Ἀσφαλιστικῆς Ἐταιρείας: Εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς δικῆς σας θέσεως ἀσφαλίζουν τὴν ζωὴ τους. Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀσφαλισθῆτε καὶ σεῖς, γιὰ τὸ μέλλον, Ἐμεῖς εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὸ θεωροῦμε σὰν ὑποχρέωσις θρησκευτικὴ νὰ ἀσφαλίζωμεθα.

Γκάντι: Ἀσφάλεια ζωῆς ὑπνοεῖ φόβον καὶ ἔλλειψιν πίστεως εἰς τὸν Θεόν.

Ἀσφαλιστὴς: Πρὸς Θεόν, μὴ σὰς συμβῆ τίποτε! Ἡ ζωὴ εἶναι τόσο ἀβέβαιη.

Γκάντι: Αὐτὸ εἶναι ἀληθὲς γιὰ ὅλους. Τί λόγον ἔχω ἐγὼ νὰ συμπεράνω, ὅτι ὁ θάνατος θὰ με ζητήσῃ ἐνωρίτερα ἀπὸ ἄλλους;

Ἐνα φίλος τοῦ Γκάντι ποῦ εἶχε συνοδεύσει τὸν πράκτορα τῆς Ἀσφαλιστικῆς Ἐταιρείας: Ἐὰν συμβεῖ κάτι κακόν, τότε τὸ βάρος τῆς συντηρήσεως τῆς χήρας σας καὶ τῶν παιδιῶν θὰ ἔπεφτε στὸν ἀδελφόν σας, ὁ ὁποῖός τόσο ἀξιεπαινα ἐπῆρε τὴν θέσιν τοῦ πατέρα σας. Πῶς θὰ σὰς φαινόταν αὐτό;

Γκάντι: Ἐὰν ὁ ἀδελφός μου εἶναι πραγματικὰ εἰς τὴν θέσιν τοῦ πατέρα μου, βεβαίως δὲν θὰ τὸ θεωροῦσε πάρα πολὺ ὡς βάρος νὰ συντηρήσῃ τὴν χήρα μου, ἐὰν φθάσαμε ἐκεῖ.

Ἀσφαλιστὴς: Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ ἂν ὁ ἀδελφός σας ἦτο πεθαμένος;

Γκάντι: Ὁ πραγματικὸς προστάτης δὲν εἶμαι οὔτε ἐγὼ οὔτε ὁ ἀδελφός μου, ἀλλὰ ὁ Θεός.

Φίλος: Κάποτε εἰς τὴν Βομβάη εἶχατε ἀσφαλισθῆ γιὰ 10.000 ρουπίες. Πῶς ἔγινε αὐτό;

Γκάντι: Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἤμουν λίγο ἀαστατωμένος, διότι εἶχα πωλῆσει σχεδὸν ὅλα τὰ κοσμήματα τῆς συζύγου μου, γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς παροικίας, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀσφαλιστὴς με εἶχε κάποτε πιάσει στὰ δίχτυα του, πράγματι ἀσφαλιστήκα, ἀλλὰ κατόπιν αἰσθάνθηκα ντροπὴ, γιὰ τὸν ἑαυτό μου, εἰδικῶς γιὰ τὸν λόγο, ὅτι ἐστέρησα τὴν γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν αὐτοπεποίθησίν τους. Γιατί νὰ μὴν βασίζωνται οἱ ἴδιοι νὰ φροντίσουν τὸν ἑαυτό τους;

Φίλος: Ὡς ἀρχηγὸς οἰκογενείας, εἶναι φυσικὸν ἰσείς νὰ φροντίσετε γιὰ τὸ μέλλον τους.

Γκάντι: Ἐχω πεισθῆ, ὅτι ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τὴν γυναῖκα μου καὶ παιδιὰ, καθὼς καὶ ἐμένα, θὰ τὰ ἐφρόντιζε.

Λέγοντας αὐτὰ, ὁ Γκάντι ἔγραψε εἰς τὸν ἐπιστῆθον φίλον του Ρεβασάν - Καρμπάι περὶ τῆς ἀποφάσεώς του νὰ ἀκυρωθῇ (Induism, Λονδῖνον).

Ένα παλιό μήνυμα για τὸν σύγχρονο κόσμο

Τοῦ κ. ΖΗΣΙΜΟΥ ΛΟΡΕΝΤΖΑΤΟΥ

Στὰ 1855, ὁ Φραγκλῖνος Πῆρς, δέκατος τέταρτος Πρόεδρος τῆς Ἀμερικῆς (1853 - 1857) — ὑπάρχει Κολλέγιο στὸ ὄνομα του κοντὰ στὴν Ἀθήνα — «ζήτησε» ἀπὸ τὸν Ἀρχηγὸ μίας φυλῆς Ἰνδιανῶν νὰ «πουλήσει» στὴν κυβέρνηση τὴν περιοχὴ τους. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρχηγοῦ ἦταν Σιάτλ καὶ σώθηκε στὸ ὄνομα τῆς πρωτεύουσας — Σιάτλ — τῆς σημερινῆς Πολιτείας τῆς Οὐάσιγκτον, πού βρίσκεται στη βορειοδυτικὴ πλευρὰ τῆς ἀμερικανικῆς ἡπείρου (Δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὴν Οὐάσιγκτον, D.C.). Τὴν ἀπάντησι τοῦ Ἰνδιάνου Ἀρχηγοῦ τὴν ἀνεκοίνωσε τὸν περασμένο χρόνο ἡ ἀμερικανικὴ κυβέρνησι μὲ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ γιορτάσθησαν τὰ διακόσια χρόνια ἀπὸ τὴν διακήρυξι τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας, στίς 4 Ἰουλίου τοῦ 1776.

Στὰ 1855 δὲν ὑπῆρχε ἀκόμα οἰκολογία, δηλαδὴ μελέτῃ τῆς σχέσης τῶν ζωντανῶν ὀργανισμῶν ἀναμεταξύ τους καὶ μὲ τὸ ἀνόργανο περιβάλλον τους. Ὁ οἶκος μας δὲν ἦταν ἀκόμα τόσο πειραγμένος, γιὰ νὰ κάνομε λόγο γι' αὐτὸν ἡ οἰκολογία. Ἕνας ἄλλος λόγος—ὄχι ὁ «ἐν ἀρχῇ»—ἦ γαίτιο, εἶχε ξεθηκαρῶσει ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀναγέννησις, καὶ ὁ λόγος αὐτός, ὕστερα ἀπὸ τὸν Descartes, ὀλοκληρωνόταν σιγὰ σιγὰ τεχνολογικὰ μὲ τὴ Βιομηχανικὴ Ἐπανάστασι πρῶτα στὴν

Ἀγγλία καὶ ἀργότερα στὴν Ἀμερικὴ, ὅπου ἡ κατάχρησι τοῦ θριαμβευτικοῦ ὀρθολογισμοῦ ἔφτασε γρήγορα σὲ τόσο προχωρημένο σημεῖο, ὥστε ἡ πολιτεία ἀναγκάστηκε νὰ λαβεὶ ἐκεῖ, πρὶν ἀπὸ λιγα χρόνια, τὰ πρῶτα νομοθετικὰ μέτρα στὸν κόσμο ἂν δὲν κανὼ λάθος, γιὰ τὸν περιορισμὸ τοῦ κακοῦ, πού στὴν ἀρχὴ ἀπειλοῦσε, καὶ πού σήμερα δὲν ἀπειλεὶ πιά, ἀλλὰ καταστρέφει τὸν οἶκο μας. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι σὲ ὄλους τραγικὰ γνωστὰ.

Ἐκεῖνο πού δὲ μοιάζει τόσο γνωστὸ — καὶ καθόλου ἐπικαιρο — εἶναι πῶς ὑπάρχουν πολιτισμοὶ πηλαιότεροι (καὶ ἄς τὸ ἐλπίζομε: μελλοντικοί), ὅπου ἡ ἐπαφὴ ἀνάμεσα στὸν ἄνθρωπο καὶ στὸν οἶκο ἢ στὸ σπίτι του, ἢ στὸ φυσικὸ περιγυρο, δὲν ἔχει πειραχθεῖ καὶ ὁ δρόμος ἢ ὁ ἄξονας πού ἐνώνει τὸν οὐρανὸ μὲ τὴ γῆ δὲν κινδύνεψε ποτὲ νὰ χάσει τὴν κυκλοφορία ἐκείνη, πού τὴν ἐξασφαλίζει ἀπαράγραπτα, γιὰ τὴν κανονικὴ ζωὴ μας, κάποιον σημεῖο ἢ κέντρο ἀναφορᾶς ἐσωτερικὸ ἀνάμεσα στὸ χτίστη, στὴ χτίσι καὶ στὰ χτίσματα, δηλαδὴ ἀνάμεσα στὸ Θεὸ, στὸν κόσμο, καὶ στὸν ἄνθρωπο. Τὸ χαμένο κέντρο, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ σημάνει καὶ τὸν προοδευτικὸ ἀφανισμὸ ἐκείνων πού τὸ ἄφησαν νὰ χαθεῖ, ἀψηφώντας τὴν ἄλλη ὄψη τοῦ νομίσματος, ἐκείνη πού δὲ βλέπομε, τὴν ἐσώτερη ἀνα-

φορά στο πνεύμα.

Στό άναμεταξύ, ό πολιτισμός τών λευκών στην Άμερικη εξαφάνισε τόν πολιτισμό τών Ίνδιάνων· για να μñ ανάφερομε τίποτα για τούς Μεξικάνους παλαιότερα, μηδέ για τούς Μάγια ή τούς Ίνκας. Καί ή άκαταμαχητη μεθοδος συνεχίζεται. Οί Κινέζοι στις μέρες μας, με τρόπο άκαριαίο, ξεκλήρισαν ένα τρισμέγιστο πολιτισμό στο Θιβέτ. Άπομενομε μάρτυρες βουβοί τής αúτοκαταστροφής μας.

Ένας τέτοιος πολιτισμός στάθηκε ό πολιτισμός του Άρχηγού Σιάτλ. Καί ή ιερή καπνοσύριγγα τών Ίνδιάνων δέν ήταν παρά ό άξονας του κόσμου, axis mundi, που σύμφωνα με την πλατωνική «συγγένεια» τελικά ενώνει, σε όλες τις παραδοσεις, τή γή με τόν ουρανό, τό πλατωνικό «ον ουδέτερο» δηλαδή τόν άνθρωπο με τό πλατωνικό «δν άει», δηλαδή τό Θεό. Καί στο σημείο αυτο μπορεί να μου πειτε πώς ό Άρχηγος Σιάτλ ήταν ένας «αγριος». Τί καρτερισες να γίνει. Τό ξερω. Άλλα με την ίδια κατηγορηματική βεβαιότητα ξερω πως αντίθετα από τό σημερινό πολιτισμένο, ό «αγριος» αυτός κουβαλούσε μέσα του «τό μωρόν του Θεού» που είναι, καθώς γράφουν τα παλιά τα χαρτιά, πάντα «σοφώτερον τών ανθρώπων».

Η απάντηση του Άρχηγού τών Ίνδιάνων τής φυλής Suwamish στον πρόεδρο τής Άμερικής περιέχεται στην άκολουθη προφητική γραφή, που μεταφράζω πρόχειρα από την άμερικανική ανακοίνωση. Άναδημοσιεύτηκε στην έφημεριδα του Μαδράς «The Hindu», στις 29 Μαΐου του 1976, με τόν τίτλο, «Ένα μήνυμα για τόν σύγχρονο κόσμο», που δέν συντρέχει λόγος έμεις να τόν αλλάξομε. Στα χέρια μου έφτασε σταλμένη από δυό φίλους που ζούν στην Άγγλία «έν θλιψεσιν», για τό γενικευόμενο θρίαμβο τής καταστρ. ς.

Τό μήνυμα:

«Ό μεγάλος άρχηγός στην Ουά-

σιγκτον μηνάει πώς θελει να αγοράσει τή γή μας. Ό μεγάλος άρχηγός μηνάει άκομα λόγια φιλικά καί καλσθέλητα. Καλοσύνη του, γιατί ξερομε πως αυτός λίγο τή χρειάζεται αντίστοιχα τή φιλία μας. Την προσφορά του θα τή μελετήσομε, γιατί ξερομε πως αν δέν τόπραξομε, μπορεί ό λευκός να προφτάσει με τα όπλα καί να πάρει τή γή μας.

»Πώς μπορείτε να αγοράσετε ή να πουλάτε τόν ουρανό — τή ζεστα τής γής, Για μās μοιάζει παράξενο. Η δροσιά του άγερα ή τό άφρισμα του νερού ωστόσο δέν μās ανήκουν. Πώς μπορείτε να τα αγοράσετε από μās, Κάθε μέρος τής γής αυτής είναι ιερο για τό λαό μου. Κάθε άστραφτερη πικροβελόνα, κάθε άμμουδα στις άκρογαλιές, κάθε θολούρα στο σκοτεινό δάσος, κάθε ξέφωτο καί κάθε ζουζούνι, που ζουζουνίζει είναι στη μνημη καί στην πείρα του λαού μου, ιερο.

»Ξερομε πως ό λευκός δέν καταλαβαινει τούς τρόπους μας. Τα μέρη τής γής, τό ένα με τό άλλο, δέν κάνουν γι αυτόν διαφορά, γιατί είναι ένας ξένος που φτανει τη νύχτα καί παίρνει από τή γή όλα όσα του χρειάζονται. Η γή δέν είναι αδερφός του, αλλά έχθρός που πρέπει να τόν καταχτήσει καί άφου τόν καταχτήσει, πηγαινει παρακάτω. Με τό ταμαχι που έχει, θα καταπιεί τή γή καί θα αφήσει πίσω του μιά έρημο. Η όψη που παρουσιάζουν οι πολιτείες σας, κανει κακό στα μάτια του έρυθροδερμου. Όμως αυτό μπορεί καί να συμβαινει, επειδη ό έρυθροδερμος είναι άγριος καί δέν καταλαβαινει.

»Αν άποφασίσω καί δεχτώ, θα βαλω έναν όρο. Τα ζωα τής γής αυτης, ό λευκός θα πρεπει να τα μεταχειριστή σαν άδέρφια του. Τί είναι ό άνθρωπος δίχως τα ζωα; Αν όλα τα ζωα φύγουν από τή μέση, ό άνθρωπος θα πεθανει από μεγάλη έσωτερική μοναξιά, γιατί όσα συμβαινουν στα ζωα, τα ίδια συμβαινουν στον άνθρωπο.

»Ένα ξερομε, που μπορεί μιά

ΘΛΧΜΑ

μέρα ο λευκός να το ανακαλύψει. Ο Θεός μας είναι ο ίδιος Θεός. Μπορεί να θαρρείτε πως 'Εκείνος είναι δικός σας, όπως ζητάτε να γίνει δική σας η γη μας. 'Αλλά δεν το δυνόσατε. 'Εκείνος είναι Θεός των ανθρώπων. Και το Έλεός Του μοιρασμένο άπαράλλαχτα σε έρυθρό-δερμους και λευκούς. Αυτή η γη Του είναι άκριβη. "Οποιος τή βλάπτει, καταφρονάει το Δημιουργό της. Θα περάσουν οι λευκοί — και μπορεί μάλιστα γρηγορώτερα από άλλες φυλές. "Όταν μαγαρίζεις συνέχεια το στρώμα σου, κάποια νύχτα θα πλαντάξεις από τις μαγαρισιές σου. "Όταν όλα τα βουβάλια σφαχτούν, όταν όλα τα άγρια άλόγατα μερέψουν, όταν την ιερή γωνιά του δάσους τή γιομίσει το άνθρωπινο χνώτο και το θέαμα των φουντωμένων λόφων το κηλιδώσουν τα σύρματα του τηλεγράφου με το βουητό τους τότες που να βρείς το ρουμάνι; Που να βρείς τον άητό; Και τί σημαίνει να πείς έχε γεια στο φαρί σου και στο κυνήγι; Σημαίνει το τέλος τής ζωής και τήν άρχή του θανάτου.

»Πουθενά δεν βρίσκεται μιá ησυχή γωνιά μέσα στις πολιτείες του λευκού. Πουθενά δε βρίσκεται μιá γωνιά να σταθείς να ακούσεις τα φύλλα στα δένδρα τήν άνοιξη ή το ψιθύρισμα που κάνουν τα ζουζούνια πεταρίζοντας. "Όμως μπορεί έπειδή, καταπώς είπα, είμαι άγιος και δεν καταλαβαίνω — μπορεί μοναχά για το λόγο αυτόν ο σαματάς να ταραξεί τα αυτιά μου. Μα τί μένει από τή ζωή, όταν ένας άνθρωπος δε μπορεί να άφουγκραστεί τή γλυκιά φωνή που βγάνει το νυχτοπούλι ή τα συνακουσίματα των βατράχων όλόγυρα σε ένα βάλτο μέσα στη νύχτα; "Ο έρυθρόδερμος προτιμάει το άπαλόχη άγέρι λαγαρισμένο από τήν καταμεσήμερη βροχή ή μοσχοβολημένο με το πεύκο. Του έρυθρόδερμου του είναι άκριβός ο άγέρας, γιατί όλα τα πάντα μοιράζονται τήν ίδια πνοή — τα ζώα, τα δέντρα, οι άνθρωποι. "Ο λευκός δε φαίνεται να δίνει προσο-

χή στον άγέρα που άνασαινει. Σαν ένας που χαρσπολεμάει για μέρες πολλές, δεν όσμίζεται τίποτα.

»"Αν ξέραμε, μπορεί να καταλαβαίναμε — αν ξέραμε τα όνειρα του λευκού, τις έλπίδες που περιγράφει στα παιδιά του τις μακριές χειμωνιάτικες νύχτες, τα όράματα που ανάφτει το μυαλό τους, ώστε άνάλογα να δέονται τήν αυρίανή. 'Αλλά έμεις είμαστε άγριοι. Μας είναι κρυφά τα όνειρα του λευκού. Και έπειδή μας είναι κρυφά, θα έξακολουθήσουμε το δρόμο μας. "Αν τα συμφωνήσουμε μαζί, θα το παόξουμε για να σιγουρέψουμε τις προστατευόμενες περιοχές που μας τάξατε. 'Εκεί θα ζήσουμε, μπορεί, τις μετρημένες μέρες μας καταπώς το θελήσαμε. "Όταν ο στερνός έρυθρόδερμος λειψί από τή γη, και από τή μνήμη δεν άπομείνει παρά ο ίσκιος από ένα σύννεφο που ταξιθεύει στον κάμπο, οι άκρογιαλιές αυτές και τα δάση θα φυλάγουν ακόμα τα πνεύματα του λαού μου — τί αυτή τή γη τήν αγαπούν, όπως, όπως το βρέφος αγαπάει το χτύπο τής μητρικής καρδιάς. "Αν σάς τήν πουλήσουμε τή γη μας, αγαπήστε τη, καθώς τήν αγαπήσαμε έμεις, φροντίστε τη καθώς τή φροντίσαμε έμεις, κρατήστε ζωντανή στο λογισμό σας τή μνήμη τής γής όπως βρίσκεται τή στιγμή που τήν παίρνετε, και μέ όλη σας τή δύναμη, μέ όλη τήν τρανή μόρεσή σας, μέ όλη τήν καρδιά σας, διατηρήστε τη για τα τέκνα σας, και αγαπήστε τη καθώς ο Θεός αγαπάει όλους μας." Ένα ξέρουμε — ο Θεός σας είναι ο ίδιος Θεός. "Η γη Του είναι άκριβη. 'Ακόμα και ο λευκός δε γίνεται να άπαλλαχτεί από τήν κοινή μοίρα».

Για τήν άντιγραφή

ΖΗΣΙΜΟΣ ΛΟΡΕΝΤΖΑΤΟΣ

(ΒΗΜΑ, 16 'Ιαν. 1977)

Φόβος και Ἠθικὴ

CREDO QUIA ABSURDUM EST.

(Τὸ πιστεύω, γιατί εἶναι
παράλογο).

Τερτυλλιανός

Δέν εἶναι, μόνο, τὸ τί ἐστίν ἠθική - εἶναι και ἡ σχέση, ἡ πρακτικὴ σχέση τῆς ἠθικῆς ἀντίληψως με τὸν ἄνθρωπο και τὴν συμπεριφορὰ του.

Τί εἶναι, δηλαδὴ, ποιὸς εἶναι ὁ ἠθικὸς ἄνθρωπος;

Δεχθῆκαμε τὴν ἠθικὴν ὡς συνολο κανόνων, ὄχι πάντα ἐξαναγκαστῶν, νομικὰ ἀλλὰ διὰ τῆς συνειδήσεως ἐπιβαλλομένων, εἴτε οἱ κανόνες αὐτοὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν μακρὰ και ὁμοιομορφὴ ἀσκηση χρῆσμων ἐθίμων, εἴτε, ἐπὶ τέλους, ἀπὸ κάποια ἀγνωστὴ, ἔμφυτη προδιάθεση.

Ἀλλὰ, ὁ συγκεκριμένος ἠθικὸς ἄνθρωπος;

Εἶναι ἀνάγκη, γιὰ νὰ εἶναι κανεὶς ἠθικὸς, νὰ ἀνήκει στὴν χριστιανικὴ ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη θρησκεία και νὰ ἐκτελῆ τὶς ἐπιταγές της; Ἡ μπορεῖ νὰ εἶναι ἠθικὸς και ταυτόχρονα νὰ μὴ πιστεῦθαι στὶς θρησκείες, ἢ ἀκόμη και στὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ;

Εἰδῶ, φοβόμαστε πῶς θὰ διαφωνήσουμε, παλὶ, με τοὺς δογματικούς.

Σκέφθηκε, ἀληθινὰ, κανεὶς πόσες ἀδικίες, πόσες ἀπάνθρωπες πράξεις, πόσα, ἀκόμη, τερατώδη ἐγκλήματα ἔγιναν, κατὰ καιροὺς, ἐν ὀνόματι τῆς θρησκευτικῆς ἠθικῆς; Θυμᾶται κανεὶς τὶς «σταυροφορίες», τὰ αὐτοὺς ντὰ φέ, τὶς θεοδικίες, Ἐχὲ ἀναλογισθῆ, τὸ «μύδρους αἶρειν χεροῖν και πῦρ διέρπειν και θεοὺς ὀρκωμοτεῖν» τοῦ Σοφοκλέους, τί σημαίνει; Και μόνο ἡ Ἱερὴ Ἐξέταση

-γιὰ νὰ πάρουμε μία περίπτωσιν- εἶναι κραυγαλέα ἀπόδειξις δυο βασικῶν πραγμάτων.

Πρῶτον: Τοῦ πόσο ρευστὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ ἀντίληψη, ἔστω κι' ἂν ξεκινῶ ἀπὸ τὴν γλυκύτερη και μιὰ ἀπὸ τὶς φιλοσοφικώτερες θρησκείες, ὅπως ὁ χριστιανισμός.

Δεύτερον: Τοῦ πόσο μακριὰ μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ ἡ φανατικὴ πεποίθησι, πῶς, ὅποιοι εἶναι πιστοί, εἶναι και καλὸς ἄνθρωπος και πῶς ὄλοι οἱ ἄλλοι -κατὰ συνέπειαν- μπορεῖ νὰ λείπουν ἢ νὰ κακοπαθαίνουν, χωρὶς νὰ ζημιώνεται ἡ ἀνθρωπότης.

Ἡ πεισματικὴ προσήλωσι στὴν θρησκευτικὴ ἠθικὴ εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνο φαινόμενο. Μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ στὸ διαχωρισμὸ τῶν ἀνθρώπων σὲ κατηγορίες. Ὅπως οἱ διαστρεβλώσαντες τὸν κομμουνισμὸ σύγχρονοι προφήτες του, ποὺ ἀναγνωρίζουν γιὰ τὸ λαὸ, μόνο ὄσους τοὺς ἀκολουθοῦν, ἔτσι και οἱ ὑποφῆτες τῆς θρησκευτικῆς ἠθικῆς, καταλήγουν νὰ θεωροῦν ἀξιους νὰ ζοῦν, μόνο ἐκεῖνους, που τοὺς πιστεύουν. Και τὰ ἐπακόλουθα τὰ γνωρίζουμε στὴν ἱστορία σὰν ἐπιδρομές, σὰν δικτατορίες, σὰν μισαλλοδοξίες, με ἀγνωστὴ, ἀλλὰ συχνὰ τραγικὴ ἐκβασί.

Ἄς ἀφήσουμε, ὅμως, τὰ πλατὺ ροῦ τῆς ἱστορίας και ἄς ἐλθουμε στὴ καθημερινὰ. Πόσοι χριστιανοὶ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο, ὅταν ψευδορκοῦν στὸ δικαστήριον; Ἡ ψευδορκία, που μπορεῖ νὰ καταστρέψῃ ζωές, δέν τοὺς ἐμποδίζει νὰ μπαίνωσθαι τὰκτικὰ στὶς Ἐκκλησίες, νὰ ἀνάθουν κερὰ και νὰ παριστάνουν τοὺς ἠθικολόγους, κατακεραυνωνοντας τοὺς ἄλλους σὰν ἀνηθικούς, αὐτοδιοριζόμενοι προστάτες τῆς δημοσίας ἠθικῆς και ὑπερμαχοὶ τῆς κοινωνικῆς ευπρεπειας.

Ἀντιθετα, ἄλλοι ἄνθρωποι, με ἀδιαφορία γιὰ τὴν θρησκεία, ἔχουν περγαμνῆς ἠθικωτάτης δράσεως. Ἀκόμη και ἄθεοι. Και νομίζουμε, ὅτι, στὸ σημεῖο αὐτὸ, δέν ἔχει ἄδικο, ὁ Λὲ Νταντέκ, ποὺ στὸν «ἀθεϊσμό» του δεβαιώνει, πῶς οἱ ἄθεοι,

ἀκριβῶς ἐπειδὴ δὲν ἔχουν ἐντολὲς προκατασκευασμένες νὰ ἐκτελέσουν, εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ εἶναι συνειδητότεροι, πιδ ἄσφογοι, στὴν κοινωνικὴ τους συμπεριφορά.

Ἐδῶ, εἶμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ λογαριάσουμε τὸ ἐπιχειρημα, ποῦ μπορεῖ μερικοὶ νὰ προβαλλοῦν: ἂν καὶ οἱ ἄθεοι ἔχουν ἠθικὴ ὑπόσταση, αὐτὸ σημαίνει, πῶς κάποιος τὴν ἐμφύτευσε σ' αὐτοὺς. Καὶ δὲν ἀπορρίπτουμε αὐτὴν τὴν πιθανότητα. Δὲν μπορούμε, ὅμως, νὰ ἀποκλείσουμε καὶ τὸ ἐνδεχόμενο, ποῦ, ἤδη ἀναφέραμε, νὰ ἀποτελοῦν οἱ ἠθικὲς ἀξίες, ἀταβιστικὰ καθηλωθεῖσες ἐννοίες, ὕστερα ἀπὸ μακρὰ καὶ ὁμοίωμορφη ἄσκηση χρησίμων κανόνων. Μήπως τὸ «οὐ φονευσεῖς» δὲν εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἔννευ, γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῆς κοινωνίας; Μήπως τὸ «οὐ κλέψεις», ἢ τὸ «οὐ ψευδομαρτυρήσεις» δὲν εἶναι ἀπαραίτητα, γιὰ νὰ υπάρξῃ σύννομη κοινωνικὴ ζωὴ;

Ἐδῶ, παλι, πιθανὸν νὰ ἀντιτιννοῦν: καλὰ, τὸ «οὐ κλέψεις» ἀλλὰ ἐπιταγὲς ὅπως τὸ «ἀγαπάτε ἀλλήλους», ποῦ δὲν ἔχουν ἄμεση πρακτικὴ ἀξία, Ὅπως οἱ ἄλλες ἀνθρωπιστικώτερες, φέρ' εἰπεῖν, τῆς βουδδιστικῆς θρησκείας, Αὐτές, γιὰτὶ καὶ πῶς κατεστάθησαν, «δι' ἀσκήσεως»;

Ἀφῆνομε, ὅτι τὸ «ἀγαπάτε ἀλλήλους», πιθανὸν νὰ προέρχεται ἐπίσης, ἀπὸ συμφέρουσα, στὸ σύνολο, διαγωγή. Καὶ δεχόμεθα πῶς εἶναι λαμπρὴ καὶ ἐνδεικνυόμενη ἀντίληψη, ἔμφυτη, ἴσως, στοὺς «καλοὺς», ποῦ πρέπει, φυσικὰ, νὰ τύχῃ κάθε

σβασμοῦ. Ρωτοῦμε, ὅμως: Κατὰ ποῖα παροδοξὴ λογικὴ, πρέπει κανεὶς νὰ εἶναι πιστὸς, σὲ μιὰ ὀρισμένη θρησκεία, ποῦ τὸ ἐπιτάσσει, γιὰ νὰ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του; Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἄθρησκος καί, ἐν τούτοις, νὰ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του; Καὶ, ἀντιθετα, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι πιστὸς καὶ νὰ μὴ τὸν ἀγαπᾷ, Ἄφου, μάλιστα, δεχθήκαμε, πῶς ἡ ἀντίληψη τῆς καλωσύνης εἶναι ἔμφυτη.

ΑΣ ΠΡΟΣΕΞΘΥΜΕ: Ἄν στηρίζουμε τὸ ἠθικὸ συναίσθημα στὸν φόβο τοῦ θεοῦ, ὅπως ἐπιχειροῦν νὰ πράξουν οἱ θρησκείες τότε διατυπώνουμε τὴν χειρότερη ὕβρι, κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ θρησκείες προσπαθοῦν νὰ μᾶς πείσουν νὰ εἶμεθα καλοὶ, ἐπισείοντας τὸ φόβητρο τῆς κολάσεως καὶ τῶν Σατανάδων. Γιατί, ὅμως, νὰ θεωρήσουμε πῶς ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ προσηλώσῃ τὸ νοῦ του, πρὸς ὕψηλότερες ἀντιλήψεις καὶ νὰ πείσθῃ γιὰ τὴ σωστὴ συμπεριφορά, ὄχι ἀπὸ τὸν φόβο τῆς τιμωρίας, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν συνειδήσή του—ὅποια κι' ἂν δεχθοῦμε πῶς εἶναι ἡ προέλευση καὶ ἡ διαμόρφωση τῆς συνειδήσεως.

ΑΝ ΕΠΙΜΕΝΟΥΜΕ, πῶς ὁ φόβος, ἔστω καὶ ὁ θρησκευτικὸς φόβος, πρέπει νὰ εἶναι τὸ κίνητρο τῆς ἠθικῆς, δὲν θὰ ἔχομε διαπράξει τὴν χειρότερη προσβολή, κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος—καὶ τοῦ Θεοῦ;

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

(ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, 16 Ἰαν. 1977)

Ὁ «Μπάμ» καὶ ὁ «Θανάσης»

ΤΑ ΔΥΟ ΣΚΥΛΑΚΙΑ

Ἄφήγημα τοῦ κ. ΑΛΕΚΟΥ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Ἦταν ἓνα σκυλακι κάτασπρο, ἓνα πανέξυπνο κανίς, πού πολλοί ἴσως ἀπό σάς τὸ ἔχουνε δεῖ στὴν τηλεόρασι, ὅταν, πέρσι, ἦταν «παρτεναίρ» τῆς Ρένας Βλαχοπούλου! Ἦταν τὸ σκυλακι μου. Τὸν ἔλεγα «Μπάμ» κι' ὅταν τὸ ἀγόρασα, ἦταν ἓνα κάτασπρο κουταβάκι — δυὸ μηνῶν ἦταν τότε — πού εἶχε μόνο τρία μαύρα σημάδια σὰν ἑλιές: τὰ δυὸ ματακία του καὶ τὴν μουσουλδίτσα του, ἢ μάλλον τὴν μυσουλτὰ του. Ἐνα τόσο δά πραματάκι, πού κούρνιασε εὐχάριστα στὴν ἀγκαλιά μου κι' ἀποκοιμήθηκε μ' ἐμπιστοσύνη, μέσα στὸ ταξί, τὸ ὁποῖο τὸν μετέφερε στὸ σπίτι μου. Τὸ σπίτι μου, πού ἔγινε, φυσικά, καὶ σπίτι του. Ὅταν στηρίχθηκε καλά στὰ τέσσερα ποδαράκια του, ἄρχισε νὰ τὸ ἀλωνίζει γαυγίζοντας χαρούμενα. Τοῦ ἔμαθα νὰ εἶναι καθαρὸς, φρόνιμος καὶ ὑπακούος καὶ δὲν εἶχα κανένα πρόβλημα ἀπ' αὐτόν, ὅπως — νομίζω — κι' αὐτὸς δὲν εἶχε κανένα πρόβλημα ἀπὸ μένα. Ὅταν ἔγραφα — καὶ γράφω μὲ τὶς ὥρες ὅταν γράφω — ἐρχότανε κατω ἀπὸ τὸ γραφεῖο μου, στ' ἀριστερά, κουλουριαζότανε καὶ καθότανε ἐκεῖ ἀκίνητος, λες καὶ φοβότανε νὰ μὴ μ' ἐνοχλήσῃ. Ὅταν, γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο, διέκοπτα τὸ γραψιμο, ἐρχότανε κατω ἀπὸ τὴν καρεκλά μου, σηκώνοτανε στα δυὸ ποδαράκια του, γιὰ νὰ με φτασῇ καὶ μὲ τὸ ἓνα μπροστινὸ τραβούσε, ἢ μάλλον ἔξυνε τὸ χέρι μου γιὰ νὰ τὸν χαϊδέψω. Τοῦ ἄρεσανε τόσο τὰ χадια, πού κάποτε εἶχα πεί ὅτι ἔχει ταλέντο... γάτας.

Ὅπως καὶ νάχε τὸ πράμα, ὁ Μπάμ γέμιζε τὸ σπίτι μου. Μ' ἔ-

παιρνε χαμπάρι, τρεῖς ὥρες μακριὰ καὶ σπινότανε πίσω ἀπὸ τὴν κλειστή τὴν πόρτα, χοροπηδοῦσε καὶ γαυγίζε χαρούμενα.

Καὶ τώρα, γιὰ νὰ καταλαβετε τὴ συνέχεια τῆς ἱστορίας, θὰ σὰς μιλήσω γιὰ τὸν Θανάση. Ὁ Θανάσης εἶναι ἓνας παλιὸς καλὸς μου φίλος, πού ἔμεινε σὲ μιὰ γειτονικὴ πολυκατοικία τῆς οδοῦ Σπετωῶν. Χρόνια ολόκληρα κανίχε παρέα μαζί καὶ πολλές φορές, γιὰ νὰ μὴ χτυπήσω τὸ κουδούνι του, στεκόμουνε ἀπὸ κατω καὶ τοῦ φώναζα:

— Θανάση!

Κι' ὁ Θανάσης εβγαίνει στὴ βεράντα του καί, ἢ ἀνέβαινε ἐγὼ ἀπάνω γιὰ ταβλί ἢ κατέβαινε ὁ Θανάσης κατω, γιὰ νὰ πᾶμε κάπου νὰ φαῖμε καὶ νὰ πιούμε κανένα κρασάκι. Ὁ φίλος μου ὁ Θανάσης, ὁμως, πέθανε. Πρὶν ἓνα χρόνο, λοιπόν — ἦταν πιά πεθαμμένος ὁ Θανάσης — περνώντας κατω ἀπὸ τὸ σπίτι του, δὲν ξέρω πῶς μού ἦρθε καὶ φώναξα:

— Θανάση!

Καὶ τότε ξεπρόβαλε κατω ἀπὸ ἓνα αὐτοκίνητο, πού ἦταν παρκαρτισμένο ἐκεῖ στὸ πεζοδρόμιο, ἓνας ὠραίος γκρίζος σκύλος, πού ἦρθε κοντὰ μου καὶ τρίφτηκε στὰ πόδια μου. Οἱ φίλοι πού μὲ συντρόφειαν, γελασανε:

— Λες νὰ τὸν λένε Θανάση;

Στὸ χέρι μου κρατοῦσα ἓνα πακετάκι μὲ σχετικούς μεζέδες, πού τὸ προωρίζα γιὰ τὸ δικό μου σκυλακι. Μὲ συγκίνησε, ὁμως, ἡ τρυφερότητα τοῦ ἀγνωστου, ἀληθόσκυλου τοῦ «Θανάση», καὶ τοῦ τὸ ἔδωσα. Ὁ δικός μου, στὸ κάτω-

κάτω τῆς γραφῆς, χορτάτος ἦτανε καὶ τὸ φαί του, στὸ σπίτι, ὑπῆρχε στὸ κυπελλάκι του. Φαίνεται ὅτι ὁ Θανάσης, πολὺ ἐκτίμησε αὐτὴ τὴν χειρονομία μου, γιατί ἀπὸ τότε, κάθε βράδυ, ὅταν γυρίζω στὸ σπίτι, μὲ παίρνει χαμπάρι κι' ἔρχεται τρεχαλητὸς μὲ σηκωμένη πανηγυρικὰ τὴ φουντωτὴ οὐρά του, γιὰ νὰ μοῦ πῆ τὴν καλησπέρα του. Ἄλλὰ κι' ἐγὼ τὶς περισσότερες φορές τοῦ φέρνω, πάντα στὸ λαδόχαρτο, τὸν σχετικὸ μεζέ, πού ἴσως δὲν τὸν ἔχει πιά ἀνάγκη, γιατί ὁ Θανάσης ἔγινε τόσο δημοφιλῆς πού τὸν φροντίζει πιά ὅλη ἡ γειτονιά. Θὰ ἔπρεπε ἀκόμα νὰ σὰς πῶ ὅτι ὁ Θανάσης δὲν θέλει καὶ πολλὰ - πολλὰ. Ἔρχεται, βέβαια, τρεχαλητὸς, λείπει τὴν καλησπέρα του, τῶρι καὶ τὸ μεζεδάκι του κι' ὕστερα παίρνει δρόμο, ἢ γιὰ νὰ καταχωνιαστῆ κάτω ἀπὸ κανένα αὐτοκίνητο, ἢ γιὰ νὰ χαθῆ στὰ βάθη τῆς κατασκότεινης ὁδοῦ Σπετσῶν.

Καὶ τώρα, ἄς ξαναγυρίσουμε στὸν δικό μου, στὸν μικρούλη κάτασπρο Μπάμ. Ἦρθαν ἔτσι τὰ πράγματα στὴ ζωὴ μου, πού τὸν ἔχασα. Δὲν ἔπαθε τίποτα, δηλαδή, τὸ σκυλάκι — χτυπάω ξύλο — ἀλλὰ δὲν βρίσκεται πιά στο σπίτι μου. Πολλὲς φορές, τὶς ἀτέλειωτες ὥρες τῆς νύχτας πού γράφω ψάχνω ἀσυναίσθητα νὰ τὸν βρῶ κάτω ἀπὸ τὸ γραφεῖο μου. Μάταια ὅμως. Δὲν ὑπάρχει πιά ὁ Μπάμ στὴν ἀγαπημένη του θέσι. Οὔτε μὲ τὸ κάτασπρο κομψὸ μπροστινὸ ποδαράκι του, μού ξύνει τὸ χέρι γιὰ νὰ τὸν χαιδέψω κάτω ἀπ' τὴ μουσούδα του καὶ στὴν οὐρά του, πού τόσο τοῦ ἄρεσε. Κι' ὅταν ἀνοίγω τὴν ἐξώπορτα τοῦ δια-

μερίσματός μου, ἀκούω μόνο τὸν ἦχο τοῦ κλειδιοῦ στὴν κλειδαριά. Κι' ἐκείνη τὴν ὥρα μοῦ λείπουνε — πόσο πολὺ μοῦ λείπουν, ἀλήθεια — τὰ χαρούμενα χοροπηδήματά του, τὰ μικρὰ κοφτὰ γαυγίσματα κι' ὅλο αὐτὸ τὸ ἐγκάρδιο καλωσόρισμα, πού τόσο τὸ εἶχα συνηθίσει, κάθε βράδυ ἐδῶ κι' ὄχτῶ περίπου χρόνια.

Καὶ τώρα, πῆστε μου: Πού τὸ ἔμαθε ὁ Θανάσης; Πού ἔμαθε ὅλη αὐτὴ τὴν στενοχώρια μου, γιὰ τὴν ἔλλειψη τοῦ τετράποδου συντρόφου μου; Ποιὰ περίεργη καὶ ἀνεξήγητη διαίσθησις τὸν εἰδοποίησε καὶ ἄρχισε νὰ μοῦ δείχνῃ τὴ συμπόνια του; Αὐτὸς πού δὲν στεκότανε παρὰ λίγα λεπτὰ δίπλα μου, τώρα δὲν λείπει νὰ φύγῃ. Μόλις πού μυρίζεται τὸ μεζεδάκι πού τοῦ φέρνω κι' ἔρχεται ἀπέναντί μου καὶ καρφώνει τὰ μεγάλα μάτια του ἐπάνω μου, σὰν νὰ θέλῃ νὰ μοῦ πῆ κάτι, νὰ μὲ παρηγορήσῃ. Δὲν ξέρω. Ἴσως ἔτσι νὰ μοῦ φαίνεται καὶ νὰ μὴν εἶναι ἔτσι. Ἄλλὰ πάλι, γιατί τώρα τὶς νύχτες, ἔρχεται ὡς τὴν ἐξώπορτα τῆς πολυκατοικίας, λὲς καὶ περιμένει ἕνα νεῦμα μου γιὰ νὰ περάσῃ μέσα; Καὶ γιατί μιὰ καὶ δὲν τοῦ κάνω αὐτὸ τὸ νεῦμα, στέκεται ἀπ' ἔξω καὶ μὲ παρακολουθεῖ ἀκίνητος καὶ περίλυπος, ὥσπου νὰ μὲ δῇ νὰ μπῶ στὸ ἀσανσέρ; Τὸ ξέρω ὅτι εἶμαι ἴσως ὑπερβολικός. Ὅπως ξέρω ἐπίσης, ὅτι πολλὲς φορές νομίζουμε ὅτι συμβαίνει κάτι, μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ θὰ μὰς ἄρεσε νὰ συμβαίνει.

ΑΛΕΚΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΣ
(«Ἐλεύθερος Κόσμος»,
16 Ἰαν. 1977)

ΤΑ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σημειώσεις ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Δελφοί και Μαντείο, Παν. Ίω. Ζέρβα. Ἡ Μεγάλη Πυραμὶς τοῦ Χέοπος, Ἀλεξάνδρου Γ. Ἀλεξίου. Ἄγνωστα μεγαλουργήματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, Θεοφ. Μανιά.

Ἡ τετάρτη ἔκδοσις τοῦ βιβλίου τοῦ λογίου κ. Παναγιώτου Ἰω. Ζέρβα γιὰ τοὺς Δελφοὺς καὶ τὸ Μαντεῖο τῶν συνέπεσε μετὰ τὴν κυκλοφορίαν δυὸ ἄλλων βιβλίων, ποὺ ἐκτείνουσι τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀπὸ τὸ σύνολον τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ χώρου ἕως καὶ τὴν Αἴγυπτον, μετὰ τῶν ἄλλων δέ, χειρίζονται, μετὰ τρόπον ταυτόσημον σχεδόν, ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ θέμα: Τὸ μυσταγωγικὸ βάθος τῆς ἀρχαιότητος ἐν γένει καὶ τὸ αἶνιγμα τῆς Ἀτλαντίδος εἰδικώτερα. Δείγματα τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν συγχρόνων πνευματικῶν ἀνθρώπων.

Ὁ κ. Παναγ. Ζέρβας, στὸ κλασικῆς λιτότητος ἔργον του, δὲν περιορίζεται μόνον στὴν παροχὴ χρησίμων (καὶ μετὰ εὐχάριστον τρόπον) πληροφοριῶν γιὰ τὴν μυθολογίαν καὶ ἱστορίαν τῶν Δελφῶν, γιὰ τὰ τοπωνύμια, τὶς ἀνασκαφές

καὶ τὸ μουσεῖον—στοιχεῖα ἐξυτηρητικὰ τῶν ἐπισκεπτῶν ἢ προσκυνητῶν τοῦ ἀρχαίου ἱεροῦ ἢ καὶ τῶν ἐκ τοῦ μακροθῆν ἐνδιαφερομένων—ἀλλὰ καὶ ἐμβοθῆνει στὸ πνευματικὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας, ἢ ὅποια ἐξετρανήετο ἀπὸ τοὺς βράχους τῶν Φαιδριῶδων.

Ἰδιαίτερος ἀσχολεῖται μετὰ τὸ περίφημον καὶ μυστηριώδες σῆμα-βόλον ΕΙ τὸ ὅποῖον εὗρισκετο εἰς μετώπῃν τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν ἀπέναντι τοῦ ρητοῦ ΓΝΩΘΙ ΣΑΤΤΟΝ. Στήριζόμενος εἰς τὸν Πλούταρχον καὶ τὸν Ἐπίκτητον, ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ρητὸν, ἀποτελοῦν θεῖαν ἐντολήν, εὗρισκει ἀπάντησιν εἰς τὸ ἀνθρώπινον ΕΙ, πρόκειται δηλ. περὶ διαλόγον ἀμειβομένον μετὰ τῶν Θεοῦ καὶ Ἀνθρώπου. Ὁ Ἀνθρώπος, γνωρίζων τὸν ἑαυτὸν του, ἀπαντᾷ ὅτι εἶναι μέρος τῆς θείας οὐσίας,

θεός ἐν σαρκί. Θὰ μπορούσε νὰ γίνη ἡ ἀκόλουθος ἀναπαράστασις τοῦ διαλόγου, ὁ ὁποῖος εἶναι θαυτάτα μυσταγωγικὸς καὶ ἔχει κεφαλαιώδη σημασία γιὰ τὴν ἀνθρώπινη βιωτική:

Θεός (πρὸς τὸν ἄνθρωπο):
Γνώθι σαυτόν!

Ἄνθρωπος (πρὸς τὸν Θεόν):
Εἶ = εἶσαι Σὺ. Τὸ ἀληθινό, τὸ ἔσωτερικὸ Ἐγὼ μου, ὄχι τὸ φθαρτὸ περίβλημα τῆς ὕλης, Εἶ-ΣΑΙ ΣΥ.

Ὁ Ἐπίκτητος εἰς τὰς Διατριβὰς του (πρὸς τὸν μὴ φωτισμένον ἀκόμη ἄνθρωπον ἢ μὴ κατανοοῦντα τὴν μυστηριώδη δίφθογγον): Σὺ ἀπόσπασμα εἶ Θεοῦ. Ἐχεις τι ἐν σεαυτῷ μέρος Ἐκείνου. Τὶ ἀγνοεῖς σοῦ τὴν εὐγένειαν; Οὐκ οἶδας πόθεν ἐλήλυθας; Οὐκ οἶδας ὅτι Θεὸν γυμνάσεις, Θεὸν περιφέρεις;

«Ἀπὸ αὐτὰ—καταλήγει ὁ συγγραφεὺς—ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ Δελφικὸν Μαντεῖον, μὲ τὴν ἀνακήρυξη τοῦ Ἀπόλλωνος ὡς Θεοῦ τοῦ Φωτός, δηλ. μὲ τὴν αὐτοσυνειδηση, μὲ τὸ «γνώθι σαυτόν»—ποῦ δὲν εἶναι παράγγελμα, ἀλλὰ δόγμα—διδάσκει αὐτὸ τὸ πρῶτο στὴν ἀνθρωπότητα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι καὶ θεοειδὴς καὶ αὐτεξούσιος, δόγμα ποῦ ἀποκρυσταλλώθηκε μὲ τὴν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ».

Κατὰ τὸν συγγραφέα, οἱ Δελφοὶ δὲν ἦσαν ἓνα μυσταγωγικὸ κέντρον ἀνάλογον μὲ τὰ τελούντα τὰ Ἐλευσίνια, Μινωκά, Ὀρφικά, Κινυραδικὰ καὶ ἄλλα Μυστήρια τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ, μᾶλλον, μία ἔσωτερικὴ μυσταγω-

γικὴ σχολή, ἡ ὁποία δὲν ἐζήτησε ποτὲ νὰ προσελκύσῃ μαθητάς. Εἶχε τὸν χαρακτήρα Χρηστηρίου, ἐπειδὴ οἱ «θεοδιδάκτοι», κατὰ Πλάτωνα, ἱερεῖς ἦσαν «προικισμένοι ἀπὸ τὴν Φύση μὲ τὰ ἰδεώδη τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καλοῦ, πνεύματα ἀγνά, φωτεινὰ καὶ ἐλεύθερα, ποῦ πέτυχαν μὲ τὴν αὐτοσυγκέντρωση καὶ τὸν αὐτοέλεγχον, νὰ ἔρθουν σ' ἐπικοινωνία μὲ θεῖες ὑπάρξεις καὶ ἔτσι νὰ καταστοῦν γνῶστες τῶν φυσικῶν νόμων... γνῶστες καὶ τῶν τωρινῶν καὶ τῶν μελλόντων, μὲ σκοπὸ τὴν δημιουργία ἑνὸς πολιτισμοῦ ἀντάξιον τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος».

Κατὰ τὸν συγγραφέα τῆς «Μεγάλης Πυραμίδος», τὰ μαντεῖα, ἐκτὸς τῆς θρησκευτικῆς τῶν ὑποστάσεως, «εἶχαν πάντοτε μία θαυμάσια Ὑψηροσία Πληροφοριῶν, ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα, σκορπισμένη μὲ πράκτορες—ἱερεῖς σέ ὅλον τὸν τότε γνωστὸ κόσμον, οἱ ὁποῖοι ἐφρόντιζαν καὶ μάθαιναν κάθε τι τὸ σχετικὸ μὲ κοινωνικὰ καὶ πολιτικοστρατιωτικὰ θέματα στὶς περιοχὰς ὅπου ζοῦσαν, καὶ πληροφοροῦσαν ἀνελλιπῶς τὸ Μαντεῖον». Ἡ χρησιμοποίησις τῶν πληροφοριῶν αὐτῶν ἐγένετο, μὲ γριφώδη πάντοτε τρόπο, διὰ τῆς Πυθίας, ἡ ὁποία ἦταν, πάντοτε κατὰ τὸν κ. Ἄλεξιου, ἓνα ἰσχυρότατο διάμετρον καὶ ἀπῆγγελλε ὅτι τῆς ὑπέβαλλε ὁ ἱερεὺς, ἓνα ἰσχυρότατος ὑπωντιστής.

Ὁ κ. Ἄλεξιου δὲν δέχεται, ἐπίσης, οὔτε γιὰ τὴν Μεγάλην

Πυραμίδα του Χέοπος το υπερβατικόν στοιχείον, χωρίς και να τὸ ἀπορρίπτῃ ρητῶς. Μᾶλλον ἀποκλίνει στὴν ἀποψη τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων «κατασκευῆς» τῶν προφητειῶν τῆς Πυραμίδος, ἀπὸ συγγραφῆς, οἱ ὁποῖοι «φρόντισαν καὶ ἐφάρμοσαν τὶς μεθόδους των, γὰρ ν' ἀποδείξουν προρρήσεις».

Ὁ κ. Ἀλεξίου, στὸ πολὺ ἐνδιαφέρον βιβλίον του, συνοψίζει ὅσα ἐγράφησαν γιὰ τὴν Πυραμίδα, ἔπειτα ἀπὸ εἰσαγωγή γιὰ τὸν Αἰγυπτιακὸ Πολιτισμὸ καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ τὸν συνδέσῃ μὲ τὸν ἑλληνικὸ (εἰδικώτερον τὸν Μινωικόν), προβάλλοντας μίαν νέα ἀποψη, ὅτι ὁ «γαιωδατικὸς τριγωνισμὸς τῶν ἀρχαίων ἱερῶν στὸν ἑλληνικὸ χῶρον, ἰσχύει καὶ γιὰ τὸν αἰγυπτιακόν».

Πρὶν φθασομε σ' αὐτὸ τὸ θέμα, ποὺ ἀναπτύσσεται ἐκτενῶς στὸ βιβλίον τοῦ δρὸς Θεοφ. Μανιᾶ, πρέπει νὰ σημειώσωμε ὅτι ὁ κ. Ἀλεξίου ἀσχολεῖται ἀναλυτικὰ—καὶ πολὺ γλαφυρὰ—μὲ τὶς ἀπόψεις τῶν «πυραμιδολόγων» περὶ τοῦ ὅτι ἡ Πυραμὶς τοῦ Χέοπος, μὲ τὶς διαστάσεις τῆς, «προεῖπε» τὴν Ἐξοδὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, τὴν θέσιν τῆς Βηθλεὲμ καὶ τὰ κύρια στάδια τῆς γεννήσεως καὶ ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ, τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνος καὶ τὴν ἑναρξιν τῆς Ἀναγεννήσεως, ἀκομὴ δὲ καὶ τὰ γεγονότα τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου παγκοσμίων πολέμων. Φυσικά, αἱ «προρρήσεις» τῆς Πυραμίδος ἐκτείνονται καὶ στὸ ἔναντι τοῦ παρόντος μακρινὸ μέλλον... Ὁ

συγγραφεὺς, ὅπως ἦδη ἀνεφέρθη, περιορίζεται στὴν χρονολογικὴ μετρία τῶν περὶ προρρήσεων ἀπόψεων τῶν πυραμιδολόγων, ποὺ δὲν εἶναι καὶ μεταξὺ τους σύμφωνες, οὔτε καὶ μὲ τὰ ἀληθινὰ γεγονότα, ὅπως π.χ. μὲ τὴν ἡμέρα καὶ τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ποὺ «πρέπει» νὰ ἔχουν «προρρηθεῖ» ἐπειδὴ ὁ Ἀνοδικὸς Διάδρομος τῆς Πυραμίδος, μὲ ὕψος 1,2022 μ, ἀρχίζει ἀπὸ ἓνα σημεῖο καὶ πέρα νὰ ὑψώνεται μέχρι 8,6158 μ.

Ἐπίσης ὁ συγγραφεὺς ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα τῶν μυθολογιμῶν κατακλυσμῶν καὶ ἐκφράζει τὴν ἀποψη: α) Ὅτι ὁ Κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος καὶ ὁ Βιβλικὸς «πολὺ πιθανόν» εἶναι «ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ γεγονός», ἔγινε δὲ γύρω στους 34 αἰῶνες πρὸ Χριστοῦ, ἤτοι 5,330 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ μας. Ἡ χρονολογία αὐτὴ ἐξάγεται μὲ συνδυασμὸ τῆς πληροφορίας ὅτι πρῶτος μετὰ τὸν κατακλυσμὸ Φαραὼ ἦταν ὁ Μένης (περὶ τὸ 2947 π.Χ.) καὶ τῆς μετρήσεως μὲ ραδιενεργὸ ἄθρακα μιᾶς δοκοῦ σὲ τάφῳ ἄλλου Φαραὼ. β) Ὅτι μὲ τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Δευκαλίωνος ταυτίζεται ἀπὸ συγγραφῆς ἡ βύθισις τμήματος τῆς Αἰγιήδος. γ) Ὅτι ἡ βύθισις τμήματος τῆς Θήρας, τὴν ὁποῖαν ὁ καθηγητὴς Σπ. Μαρινᾶτος θεωροῦσε ταυτόσημη μὲ τὴν βύθισιν τῆς Ἀτλαντίδος, ἦταν—ἴσως πάντοτε—ἡ ἴδια μὲ τὴν καταστροφὴ τῆς Ὠγυγίας (τὸ 1529 π.Χ. κατὰ Ἀριστοτέλην) καὶ ὄχι ὁ κατακλυσμὸς τῆς Αἰγιήδος, ποὺ πρέπει νὰ ἦταν

πολὺ παλαιότερος, ἀλλὰ ὄχι καὶ τόσο πολὺ, ὥστε νὰ ταυτίζε-
ται μὲ τὴν περὶ Ἀτλαντίδος ἐκ-
δοχὴ τοῦ Πλάτωνος (9.000 ἔτη
πρὸ τῆς ἐποχῆς του).

Ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς Ἀτλαν-
τίδος, οὔτε ὁ κ. Ζέρβας δέχεται
ταύτιση μὲ τὴν Θήρα, ἀλλὰ καὶ
ἐμμένει στὴν ἱστορικότητα τῆς
Πλατωνικῆς ἀφηγήσεως, σύμφω-
να μὲ τὶς «ἀποκαλύψεις» τοῦ Αἴ-
γυπτίου ἱερέως στὸν Σόλωνα.
«Οὔτε ὁ Πλάτων, οὔτε ὁ Σόλων
-γράφει ὁ κ. Ζέρβας- ἔκαναν λά-
θη. Καὶ προσθέτει αὐστηρά: "Ἄς
μὴ ἀσεβοῦμε».

Ὁ κ. Ζέρβας ἀπορρίπτει (μὲ
ἱερή, θὰ λέγαμε, ἀγανάκτηση)
τὴν ἐκδοχὴ τοῦ καθηγητοῦ Μαρι-
νάτου περὶ λάθους τοῦ Πλάτω-
νος στὴν χρονολόγησι τοῦ κατα-
κλυσμοῦ τῆς Ἀτλαντίδος (ὄχι
9.000 χρόνια πρὶν, ἀλλὰ μόνον
900, ὅποτε ἡ Ἀτλαντὶς ταυτίζε-
ται μὲ τὴν Θήρα, περίπου) καὶ
εἶναι ἀκλόνητος στὴν πεποῖθησι
ὅτι ὑπῆρξε καταβύθισις δλόκλη-
ρης ἡπείρου καὶ ὄχι ἐνὸς μικροῦ
νησιοῦ, μὲ τὴν συνδρομὴ ὄχι μόν-
νον τῶν ὡς αὐθεντικῶν θεωρου-
μένων ἀφηγήσεων τῶν Αἰγυπτίων
ἱερέων καὶ τοῦ Σόλωνος, ἀλλὰ
καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀτλαντικοῦ
ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἀνακαλύψεως
σὲ βάθος 2—3 χιλιομέτρων στὸν
Ἀτλαντικὸ φυτόν ἡλικίας περί-
που 12.000 ἐτῶν, ὄχι θαλασσι-
νῶν, ἀλλὰ χερσαίων. Ἐξ ἄλλου,
στηρίζεται καὶ στὸν Διόδωρον τὸν
Σικελιώτη, γιὰ τὴν ἀποψηὴ ὅτι ἡ
Γνώσις, ἡ ὁποία ἔφθασε στὴν
Ἑλλάδα μέσῳ Αἰγύπτου, στὴν
πραγματικότητα ἐπαλιννόστησε,

διότι εἶχε μεταδοθεῖ στὴν Αἴγυ-
πτο, πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, ἀπὸ
τὴν Ἑλλάδα.

Ἀλλὰ ὁ κ. Ἀλεξίου ὑποστη-
ρίζει καὶ ἄλλη ἀμειψία ἐξάρτη-
σι τῶν δύο πολιτισμῶν, ἐφαρμο-
ζοντας τὴν θεωρίαν τοῦ δρος Μα-
νιά περὶ γεωμετρικοῦ - γεωδαιτι-
κοῦ τριγωνισμοῦ τῶν ἀρχαίων ἱε-
ρῶν καὶ στὴν Αἴγυπτο, συνδέσε-
ως δηλ. τῶν ἱερῶν τῆς ἀρχαίας
Ἑλλάδος μὲ τὴν Μεγάλῃ Πυρα-
μίδα, σὲ ἀρμονικὰς ἀναλογίας.

Ἡ θεωρία αὕτη συνίσταται
στὴν ὑπαρξὴ κάποιου «Νόμου» ἢ
ἐθίμου σχετικὰ μὲ τὴν ἀνέγερσι
τῶν ἀρχαίων ἱερῶν κατὰ τρόπον
ὥστε νὰ ἔχουν μεταξὺ τῶν γαιω-
δαιτικῆ τριγωνικῆ σχέσι.

* πρβλ Ἰσπανικὴ καὶ
θεωρητικὴ
Ἑλλάς

Ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν ἀρχαίων
συγγραφέων, ὁ δρ Μανιάς συ-
νέλαβε τὴν ἰδέαν περὶ ὑπάρξεως
τέτοιας σχέσεως καὶ ἐπεδόθη
στὴν πρακτικὴ τῆς ἐπαλήθευσι,
μὲ σειρά μετρήσεων ἀπὸ τὴν Γεω-
γραφικὴ Ὑπηρεσίαν Στρατοῦ. Τὸ
συμπέρασμα του ἦτο ὅτι αἱ θέ-
σεις τῶν ἱερῶν δὲν ἦσαν τυχαῖαι,
ἀλλὰ ἀποφασισμέναι ἀπὸ ἀρμο-
δίους, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ση-
ματίζωνται μεταξὺ τῶν σχέσεις
γεωμετρικαὶ ἀρμονικαὶ - ἄγνωστον
σήμερα γιὰ ποῖον Ἑσωτερικῆς
ἄξιας λόγον. Ἐπὶ παραδείγματι,
ὅπως ἀναφέρει ὁ δρ. Μανιάς, τὸ
Ἀμφιάρειον ἀπέχει ἐξ ἴσου ἀπὸ
τὴν Χαλκίδα καὶ τὰς Θήβας
(162 ἀρχαῖα στάδια). Ἡ ἀπό-
στασις Δελφῶν—Ἀθηνῶν καὶ Δελ-
φῶν—Ὀλυμπίας εἶναι ἡ ἴδια (660
στάδια), ὅπως καὶ μεταξὺ Δω-
δώνης—Ἀθηνῶν καὶ Δωδώνης—

Σπάρτης (1700 στάδια). Πλήθος άλλων όμοιοτήτων αναφέρονται στο βιβλίο του δρος Μανιά.

Ἐξ άλλων, ό δρ. Μανιάς, ξεκινώντας από τον Ἰάμβλιχον, κατά τον όποϊον υπήρχε στην αρχαιότητα μία «θεολογική αριθμητική», δηλ. έχρησιμοποιοῦντο αριθμοί, προκύπτοντες από τροπήν γραμμάτων, για την υπόκριψη μυστικών έννοιών (παραδείγματα του Νεοπλατωνικού φιλοσόφου: Μονάς = 361 = αἱ μοῖραι του ζωδιακού κύκλου, κόσμος = 600), παρήγαγε ἀφ' ενός με την λέξιν «λεξάριθμος» (ό απόδιδων μιαν λέξιν αριθμός), ἀφ' άλλου δέ κατεσκεύασε μέγαν αριθμὸν λεξάριθμων ἢ κωδικῶν αριθμῶν.

Κατά τον Ἰάμβλιχον, ἡ δεκάς γεννά τὸ ε' καὶ ν' (55, ἦτοι τὸ ἄθροισμα τῶν 10 πρώτων αριθμῶν ἀπὸ 1 μέχρι καὶ τοῦ 10). Ἄλλὰ τὸ 10, ἀναλύομενον εἰς 1 καὶ Μηδέν δίδει τὴν αριθμητικὴν ἔκφρασιν τοῦ Θεοῦ (Ἐνός) καὶ τοῦ ἀμορφου κόσμου, τοῦ χάους, τὸ όποϊον υπήρχεν «ἐν ἀρχῇ», ὥστε τὸ 10 εἶναι τὸ σύνολον τῆς δημιουργίας. Ἄλλὰ καὶ τὸ ἄθροισμα τῶν 10 αριθμῶν ἀποδιδόντων γραμματικῶς (ε' καὶ ν') δίδει τὸ ΕΝ. Καὶ Ἐν ὁ Θεός.

Προχωρώντας ὁ δρ Μανιάς ἀναλύει εἰς λεξάριθμον τὴν λέξιν Θεός, εὑρίσκει ἄθροισμα 284, τὸ αὐτὸ ἄθροισμα τῶν ἐπιθέτων Ἁγιος καὶ Ἀγαθός.

Ἐπίσης εὑρίσκει ὅτι ἕαν, ἀπὸ τον αριθμὸν 5040 (τὸ γινόμενον τῶν αριθμῶν τῆς Ἑπτάδος, ἱερῶς εἰς τὴν αρχαιότητα) τὸ ἄθροισμα τῶν λεξάριθμων τῶν λέξε-

ων Ἡ θάλαττα (650), ὁ πόντος (840), ἡ γῆ (19), ὁ ἄηρ (179), ὁ οὐρανός (961) καὶ οἱ ἀστέρες (891) = 4756, ἔχομεν: 5040—4756=284=ὁ Θεός.

Κατὰ τον δρ Μανιά, αἱ λέξεις ὑποκρύπτουν φιλοσοφικὰς έννοιες. Μεταφέρω ἕνα παράδειγμα: ἀπὸ τὴν σελ. 66 τοῦ βιβλίου του δρος Μανιά:

«Τί σημαίνει ΔΩΔΩΝΗ; Σημαίνει ΦΩΣ, ΛΑΜΠΕΙ = 1666 = ΔΩΔΩΝΗ.

Λαμπει τὸ «Γαληνιον φῶς τοῦ πατρὸς θεῶν τε ἀνδρῶν τε».

Τὰ ἀρχαιότατον αὐτὸ πάσις-πτον Μαντείου, πήρε τὸ ὄνομα ΔΩΔΩΝΗ, ὅταν ἀκόμη ὁ ΖΕΥΣ ἐκλίνετο διαφορετικῶς. Ὁ Ζεὺς τότε, δὲν ἔκανε γενικὴ τοῦ Διός, δοτικὴ τῷ Διὶ κλπ., ἀλλὰ ἐκλίνετο. Ὁ Ζεὺς, τοῦ Ζέως, τῷ Ζεῖ, τὸν Ζέα, ὦ Ζεῦ! Πρόσθεσε τις μαθηματικὰς λέξεις αὐτὰς καὶ θὰ θρῆς:

Ο ΖΕΥΣ + ΤΟΥ ΖΕΩΣ + ΤΩ ΖΕΙ + ΤΟΝ ΖΕΑ + Ω ΖΕΥ = 5231.

Ἄλλὰ ΔΩΔΩΝΗ ἢ 1666X3,14 = 5231.

Τὸ «θεῖον» λοιπὸν εἶναι ὁ ΖΕΥΣ, ὁ πατέρας τῆς πανόπλου Ἀθηνᾶς ὁ ΖΕΥΣ ποὺ «ἔφλησε» τὴν ΔΩΔΩΝΗ καὶ ἐκεῖ ΦΩΣ ΛΑΜΠΕΙ!

Ὁ Ζεὺς σὺς δὲν ὑπάρχει μόνο στὴν Δωδώνη! Ὑπάρχει καὶ πάνω ἀπὸ τὰ Προπύλαια, πάνω ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα, πάνω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολι! Ὑπάρχει «τετρακίς ΖΕΥΣ»

4XΖΕΥΣ = 4X612 = 2448.

Ἄλλὰ, 2448 εἶναι ἴσον με ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ + ΠΑΡΘΕΝΩΝ+

+ ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ.

Ἄκρόπολις	=	581
Παιρθενών	=	1095
Προπύλαια	=	772

 2448

Εἶναι πάνω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολι ὁ ΟΦΘΑΛΜΟΣ τοῦ Μορίου Διός, ποῦ προστατεύει τὴν ἹΕΡΑ ΕΛΛΙΑ! »

Ὅπως θὰ παρατηρήσῃ ὁ ἀναγνώστης, ὁ δρ Μανιάς, προκειμένου νὰ ἐξαγάγῃ τὸν ἀριθμὸ 5231 ἀπὸ τὴν Δωδώνη, πολλαπλασιάζει τὸν λεξάριθμὸ τῆς (1666) ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν π (τὸν λόγον τοῦ μήκους τῆς περιφερείας κύκλου πρὸς τὴν διάμετρον αὐτοῦ), ἀκριβῶς δὲ ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν καὶ δύο μόνον ἀπὸ τὰ ἄπειρα, ὡς γνωστόν, δεκαδικά του. (3,14).

Σὲ ἄλλες περιπτώσεις, χρησιμοποιεῖ τὸν «χρυσὸν ἀριθμὸ» 1,618 ἢ πολλαπλάσιά του, ἢ ἄλλες ἀριθμητικὲς πράξεις, γιὰ νὰ φθάσῃ σὲ ἐπιθυμητὰ ἀποτελέσματα. Ἐὰν ἓνας τέτοιος ὑπολογισμὸς ἐγίνετο, ὄντως, στὴν ἀρχαιότητα, κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ εἰπῇ. Οὔτε καὶ ἐὰν οἱ σήμερα ἀποκαλυπτόμενοι ἢ ἀπλῶς ἐπιτυγχανόμενοι λεξάριθμοι εἶναι αὐθεντικοί. Εἶναι, πάντως,

ἐλκυστικοὶ καὶ γοητευτικοί, γιὰ τὴν θεωρία, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐχρησιμοποιοῦντο γιὰ τὴν μυσταγωγικὴ ὑποδοχὴ φιλοσοφικῶν ἐννοιῶν.

Οἱ υἱοὶ τοῦ συγγραφέως Πλάτων Θ. Μανιάς καὶ Νικόλαος Θ. Μανιάς, σπουδασταί, ἐμπνεόμενοι μὲ φυσιολογικὸν ἐνθουσιασμὸ ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ τους περιβάλλον, ἔγραψαν δύο ποιήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ παραθέσω, ἐν ἀδυναμίᾳ πλήρους δημοσιεύσεως, μερικoὺς μόνον στίχους, ἀρκετὰ ὅμως ἐκφραστικούς:

Ἡ γλῶσα ἡ Ἑλληνικὴ
 ἠνίοχος Χαρίτων
 καὶ ὀδηγὸς τῶν Ἰδεῶν καὶ
 ἄναξ τῶν θελητήρων
 Τῆς ἐπιστήμης ὄργανο,
 λεπτούργημα τῆς γνώσης
 Τοῦ πνεύματος τ' ἀνθρώπινου,
 τοῦ νοῦ, τῆς ὁμιλίας,
 τοῦ λόγου, τῆς σαφήνειας, τοῦ
 ἔρωτα, τῆς μνήμης,
 τῆς Μουσικῆς, τοῦ τραγουδιοῦ,
 τῆς πίστεως καὶ Σοφίας
 Χρυσὸ ταμεῖον καὶ ἔκφρασις
 καὶ ὀφθαλμὸς καὶ χέρι.
 Χρυσὴ τομὴ τοῦ θησαυροῦ
 εἶναι ἡ κάθε λέξις
 Κι' ἐνέργεια τῆς λέξεως ὁ
 ἀριθμὸς κι' ὁ Νόμος.

Ἡ νεοελληνικὴ ἑξ ἀρχαϊκὰ ἐπιγράμματα καὶ ὕμνους

Γεωργίου Δ. Καψωμένου, Ἐπιγράμματα (Δημιουργία τῶν ἡμερῶν μας σὲ ἀρχαῖο λόγο). Παραρτήματα (δείγματα μεταφορᾶς Ἑκκλησιαστικῶν ὕμνων καὶ Ἀγιογραφικῶν κειμένων στὴ Δημοτικὴ). Χανιά, 1976.

Ἐνα πολὺ ἐνδιαφέρον βιβλίον τῆς Κρήτης Γεώργιος Δ. Καψωμένος καὶ πολὺ ἐπίκαιρο, τώρα

μέ την προώθηση τῆς «δημοτικῆς» στὸν δημοσιο βίο — τὰ εἰσαγωγικά ἀναφέρονται στὴν συμβατικότητα τοῦ ὄρου, γιατί ὁ λαός, ὁ «δήμος», δὲν μίλησε ποτέ οὔτε τὴν καθαρειουσα, μὰ οὔτε καὶ τὴν ἐξ ἴσου τεχνητὴ «λογοτεχνιαδική» διαλεκτο.

Στὸ βιβλίο του, ὁ κ. Καψωμένος, ἀπὸ τὰ νιάτα του, ὅπως ἐξομολογεῖται, «δημοτικιστῆς ἀπὸ πεποίθησι», τὴν ἀρχαία ἐπιγραφὴν γυμνασιαρχῆς, γράφει ἐπιγράμματα στὴν ἀρχαία ἑλληνική, ὅταν νιώθῃ τὴν ἀνάγκη τῆς καλλιλογίας ἢ τῆς κλασικῆς λιτοτήτος καὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἐντυπωσιασμοῦ. Διερωτᾶται μήπως τὸ «ἀμάρτημα» αὐτὸ εἶναι ἡ συνέπεια κάποιας «ἐξουσιαστικότητος», τὴν ὁποίαν ἄσκει «ἡ βαθύτερη φύτρα τῆς ὑπαρξῆς πάνω ἀπὸ τοπο καὶ χρόνο, πάνω ἀπὸ σχήματα λόγου κ' ἀπὸ σχήματα ζωῆς». Καθὼς ἡ ἀναδρομὴ σὲ ἀρχαία σχήματα καὶ μέτρα γίνεται, ὅπως ὁ ἴδιος λέγει, χωρὶς προσπάθεια, φθάνει στὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει μία αἰσθητικὴ ἀλήθεια ἐλευθερὴ ἀπὸ δεσμὰ χρόνου, καὶ ὅτι ἡ μορφὴ ἀποτελεῖ «πρωταρχικὸ στοιχεῖο τοῦ αἰσθητικοῦ λόγου». Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ξεκινώντας ἀπὸ τὴν ἀρχαίως μορφὴ ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων καὶ κειμένων, μεταπηδᾷ στὸν «δημοτικὸ» λόγο τῆς νεοελληνικῆς. Θὰ δώσωμε δείγματα τῆς ἐργασίας καὶ πρὸς τὶς δύο κατευθύνσεις, γιὰ νὰ ἐπιθεβαιωθῇ τὸ ἀληθές τοῦ αἰσθητικοῦ κάλλους, ἀσχέτως πρὸς τὴν μορφή.

Ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης

Κορινθίας Παντελεήμων παρεκάλεσε τὸν συγγραφέα (θεολόγον, ἄλλως τε στὴν εἰδικότητα) νὰ γράψῃ ἓνα ἐπίγραμμα γιὰ τὸν ἀδριαντὰ τοῦ ἀπὸ Κορινθίας Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ Ἀντιβασιλέως τῶν Ἑλλήνων γενομένου (τὰ ἀποκαλυπτήρια ἐγίναν προσφάτως) καὶ ὁ κ. Καψωμένος ἔγραψε πέντε, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐπέλεξε τὸ πέμπτον, ὡς καρπὸς «ὠριμότητος, ἐπιστέγασμα καὶ θεώρησις τῶν ἄλλων τεσσαρῶν», ὅπως ἔκρινεν ὁ Ἱεράρχης Κορινθίας. Ἴσως — δική μας γνώμη ταπεινὴ — ἡ ἐπιτυχία τοῦ πέμπτου ἐπιγράμματος νὰ ὀφείλεται, πλὴν τοῦ περιεχομένου, καὶ στὸ γεγονός, ὅτι δὲν χρησιμοποιεῖ γλῶσσα ἀπώτερον ἀρχαίῃ πρὸς τὰ ὀμηρικὰ προτυπα, ἀλλὰ γλῶσσα, ἢ ὁποῖα θα μπορούσε νὰ ὀνομασθῇ ἑλληνοχριστιανική, ὡς ἀπαντῶσα στὴν ἐποχὴ τῆς συνατήσεως τῶν δύο μεγάλων πνευματικῶν πηγῶν, γλῶσσα περισσότερον οἰκεία στὸ σύγχρονον ἄκουσμα. Δὲν εἶναι, ἀτυχῶς, δυνατὸν ν' ἀναφεροῦν ἐδῶ ὅλα τὰ ἐπιγράμματα, ὥστε νὰ σχηματίσουν οἱ ἀναγνώσται δική τους ἐλευθερὴ ἀποψη, ἀλλὰ θὰ μεταφέρω τὸ πέμπτον ἐπίγραμμα, μόνον γιὰ νὰ φανῇ ἡ ζωντόνια τοῦ ἀρχαιοπρεποῦς κειμένου, πέραν ἀπὸ τὸ κάλλος του:

Πρώτος ἐν Κορθᾷ
 Πρωτόθρονος ἐν Ἐκκλησίᾳ
 Ὑπατος ἐν Πολιτείᾳ!
 Τί μείζον ἂν ἐπόθησας,
 Λειπόμενον εὐθανασίας
 Καὶ τούτου οὐκ ἤστόχησας

Διὸ μετὰ τοῦ Παύλου
τοῖς Κορινθίους
μελιχρῶς ἐπιστέλλεις:
«ὁ δὲ αὐτὸς ἐστὶ Θεός,
ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα
ἐν πάσι» (Α΄ Κορ. 16', 7).

Ἄς μεταφέρουμε τώρα δύο ἀ-
πὸ τὰ ἀρχαιογλωσσα ἐπιγράμ-
ματα, μαζί μὲ τὴν παράφρασή
τους ἢ μεταφορὰ τους στὴ δημο-
τική:

Ε Π Ι Τ Υ Μ Β Ι Ο Ν

εἰς

Κυριάκον Χ. Μαρουλάκη
(1897 — 1962)

Ἵψικαρήνου Δρυὸς
ἕψηλοκάρηνον
ἐνθάδε κεῖται σῶμα.
Τοῦ δ' αὖ Πνοῆ
ἐν οὐρανόις δώμασι
ναίει μετὰ προγόνων.

Π Α Ρ Α Φ Ρ Α Σ Η

Ἵψηλόκορμος ὡς δρυὶς Ἄνδρας
καὶ μὲ ἀπροσκύνητο κεφάλι
ἐδῶ ἀπόθεσε
τὸ σῆμα τοῦ σκηνώματός του.

Ὅμως ἡ βαθύτερή του οὐσία
— ἡ ψυχὴ —
στὰ οὐράνια παλάτια φτερακίζει
μὲ τὶς ψυχὰς τῶν προγόνων.

Ε Π Ι Τ Υ Μ Β Ι Ο Ν

εἰς Πρεσβύτερον

Χαράλαμπη, Ἐμμ. Βεζονιαράκη
(1912 — 1971):

Χαράλαμπες! Ἐμῖν ἀειλαμπὲς
τὸ γλυκὺ καὶ πρᾶγμα καὶ ὄ-
νομα.

Οὐ μὲν γε χαρᾶς τῆς ἐγκο-
σμίου
γλυκυθύμου δὲ τ' ἀρρήτου με-
θέξεως.

***

Ἄγε δὴ ποθεινὲ ἱερομύστα
τοὺς ἀκηράτου σῆς χάριτος
φίλους
ὄδυρμοῖς δακρῦων ὀλοφυρομέ-
νους
ἀεὶ σκέπε φρούρει τε τῇ σῇ
ἀγάπῃ.

Μ ε τ α φ ο ρ ᾶ :

Χαράλαμπε! Πάντα σ' ἐμᾶς
λαμπροπερίχυτη γλυκειὰ
χαρμονικὴ δρσσομαρμαρυγὴ,
ὄνομα καὶ πράγμα.

Ὅχι ὅμως τῆς ἐγκόσμιας ὑλό-
χαρης ἀπόλαυσης
μὰ εὐωχίας ἀχραντῆς σὲ θεο-
στόλιστο τραπέζι.

***

Ἐλα λοιπὸν παμπόθητε μυ-
σταγωγὲ μελίστακτε,
τοὺς φίλους τῆς πάντοτε θεο-
χαρίτωτης μορφῆς σου,
ὅσοι ἀπαρηγόρητοι θρηνοῦν
μὲ σπαραγμοὺς δακρῦων,
ὀρθόστηνέ τους στῆς ἀγά-
πης σου τὶς ἱερὲς τολύπες.

(Σημ.: Ἐδῶ παρατηρεῖ κα-
νεῖς τὴν ἀδυναμία τῆς νεοελλη-
νικῆς στὴν ἐπιγραμματικότητα).

Θὰ κλείσωμε τὸ σημείωμα μὲ
τὴν μεταφορὰ διὸ ἐκκλησιαστι-
κῶν κειμένων στὴ δημοτικὴ:

Π Λ Η Ρ Ω Σ Ο Ν

ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΜΟΥ

Π ρ ω τ ό τ υ π ο ν

Πλήρωσον τὸ στόμα μου αἰ-

νέσεώς σου, Κύριε,
καὶ χαρὰς ἐμπλήσον τὰ χεί-
λη μου
ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου.
(Ἀπὸ τὴν Θ. Λειτουργία Ἰα-
κώβου τοῦ Ἀδελφοθεοῦ).

Μ ε τ ἄ π λ α σ η

Ἄνοιξα τὸ στόμα μου νὰ σέ
ὕμνησω, Κύριε
καὶ στὰ χεῖλη μου ἄθισ' ἢ
χαρὰ
ἀπὸ τὸ πλοῦτος τῆς δόξας
σου.

Α Κ Ο Λ Ο Υ Θ Ι Α

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΕΡΗΜΙΤΟΥ

Ὕ μ ν ο ς Γ'

Ἐξέστησαν Ἀγγέλων αἱ στρα-

τιαί, καθαρῶσαι τὴν ὑπερθαύμα-
στον διαγωγὴν, σὰρκα γὰρ φε-
ρόμενος ὕλικήν, τοὺς ἀσωμάτους
ἔφθασας, τῇ Ὑπεραύλῳ καὶ θαυ-
μιστῇ Πάτερ ἀκτῆματοσύνη, ἢ
Οὐρανῶν τὰς πύλας, ἀεμποδί-
στως σοὶ ἀέωξε.

Μ ε τ α φ ο ρ ἄ

Ἐκστατικές στάθηκαν οἱ στρα-
τιῆς τῶν Ἀγγέλων μπροστὰ στὴν
ὑπερθαύμαστη ζωὴ σου, γιατί
ἂν καὶ ἡ σὰρκα σου στὴν ὕλη σέ
τραβοῦσε, ὅμως φτερουγίστες στὴ
χώρα τῶν ἀσωμάτων, κατόρθωμα
τοῦτο τῆς πιὸ παράδοξης ἀκτῆ-
μοσύνης τῆς ἀφθαστης στοὺς
γῆινους τοῦτη γιὰ σένα στά-
θηκε σκάλα λευτερῆ πρὸς τὰ
οὐράνια τόξα.

*

Ἔθνεγερσία καὶ Τεκτονισμός : Κωνταντίνου Κιτρινιάρη, Ἕλληνες καὶ Φιλέλληνες Ἐλευθεροτέκτονες τοῦ '21.

Η ΠΡΟΣΘΗΚΗ τριῶν στιγμῶν παρὰ
τὴν ὑπογραφήν ἀτόμου τινος ἐ-
θεωρεῖτο ἀπὸ παλαιότητας ἐπο-
χῆς (18ος αἰών) ἐνδείξις Τεκτονικῆς ἰ-
διότητος, εἴ οὐ καὶ οἱ Τέκτονες ἀπεκα-
λοῦντο «Ἀδελφοὶ τῶν Τριῶν Στιγμῶν»,
ἀπὸ μέρου ἀμυήτων.

Ἡ καταγωγή τοῦ ἔθιμου εἶναι ἀγνω-
στος. Πιθανολογεῖται ὅτι ὑποκρύπτει τὸν
συμβολισμόν τοῦ τριγώνου ἢ τῆς τρια-
δος, ἢ ὅμοια ἀπαντᾶται εἰς ἀρχαῖα Μυ-
στήρια καὶ εἰς τὸν Χριστιανισμόν, ἐκ
τοῦ ὁποῦ ἐφθασεν εἰς τὸν Φιλοσοφικόν
Τεκτονισμόν τῶν λεγομένων «ὑψηλῶν
βαθμῶν». Εἶναι χαρακτηριστικόν ὅτι
σπανίως ἀπαντᾶται εἰς τὸν Ἀγγλοσαξονι-
κόν Τεκτονισμόν, ἐνῶ γίνεται καταχρη-
στικῆ χρῆσις εἰς τὸν Εὐρωπαϊκόν, ὅπου,
μέτρη βοηθειᾶν τῶν στιγμῶν συγκοπτο-
νται καὶ λέξεις, τῶν ὁποίων θεωρεῖται
ἀναγκαῖα ἡ συντόμευσις διὰ μυσταγωγι-
κοὺς λόγους Ὡς ἀρχαιότερα περιπτώ-
σις χρησιμοποιοῦσεως τῶν τριῶν στιγμῶν

ἀναφέρεται ἓνα ἔγγραφο τῆς Στοᾶς «Εἰ-
λικρινεῖα» τῆς Μπεζανσον (3 Δεκ. 1764)
καὶ μία τυπωμένη ἐγκυκλίος (12 Αὐγ.
1774). Φαίνεται ὅτι τὸ ἔθιμον εἰσηχθῆ
περὶ τὸ 1760. Καὶ εἰς μὲν τὰς περιπτώσεις
συντομεύσεως ἢ ἀποκρυψέως λέξεων
(ὅπως Μ. Α. Τ. Σ.) αἱ τρεῖς στιγμαὶ
ἐτίθεντο εἰς διατάξιν ὀρθίου τριγώνου, εἰς
δὲ τὰς ὑπογραφὰς ἐτίθεντο ὁμοίως ἢ εἰς
διατάξιν ἀνεστραμμένου τριγώνου ἢ εἰς
διαδοχικὴν σειρὰν (...) ἢ εἰς σειρὰν
πλαισιωμένην μὲ δύο ὀριζοντίους γραμ-
μας. Ἐνίοτε ἐσημειοῦντο πλείονες τῶν
τριῶν στιγμῶν.

Κατὰ τὸν αἰμῆνηστον Καθηγητὴν τοῦ
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν αἰδ. Παναγιώ-
την Γ. Κρητικόν (βλ. «Ἀναγνώρισις τῶν
Ἑλλήνων Τεκτόνων τῆς περιόδου 1780-
1850 ἐκ τῶν παρὰ τὰς ὑπογραφὰς αὐτῶν
στιγμῶν», Τεκτ. Δελτίον, 1965), ἢ ὑπαρ-
ξίς τῶν στιγμῶν, ἐάν μάλιστα ἀκολουθοῦν
ὄρισμένην διατάξιν, ἀποτελεῖ «βάσιμον
στοιχείον ἀναγνώρισεως Τεκτονος». Ἡ

ἀναφερομένη «ώρισμένη διάταξις» είναι ἡ χρησιμοποιουμένη εἰς ἐπίσημα Τεκτονικὰ διπλώματα ἢ εἰς κείμενα γνωστῶν ἐξ ἄλλων τεκμηρίων ὡς Τεκτόνων. Κατὰ τὸν Καθηγητὴν, ἀντίστοιχον πρὸς τὰς τρεῖς στιγμὰς τεκμηρίον πρέπει νὰ θεωρηθοῦν καὶ τὰ τρία κυκλοειδῆ σχήματα, ὑποκρυπτόμενα κάτωθεν τῆς ὑπογραφῆς, τὰ ὁποῖα ἰδίως ἐχρησιμοποιοῦσεν ὁ Καποδίστριας, τοῦ ὁποίου ἡ τεκτονικὴ ἰδιότης εἶναι ἀρχεϊακῶς ἀποδεδειγμένη.

Βάσει τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, τὴν ὁποῖαν συμμερίζονται καὶ μὴ Τέκτονες ἐρευνηταὶ τῆς Ἱστορίας (βλ. Β. Παναγιωτοπούλου, οἱ Τέκτονες καὶ ἡ Φιλικὴ Ἐταιρία, περ. Ἑρανιστῆς, 1964), ὁ συγγραφεὺς Κωνσταντῖνος Κιτρινιάρης (ἐπίτιμος Σεβασμιος τῆς Στοᾶς «Σκευτέρμπεης» καὶ ἐκ τῶν ἐνεργῶν μελῶν τοῦ Ὑπάτου Συμβουλίου) ἐπέδωκε εἰς πολυχρόνιον ἐξέτασιν τῶν Ἀρχεϊῶν τοῦ Εἰκοσιένα, πρὸς ἀναζητήσιν ὑπογραφῶν Ἀγωνιστῶν μὲ σαφῆ τεκτονικὰ στοιχεῖα. Ἡ ἐρευνὰ του ἐστηρίχθη κυρίως εἰς αὐτόγραφα ἢ ἐγγραφα φυλασσόμενα εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους καὶ τὸ Ἀρχεῖον Χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἡ δὲ σύγκρισις τῶν στοιχείων αὐτῶν πρὸς τὰ ἐπίσημα καὶ αὐθεντικά ἐκ τῶν Τεκτονικῶν διπλωμάτων σημεῖα, θεωρεῖται ἀπὸ τὸν συγγραφέα ὡς ἀπόδειξις τεκτονικῆς ἰδιότητος. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν παρουσιάζονται 250 περίπου Ἀγωνισταὶ Ἕλληνες καὶ Φιλέλληνες, ποὺ ἐπαίζαν ρόλον ἀποφασιστικῶν εἰς τὴν Ἐθνεγερσίαν καὶ τὴν μετέπειτα ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ κράτους.

*

Ἀὐτὸς — ἡ παρουσιάσις τῶν ἐκ τῶν Ἀγωνιστῶν Τεκτόνων — ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ συγγραφέως. Καὶ ὅχι ἰσχυρισμὸς τις περὶ συνδέσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ μὲ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Ἐν προκειμένῳ ὁ συγγραφεὺς ἀνατρέπει τὴν ὅλως ἀβασισμον καὶ ἀμάρτυρον πολεμικὴν ἱστορικῶν τινῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τὴν ἔμπνευσιν νὰ ἀποκρούουν ἄποσιν μὴ ὑποστηρικθεῖσαν ἀπὸ κανένα, ὅτι δηλ. ἡ Φιλικὴ Ἐταιρία εἶχε δεσμὸν, σχέσιν ἢ ἐξάρτησιν ἀπὸ τὸν Τεκτονισμὸν. «Δύναται — γράφει ὁ Κωνστ. Κιτρινιάρης — νὰ μᾶς εἴπῃ ὁ κ. Καθηγητῆς (Σημ. Πρόκειται περὶ τοῦ κ. Ἀποστ. Δασκαλάκη) ποῖος Ἐλευθεροτέκτων ἔγραψε περὶ τῆς Φ.Ε.

ὡς δημιουργήματος «τῶν Μασόνων» καὶ ὅτι ἡ Φ.Ε. ἐλειτούργησεν ὡς Τεκτονικὴ Στοά;». Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὁ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Φ.Ε. Ἑμμανουὴλ Ξάνθος ἐνεπνεύσθη τὴν ἰδρυσίν της μετὰ τὴν εἰς τὸν Τεκτονισμὸν μῆσιν του, ὅτι εἰς τὴν συνμοτικὴν ὀργάνωσιν τῆς Φ.Ε. ἐχρησιμοποίησε τὰ εἰς γνάσιν τὸν τεκτονικὰ στοιχεῖα καὶ ὅτι, περαιτέρω, πολλοὶ Τέκτονες μετέσχον καὶ εἰς τὴν Φ.Ε. καὶ εἰς τὴν Ἐθνεγερσίαν καὶ εἰς τὴν θεμελίωσιν τοῦ ἀνεξαρτήτου καὶ ἐλευθέρου κράτους. Καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν οὐδὲ εἰς εἶναι εἰς θέσιν ν' ἀρνηθῆ, πολλῶ μᾶλλον νὰ τὴν ἀποκρούσῃ. Ὡστε, ναὶ μὲν ἡ Φ.Ε. δὲν ἐξηρτάτο ὀργανωτικῶς ἀπὸ τὸν Τεκτονισμὸν, ἀλλὰ ἰδρῦθη καὶ ἐγαλουχήθη ἀπὸ Τέκτονας καὶ ἐθριάμβευσε χάρις εἰς τὸ πρὸς αὐτὴν Τεκτονικὸν κληροδότημα τῶν μυστικῶν λέξεων καὶ σημειῶν. «Τὸ γεγονός αὐτὸ - γράφει ὁ Σπύρος Μελάς (Οἱ Φιλικοί, σελ. 42) — ἔχει παίζει ἀναμφισβήτητο ρολο στὴ μορφῇ ποῦ πῆρε ἡ ὀργάνωσις τῆς Φ.Ε. καὶ γι' αὐτὸ στὴν ἐπιτυχίᾳ της». Ὁ συγγραφεὺς ἐπιλέγει ὅτι «ἐξάρτησις ὀργανωτικῆς τῆς Φ.Ε. ἀπὸ τὸν Τεκτονισμὸν οὐδὲ εἰς Τέκτων συγγραφεὺς ἡ μελετητὴς ἰσχυρῶς ποτὲ ὅτι ὑπῆρξεν, ἀλλὰ μεταξύ Φιλικῶν καὶ Τεκτόνων ἀνεπτύχθη σχέσις συγγενικῆς». Καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐξέδωσε τὸ βιβλίον του ὡς «εὐλαβικὸν ἀφιέρωμα τιμῆς καὶ χρέους» πρὸς τοὺς Τέκτονας Ἀγωνιστάς. Ἡ συμβολὴ τους - τονίζει — εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐθνεγερσίας ἦτο ἀνεκτίμητος: ἀνιδιοτελής, ὀλόψυχη, καὶ ἀποφασιστικὴ εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς, τὸν πολεμικὸν καὶ στρατιωτικὸν, τὸν πολιτικὸν καὶ διοικητικὸν, τὸν οικονομικὸν, τὸν νομοθετικὸν. Πρόθυμοι πάντοτε εἰς θυσίας, ἐντιμοὶ, εὐσυνείδητοι, ὑπερήρσαν μετ' αὐταπαρνήσεως καὶ αὐτοθυσίας τὸν ἱερόν Ἀγῶνα τοῦ ἔθνους. Μερικοὶ παρεμίσθησαν, ἀλλὰ δὲν ἐγόγγυσαν, πολλῶν ἀνεγνωρίσθησαν αἱ ἐκδολεῦσεις καὶ ἀνήλθον εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα. Ὅλοι ἔκαμαν τὸ καθῆκον τους ὡς Ἕλληνες, ὡς ἄνθρωποι, ὡς Τέκτονες».

*

Ἡ συγκέντρωσις τῶν περιεχομένων εἰς τὸ βιβλίον στοιχείων ἀπασχόλησεν ἐπὶ ἔτη τὸν συγγραφέα, διότι ἐξήτασεν ἐκατοντάδας μεγάλων φακέλων με χιλιάδας ἐγγράφων ποικίλου περιεχομένου. Ἡ δὲ ἐπιλογή τῶν τεκτονικῆς φύσεως

στοιχείων έγινε με αίσθημα ιστορικής ευθύνης Διατυπώνει π.χ. επιφυλάξεις δια τον Ίταλον συνταγματάρχην του μηχανικού Τζιοβανι Ρωμαιο, υπηρετούντα εις τον στρατό του Ίμπραημ, στο Νεοκαστρο, ενώ εξ άλλων στοιχείων αποδεδειγμένως ήτο Τέκτων και προσέφερε υπηρεσίας εις το δικτυον αντικατασκοπείας που έλειτούργει υπό τον Διονύσιον Ρώμαν και τον Γκιουζεπε Ροζαρόλ. Δεν θεωρεί πειστικην την υπογραφην του αρχιστρατηγου του Έλλην. Στρατού συνταγματάρχου Φαβιέρου, η οποία, πραγματι, στερείται στιγμών η άλλου διακριτικού. Όμως, ο Φαβιέρου ή το Τέκτων, όπως απέκαλυφθη από το αρχείον της Στοάς «Θετα τέκνα της Σπάρτης και των Άθηνών», αποτελεσθείσης υπό Ευρωπαίων έθελοντών, κατά την διάρκεια των δικών μας έρευνών εις το «Τεκτονικόν κληροδοτήμα χειρογράφων» εις την Έθνικην Βιβλιοθήκην των Παρισίων. Όρθως αναφέρει ως Τέκτονα τον Γάλλον αξιωματικον Φρανσουά Ούζουρδουή (ο ίδιος ειχεν εξήλληνισει το ονομα του) εκ των τριών στιγμών παρά την υπογραφην του, διοτι ήτο ένα εκ των «Θετών Τέκνων». Διά τον Άμερικανον ιατρον Σαμουήλ Χαου διατυπώνει την πιστιν του ότι ήτο Τέκτων «λόγω των σχεσεών και της φυσικης των εκδουλευσεών του», άλλα σημειώνει ότι «δεν εχει αποδεικτικα στοιχειά». Έν τούτοις και ο Χαου, ο όποιος υπηρέτησε κατά την Έθνεγερσιαν ως αρχιατρος του Έλληνικου Στόλου, ήλθε δε και κατά την Κρητικην επανάστασιν του 1866 να πολεμηση υπέρ της ελληνικης ελευθερίας, ήτο Τέκτων, βρασει αμερικανικών στοιχείων.

Βεβαιώς, όπως ώρισμενοι Τεκτονες απέφευγον να σημειώνουν παρα την υπογραφην των τας τρεις στιγμας, είναι δυνατόν να τας προσεθετον άλλοι, στερουμενοι της ιδιοτητος αυτής. Και από της άποψεως αυτής το τεκμηριον και μόνον των τριών στιγμών δεν είναι άμαχητον.

Άλλα το τεκμηριον της πιθανότητος ενισχεται σοβαρώς από την «ώρισμενην διαταξιν» των στιγμών, γνωστήν μόνον εις τους Τέκτονας, και όπωσδήποτε άποτελει άφειτηριαν έρευνης, η όποια, εις το πλείστον των περιπτώσεων της εργασίας του άδ. Κιτρινιαρη, αποβαινει θετικη. Γενικώς, δυναται να λεχθη ότι παρουσιάζει μιαν πρωτοτυπον και πολυτιμον έργασίαν, με άποτέλεσμα να φωτιζεται λαμπρότατα η συμβολη των Τεκτωνων εις τον Άγώνα του 1821.

ΧΡ. ΡΙΖ.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΟΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΩΝ ΔΟΞΑΣΙΩΝ

ΑΠΟ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ

ΧΑΡ. ΜΠΑΡΑΚΛΗ :

Ένα νέο βιβλίο που κυκλοφόρησε: Μια σπάνια επιλογή γνωμικών και πολυτίμων κειμένων, με την μετάφραση και το αρχαίο κείμενο, καταμεμημένη σε 15 ένότητες, όπως:

«Ήθικοι κανόνες πρόποντος και όρθου», «Πνευματική μόρφωση», «Εύουλια, επίγνωσι του όρθου», «Δημοκρατική και τυρανική διακυβέρνηση», «Ένοια ψυχής», «Νόμος της αίτιότητας», «Έπάνοδος στη ζωή», «Ό,τι είναι από το θεό προκαθορισμένο να συμβή», κ.ά.

Πωλείται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και από τον συγγραφέα —
Τηλ 802 33 22

Δεινόν ή Τηλεόρασις

Ὁ Τζόφρεϋ Χόδσον — ὁ γνωστός στοὺς συνδρομητάς τοῦ ΙΑΙΣΟΓ θεόσοφος συγγραφεὺς — γράφει στὸν Κήρυκα Νέας Ζηλανδίας, ὅτι ἡ Τηλεόρασις εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ συγχρόνου κόσμου. Σύμφωνα μὲ τὰ πορίσματα εἰδικῶν ἐπιστημόνων, ἡ Τηλεόρασις ἀπομονώνει τὸν θεατὴ ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ κόσμον, τοῦ προσφέρει μίαν φυγὴν καί, στὸ τέλος, τὸν καθιστᾷ περισσότερο ἐπιθετικὸν καὶ πιεστικόν. Ἡ δημιουργουμένη κατάστασις, ἔπειτα ἀπὸ μακρὰ τηλεοπτικὴ συνήθεια, μοιάζει μὲ τὴν καταστροφὴν σημαντικῶν ἐγκεφαλικῶν κυττάρων. Ὁ δόκτωρ Ἐμερυ, καθηγητὴς κοινωνιολογίας στὸ Ἐθνικὸ Πανεπιστήμιον Αὐστραλίας, εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι στὰ ἐπόμενα 30 χρόνια, θὰ ἔχουν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ «δόντια τοῦ δράκου», πού σπείρονται τώρα...

Κόβιος τοῦ Φόνου

Σύμφωνα μὲ στατιστικὴν, οἱ στρατιωτικοὶ προϋπολογισμοὶ καὶ τὸ διεθνὲς ἐμπόριο ὀπλων κυμαίνονται γύρω ἀπὸ 296 δισεκατομ-

μύρια δολλάρια. Αἱ κυβερνήσεις δαπανοῦν, κατὰ μέσον ὄρον, 12. 147 δολλάρια γιὰ κάθε στρατιώτη, ἐνῶ ἡ δαπάνη γιὰ κάθε μαθητὴ σχολείου φθάνει μόνον τὰ 215 δολλάρια. Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις καλύπτουν τὰ 60 ἑκατοστὰ τῶν συνολικῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, καὶ τὰ 75 ἑκατοστὰ τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου ὀπλων.

Μειενδάρκωσις

Ὁ Μπόμπ Τέμιεϋ καὶ ὁ Χεμένδρα Νάθ Τζάνερζη, ἐργαζόμενοι στὸ Ἰνδικὸ Ἰνστιτοῦτο Παραιψυχολογίας, ἤλεγξαν δύο περιπτώσεις πιθανολογουμένης μετενσαρκώσεως μικρῶν παιδιῶν 4 καὶ 6 ἐτῶν, πού ἐνεθυμοῦντο περιστατικὰ προηγουμένης ζωῆς, ἑνδεκα χρόνια νωρίτερα, τὰ ὁποῖα εὐρέθησαν θετικά. Τίς περιπτώσεις αὐτὲς ἐξήτασε ἰδιαιτέρως ὁ καθηγητὴς Μπάνερζη, μαζί μὲ συναδέλφους τοῦ στὰ πανεπιστήμιον Νέου Δελχί καὶ Ζαίπούρ τῆς Ἰνδίας. Ὅπως ἐδήλωσε, θεωρεῖ θάσιμες τίς ἀφηγήσεις τῶν παιδιῶν, ὅτι εἶχαν ξανάρθει στὴ ζωὴ.

Μία ἄλλη περίπτωση ἀνεφέρ-

θη στη Βιρτζίνια της Αμερικής, όπου ο ηλικίας 72 ετών Έντουαρντ Ράιαλ ισχυρίσθη, ότι είχε ζήσει και πρό τριών αιώνων, γεννηθείς το 1645 ως Τζών Φλέτσερ και αποθανών το 1685, δια πλήγηματος ξίφους. Με την περιπτώσι του ήσυχολήθη ο δόκτωρ Ίαν Στέβενσον, καθηγητής ψυχιατρικής στο πανεπιστήμιο Βιρτζίνια, στον οποίοι έκαμε εντύπωση η αναφορά του Ράιαλ σε γεγονότα, έθιμα, τον καιρό, την γλώσσα της εποχής κ.ά.

101ον έτος

Το 101ον συνέδριον της Παγκοσμίου Θεσοσοφικής Έταιρείας συνήλθε στο Άντιουαρ Ίνδίας, από 26 έως 31 Δεκεμβρίου 1976. Όπως είναι καθιερωμένον, το συνέδριον άρχισε με προσευχήν όλων των θρησκείων από λειτουργούς εκάστης. Μεταξύ των όμιλητών του συνεδρίου ήσαν ο παγκόσμιος πρόεδρος Τζών Κόατς, ο καθηγητής Τζωρτζ Σουδαρσάν, ο Λάμα Σαμαδχόγκ Ρινπότσε (παρί της φύσεως του Βοδδισατθα) και άλλοι, οι όποιοι μετέσχον συζητήσεως «για την καθημερινή ζωή και την αυτογνωσία».

Όταν θά φθάσουν οι έκθέσεις περί του συνεδρίου, ο ΓΑΙΣΟΣ θά δημοσιεύση περίληψεις των όμιλιών.

Πάλι «δίεκοι»

Σύμφωνα με τηλεγράφημα του

πρακτορείου Ρούτερ από την Μπογκοτά, ο Κολομβιανός πιλότος κ. Γκουστάβο Φερρέρα, της αεροπορικής εταιρείας «Αδιάνκα», είπε ότι ο ίδιος και τα άλλα μέλη του πληρώματος του αεροπλάνου του, έπεσήμαναν ένα κατάφυτο ιπτάμενο αντικείμενο, που πετούσε σε ύψος 20.000 ποδών, την νύκτα της 21ης Ιανουαρίου.

Όταν ο κ. Φερρέρα ζήτησε πληροφορίες από τον πύργο έλέγχου του αεροδρομίου της Μπογκοτά, αν πετούσαν στην περιοχή άλλα αεροπλάνα, έλαβε την άπάντηση ότι κανένα δεν είχε έπισημανθή στις όθονες των ραντάρ, μολονότι σήματα είχαν ληφθή από άγνωστη πηγή.

Ο κ. Φερρέρα, πρόσθεσε, ότι όταν έσογρε τα φώτα προσγειώσεως, τότε το μυστηριώδες ιπτάμενο αντικείμενο άλλαξε τό χρώμα των φωτών του από πράσινο σε κόκκινο, και όταν αυτός έλαβε πάλι τα φώτα προσγειώσεως, τότε πήραν τό προηγούμενο χρώμα τους τα φώτα του ιπταμένου δίσκου, ο όποιος, έπειτα από πάροδο τριών λεπτών της ώρας, έκαμε στροφή 90 μοιρών και εξαφανίσθηκε.

«Αυτά» είπε ο πιλότος. Και «είπε» ότι «τόν είπαν» από τον πύργο έλέγχου, αλλά ο πύργος έλέγχου «δεν είπε» ο ίδιος απ' εούθείας...

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεία τοῦ «Ἰλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμώνος), εἶναι ἀνοικτὰ μόνον κάθε Δευτέρα, Τετάρτη καὶ Παρασκευή 9.30 - 12.30 π.μ. Τηλέφ. Γραφείων 3246 - 837.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστὴν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαί μὲ τραπεζιτικὰς ἐντολὰς μᾶς δυσκολεύουν.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητὰς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἀγνώστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν, ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των.

ΑΘΗΝΩΝ

Νικ. Δουφεξῆς, Δαβάκη 30, Καλαμάκι. Στυλ. Καλὸς, Κηφισίας 71. Ἰλία Λιθικοῦ, Πυθίας 9. Πέτρος Καμπουρόπουλος, Ξοῦθου 6. Ἀθαν. Μπούρας, Μητσαίων 7. Λεων. Τσάχαλος, Χ. Τρικοῦπη 7.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Γεώργ. Ζαχάρης, Πάροδ. Φωκίωνος, Δράμα. Τούλα Λιώτα - Προδρομίδου, Μητρ. Γενναδίου 16 Θεσ/νίκη. Λεων. Μούτσιος, Πουτέστη 15, Ἰωάννινα. Ἰω. Νικολαΐδης, Σ. Ματσούκα 22, Λαμία. Καλλ. Παπαχαλαράμπος, Μελενίκου 5, Θεσ/νίκη

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΙΝΟΝ ΒΙΟΝ

Νικ. Καρβούνης Ἀθήναι
Σπυρ. Μπούτης, »
Παῦλος Σκάντζος, Ρόδος
Δημ. Σκλαδιάδης, Θεσ/νίκη

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

(μὲ τὴ σειρὰ λήψεως)

Ἰω. Βασιλείου: Ὁ ποιητὴς Μάο Τσέ - Τούγκ. Κριτικὰ Φύλλα. Φθινόπωρο 1976.

Ὁμάρ Καγιὰμ (ἀπόδοση Ἀργύρη Εὐστρατιάδη): Ρουμπαγιὰτ.

Ἰω. Ζάρρα: Ἡ 31η Ἐπέτειος τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν. Ἀθήναι 1977.

Ξενοφ Ζολῶτα: Κατανάλωσις. Ἐπενδύσεις καὶ Νομισματικὴ Ἴσοροπία. Ἀθήναι 1977.

Χαράλ. Μπάρακλη: Ἐπιλογὴ βιοτικῶν ὑποθηκῶν καὶ μεταφυσικῶν δοξασιῶν ἀπὸ ἀρχαίους Ἕλληνας. Ἀθήναι 1977.

Γιάννη Ἀδάμου: Ἀπόπειρες κατακτήσεως τοῦ Ὀλύμπου. Ἐλασσόνα 1977.

Χρῆστου Κατσιγιάννη. Τὰ ἐπιτροπόμενα Β' (ποιήματα). Ἀθήναι 1977.

Σωσῶς Πέτρου - Βλάσση. Ὀλόγιομη παρουσία (ποιήματα).

Τζένης Παπαώαννου. Νοσταλγικὲς νότες (ποιήματα). Ἀθήναι 1977.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Νέα Σύνορα (Ἰούλ. - Σεπτ.)
Κρητικὴ Ἐστία (Νοέμ., Δεκ., Ἰαν.)
Ἡπειρωτικὴ Ἐστία (Νοέμ. - Δεκ.)
Ὁ Κόσμος τῆς ψυχῆς (Νοέμ. - Δεκ.)
Κρίκος (Ἰαν. - Φεβρ.)
Ἐποπτεία (Ἰαν. - Φεβρ.)
Σταθμοὶ (Φεβρ.)
Ἰσραηλινὰ Νέα (Φεβρ.)
Σμύρνα (Ἰαν., Φεβρ., Μάρτ.)
Μικρὰ ἀγωνιστικὰ φύλλα (Ἰαν. - Μάρτ.)
Ἀχαικὰ Χρονικὰ (Ἰαν. - Μάρτ.)
Πολιτικὸ Κριτήριον (Μάρτ., - Ἀπρ.)
Ὁ Φυσιολάτρης (Μάρτ. - Ἀπρ.)

ΕΙΣΦΟΡΑΙ

Ἅγιος Σαρακηνός, εἰς μνήμην τῆς Μητρὸς του δρχ. 1 000.— ὑπὲρ τοῦ Περιοδικοῦ ΙΛΙΣΟΣ.

Κ. Μπρεδήμας, εἰς μνήμην Βάσου Κριμπά, δρχ. 100.—

Ζητεῖ Ἀλληλογραφίαν

Συνδρομητῆς τοῦ ΙΛΙΣΟΥ ἀπὸ το Ἰορτόντο τοῦ Καναδά, ζητεῖ ἀλληλογραφία με Ἑλληνα ἢ Ἑλληνίδα δι' ἀνταλλαγὴν σκέψεων, ἰδεῶν, συμπερασμάτων.

Στὰ Γραφεῖα τοῦ ΙΛΙΣΟΥ διδεται προθύμως ἢ διευθυνσις τοῦ ξενητεμένου στὸν Καναδά.

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΜΕΤΑΞΥ
ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

Ἀπὸ 16-18 Μαρτίου ελαβε χώρα στὸ Θεολογικὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λουκέρνης (Ἑλβετία) Θεολογικὸ Συμπόσιον μεταξὺ εκπροσώπων τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Ὀρθόδοξου Χριστιανισμοῦ. Παρευρεθησαν ἐπίσης εκπρόσωποι τῆς Καθολικῆς καὶ τῆς Διαμαρτυρομένης Ἐκκλησίας.

Τὸ θέμα τοῦ Συμποσίου καὶ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συζητήσεως, ποῦ γιὰ πρώτη φορὰ διεξήχθη μεταξὺ Χριστιανῶν Ὀρθόδοξων καὶ Ἰουδαίων εκπροσώπων, ἦταν «Ὁ Νόμος—κατὰ τὴν Χριστιανικὴν καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν ἀντίληψιν».

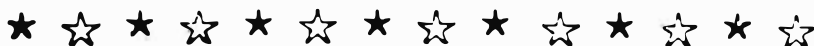
Στὸ τέλος τοῦ Συμποσίου, οἱ συνεδριοὶ διεδήλωσαν τὴν πίστιν τους ὅτι ἡ ἀνταλλαγὴ ἀποψεων μεταξὺ διαφόρων θρησκείων καὶ δογμάτων βοηθᾷ στὴν ἀλληλοκατανόησιν καὶ τὸν ἀλληλοσεβασμὸν.

Ἰδιοκτῆτης: Ἐκδόσεις «Ἰλισός» Συν.Π.Ε., Δραγατσανίου 6, Ἐκδότης-Διευθυντῆς: Κωστής Ν. Μελισσαρόπουλος, Πλατ. Ἐθνικῆς Τραπεζῆς 3, Φιλοθετ. Προίσταμ. Τυπογραφείου: Ε. Σωτηρόπουλος & Σία, Κερατσινίου 72, Τ.Τ. 209—Τηλ. 5224728.

Τιμὴ τεύχους δρχ. 30
Ἀθῆναι, Μάρτ. - Ἀπρ. 1977

ΑΝΤΙΓΙΡΟΣΩΠΟΙ
ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Βολος: Γ. Κουκουβίνος
Δράμα: Φιλ. Τζαλλας
Ζακύνθος: Ν. Ταμπαλής
Ἡρακλεῖον: Λ. Κουντής
Θεσσαλονίκη: Ἰω. Στασας, Ἀν. Χρηστιδῆς
Ἰωάννινα: Μιχ. Πραπίδης
Καβάλα: Κ. Παπαγεωργίου
Κέρκυρα: Α. Ἀβραμίδης, Κ. Ἅγιους
Κομοτινὴ: Ἰω. Σαμουρκασιδῆς
Λαμία: Κ. Φαλιδᾶς
Λαρίσα: Ἀριστ. Σοφίτης
Μυτιλήνη: Ἀριστ. Ἀρμούντας
Ξάνθη: Εὐέλπις Ρανος
Πατραί: Ἀθ. Κοντοσακίς
Ρόδος: Μ. Φωσιτερῆς
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Θ. Οἰκονομοῦ
Χανιά: Ν. Βαρδακῆς
Ἄμμοχστος: Ἄνδρ. Τσόκκος
Λεμεσός: Ἀντώνιος Στυλιανοῦ
Λευκωσία: Ἀχ. Ζαβαλλῆς
Πάφος: Κ. Καθητζιώτης
Ἰσταμπούλ: Γ. Βακαλόπουλος

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

«ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ»

Τόμος Α'

- **Άπο τήν Προϊστορία μέχρι τήν Άναγέννηση :**

Πρωκρατική περίοδος :

Οί άρχαιοτάτοι, Οί έπτά σοφοί, Οί Ίωνες, Οί Άνατολικοί, Πυθαγόρας, Ήράκλειτος, Έλεάται, Έμπεδοκλής, Άναξαγόρας, Άτομικοί, Σοφισταί.

Άπο τόν Σωκράτη μέχρι τόν Χριστιανισμό :

Σωκράτης, Πλάτων, Άριστοτέλης, Κυνικοί, Κυρηναϊκοί, Άκαδημία Πλάτωνος, Περιπατητικοί, Στωϊκοί, Έπικούρειοι Σκεπτικοί, Έκλεκτικοί, Νεοπυθαγόρειοι.

Άπο τόν Χριστιανισμό μέχρι τήν Άναγέννηση :

Νεοπλατωνικοί, Πατέρες - Άπολογηταί, Σχολαστική φιλοσοφία, Θωμής Άκινάτος, Ρ. Βάκων, Έκκαρτ.

Έτοιμάζεται ό Β΄ Τόμος

- **Άπο τήν Άναγέννηση ως τούς σημερινούς**

Τὸ ὠραιότερο δῶρο

ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

λέπε Τιμοκατάλογον Βιβλίων

εἰς σελ. 2 ἔξωφύλλου

(Αποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν)

Ἐγγραφετέ νέους συνδρομητάς

Συνδρομή 1977 δρχ. 150 (ἔξωτερικοῦ \$ 6.00)

“Ολοι οἱ συνδρομηταὶ ἔσωτερικοῦ ἔχουν δικαίωμα
νὰ ἀγοραζοῦν τοὺς τόμους ἐπιλογῆς

Α' Τριετίας 1956—1957—1958

Β' Τριετίας 1959—1960—1961

ἕκαστον πρὸς δρχ. 100 ἀντὶ δρχ. 200

Ἡ συνδρομὴ τοῦ 1977 εἶναι δρχ. 150 Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸ \$ 6.

Αἱ συνδρομαὶ ἢ ἀντιτιμον βιβλίων νὰ ἀποστέλλονται μὲ
ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν ἐπ' ὀνόματι Κωστῆ Μελισ-
σαροπούλου, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας 122. “Οχι ἐπ' ὀνόματι
«ΙΛΙΣΟΥ». “Οχι μὲ τραπεζικὴν ἐντολήν

Κυκλοφορεῖ

τὸ βιβλίον

Η ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΙΣ

Τοῦ Ἁγγλου συγγραφέως

ΙΡΒΙΝΓΚ ΚΟΥΠΕΡ

Τὸ μεγάλο πρόβλημα

τῆς Μεταφυσικῆς

σὲ ἐκλαϊκευση

ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Δρχ. 80